

Konjunkturläget

Juni 2006

Utgiven av
Konjunkturinstitutet
Stockholm 2006

Konjunkturinstitutet (KI) gör analyser och prognoser över den svenska och internationella ekonomin samt bedriver forskning i anslutning till detta. Konjunkturinstitutet är en statlig myndighet under Finansdepartementet och finansieras till största delen med statsanslag. I likhet med andra myndigheter har Konjunkturinstitutet en självständig ställning och svarar själv för de bedömningar som redovisas.

Konjunkturläget innehåller analyser och prognoser över svensk och internationell ekonomi. Rapporten publiceras fyra gånger per år, i mars, juni, augusti och december. *The Swedish Economy* är motsvarande rapport på engelska. *Analysunderlag*, som består av ett omfattande sifferunderlag i tabellform, publiceras i anslutning till Konjunkturläget. Analysunderlaget publiceras endast på KI:s hemsida i samband med Konjunkturläget i juni.

Lönebildningsrapport ger analyser av de samhällsekonomiska förutsättningarna för svensk lönebildning. Rapporten är årlig och betecknas *Wage Formation in Sweden* på engelska.

I serien *Specialstudier* publiceras rapporter som härrör från utredningar eller andra externa uppdrag. Forskningsresultat publiceras i serien *Working Paper*. Av dessa publiceras vissa i internationella vetenskapliga tidskrifter och utges då på nytt under beteckningen *Reprints*. Rapporter i dessa tre serier kan beställas utan kostnad. Flertalet publikationer kan också laddas ner direkt från Konjunkturinstitutets hemsida, www.konj.se.

Konjunkturinstitutet
Kungsgatan 12–14
Box 3116
SE-103 62 Stockholm
Telefon: 08–453 59 00, Telefax: 08–453 59 80,
E-post: ki@konj.se, Hemsida: www.konj.se

ISSN 0023–3463
ISBN 91–89226–70–4

Förord

I *Konjunkturläget* juni 2006 presenteras en prognos för den ekonomiska utvecklingen 2006–2008 i Sverige och i omvärlden. I ett särskilt avsnitt jämförs den nya prognosen med de bedömningar som presenterades i mars 2006.

Arbetet med Konjunkturläget har letts av biträdande prognoschef Kristian Nilsson. Beräkningarna avslutades den 14 juni 2006.

Ingemar Hansson
Generaldirektör

Innehåll

Konjunkturprognos	7
Sammanfattning	9
Internationell konjunkturutveckling	17
USA	20
Japan	21
Euroområdet	22
Finansmarknaderna	25
BNP och efterfrågan i Sverige	33
Hushållens konsumtion	34
Offentlig konsumtion	37
Fasta bruttoinvesteringar	38
Lager	40
Export	41
Import	44
Export- och importpriser samt bytesbalans	46
Produktion och arbetsmarknad	49
Produktion, produktivitet och arbetade timmar	50
Efterfrågan på arbetskraft	52
Arbetskraftsutbud och arbetslöshet	55
Resursutnyttjande	56
Löner, vinster och priser	59
Löner och arbetskostnader	60
Konkurrensläge och lönsamhet	63
Inflation	65
Offentliga finanser	69
Den ekonomiska politikens mål och inriktning	70
Skatte- och bidragsfrågor	73
Offentliga sektorns inkomster och utgifter	75
Finansiellt sparande i delsektorer	78
Prognosjämförelse	83
Den internationella utvecklingen	84
Utvecklingen i Sverige	86
Fakta- och fördjupningsrutor	
Konjunkturinstitutets reporäntebedömning	30

Konjunkturprognos

2006–2008

Sammanfattning

Den starka konjunkturen förbättras ytterligare och skapar 150 000 nya jobb 2005–2008. Ett överraskande högt arbetsutbud bidrar till att BNP växer med 3,8 procent i år, 3,2 procent 2007 och 2,8 procent 2008. Obäl-san och arbetslösheten minskar, men fortfarande försörjs nästan 1 miljon svenskar i arbetsför ålder med sociala ersättningar 2008. De offentliga finanserna är starka men ofinansierade reformer är olämpliga de närmaste åren eftersom svensk ekonomi går på högvär.

Världsekonomin ångar på

Den globala ekonomin har utvecklats mycket starkt de senaste åren och har visat prov på en påtaglig motståndskraft mot höga olje- och råvarupriser. Börsoron de senaste veckorna och de höga oljepriserna har dock skapat en ökad osäkerhet om konjunkturutvecklingen, framför allt i USA där hushållen har börjat visa tecken på en minskande optimism om framtiden.

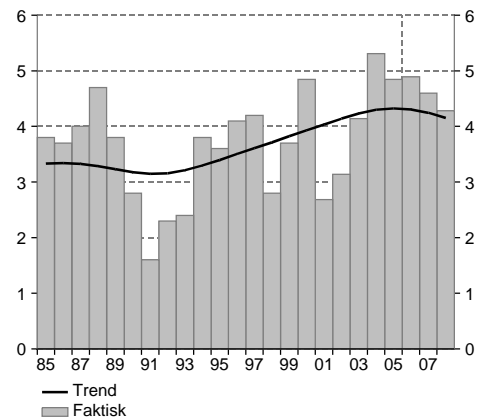
Det mest sannolika är ändå att den snabba globala tillväxten fortsätter de närmaste åren. I år växer global BNP med 4,9 procent medan tillväxten blir något lägre 2007 och 2008. Den globala tillväxten överstiger därmed den trendmässiga tillväxttakten (se diagram 1). Det globala resursutnyttjandet stiger därför och de lediga resurserna i världsekonomin tas successivt i anspråk.

USA och en rad tillväxtländer, t.ex. Kina och Indien, har hittills i hög grad fungerat som tillväxtmotorer. Även i Japan har utvecklingen tagit fart efter en lång period med svag tillväxt. Konjunkturen i euroområdet släpar efter, även om det nu är tydligt att återhämtningen har fått fotfäste. Tillväxten är även jämförelsevis hög i de nya EU-länderna, Latinamerika, Mellanöstern och Afrika. Därmed tar samtliga större regioner del av den globala återhämtningen.

Den globala konjunkturuppgången beror bl.a. på att de senaste årens expansiva penningpolitik har stimulerat efterfrågan. Tillsammans med stigande företagsvinster och ett uppdämt investeringsbehov har de låga räntorna bidragit till en snabb investeringstillväxt (se diagram 2). Den globala återhämtningen har i hög grad drivits av denna cykliskt betingade investeringsuppgång.

I USA har sysselsättningen stigit snabbt och resursutnyttjandet på arbetsmarknaden är på väg att bli ansträngt. Även inflationstrycket har tilltagit och den amerikanska styrräntan har därför höjts från 1,00 procent i juni 2004 till 5,00 procent i maj 2006 (se diagram 3). Ytterligare höjningar är att vänta i år och penningpolitiken blir därmed något åtstramande. I euroområdet har återhämtningen inte kommit lika långt. Den europeiska centralbanken har höjt styrräntan från 2,00 procent i december 2005 till 2,75 procent i juni 2006 och fortsätter att höja räntan i lugn takt framöver. I Japan, som länge plågats av deflation, har nu priserna börjat stiga och Bank of Japan väntas överge nollräntepolitiken hösten 2006.

Diagram 1 Global BNP
Årlig procentuell förändring

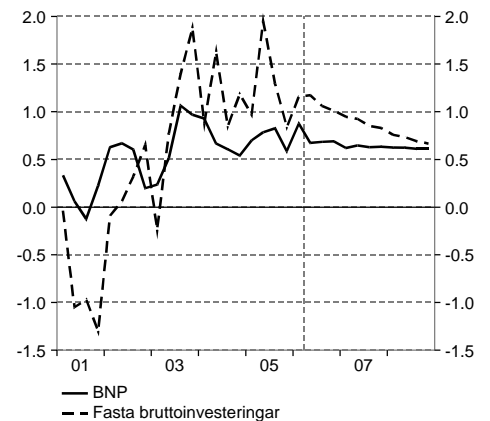

Anm: Trend beräknad med HP-filiter.

Källor: IMF, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

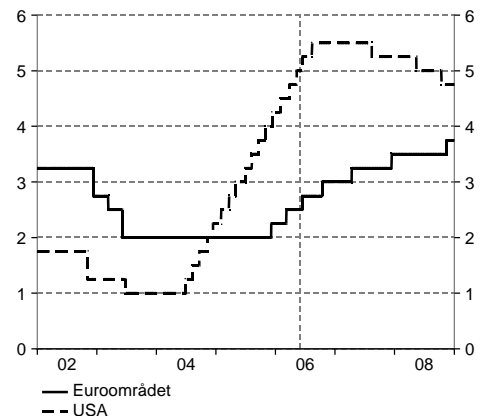
Diagram 2 BNP och fasta bruttoinvesteringar i OECD-området

Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

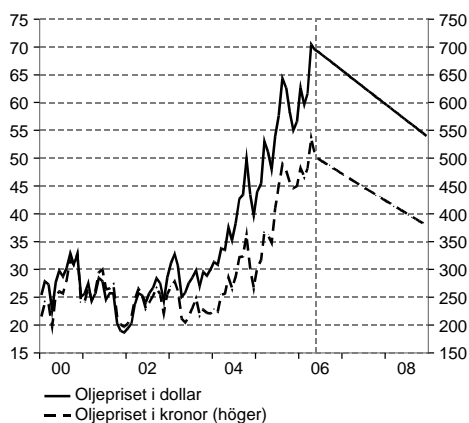
Källor: IMF, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 3 Styrräntor
Procent, dagsvärden

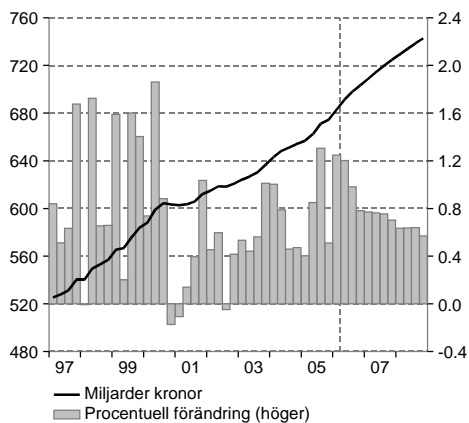
Källor: Nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 4 Oljepris
Brent dollar/fat respektive kronor/fat, månadsvärden

Källor: Reuters EcoWin, International Petroleum Exchange och Konjunkturinstitutet.

Diagram 5 BNP till marknadspris
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 6 Hushållens förtroendeindikator (CCI)

Nettotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

De senaste årens höga globala investeringstillväxt har medfört att produktionskapaciteten nu stiger förhållandevis snabbt. Behovet av nyinvesteringar blir därför gradvis allt mindre. Tillsammans med stigande finansieringskostnader medför detta att investeringstillväxten dämpas de kommande åren. Därmed kommer hushållens konsumtion, som på många håll stimuleras av stigande sysselsättning och god inkomstutveckling, att få en allt större betydelse för den globala tillväxten.

I USA är hushållens konsumtion mycket högt uppdriven och hushållssparandet är till och med negativt. Tillsammans med de kraftiga amerikanska budgetunderskotten har detta bidragit till de stora globala sparandeobalanserna, med ett stort bytesbalansunderskott i USA och överskott i flertalet andra länder. Men sparandeobalanserna beror också på den höga sparbenägenheten i en del asiatiska länder och i de oljeproducerande länderna.

I ett något längre perspektiv är det troligt att de amerikanska hushållen kommer att öka sitt sparande till mer normala nivåer. För att den globala konjunkturen ska fortsätta att utvecklas väl är det nödvändigt att konsumtionen och investeringarna växer jämförelsevis snabbt i andra länder än USA. Med en sådan utveckling kan de globala sparandeobalanserna minska under ordnade former. Men det finns en risk att så inte blir fallet. Om t.ex. de amerikanska hushållens sparbenägenhet ökar snabbt kan detta medföra ett betydande globalt efterfrågebortfall på kort sikt. Den globala tillväxten kan då bromsa in rejält.

Det finns också andra orosmoln. Den senaste tidens turbulens på de internationella börserna och framför allt oljepriset är de mest påtagliga. Konjunkturinstitutets prognos bygger på att börskurserna inte förändras dramatiskt framöver. Oljepriset förutses gradvis falla tillbaka från dagens nivåer kring 70 dollar per fat till 54 dollar per fat i slutet av 2008 (se diagram 4). Men bedömningen är mycket osäker. Det finns en påtaglig risk att oljepriset utvecklas annorlunda än vad som här prognostiseras, med åtföljande konsekvenser för den globala konjunkturutvecklingen.

Den svenska ekonomin går på högvarv

BNP i Sverige växte med 2,7 procent 2005. Tillväxten ökade successivt men bromsade in det fjärde kvartalet, bl.a. till följd av en svag utveckling av teleproduktexporten. Inbromsningen var dock tillfällig och första kvartalet 2006 ökade BNP med hela 1,2 procent jämfört med fjärde kvartalet 2005 (se diagram 5). Den höga tillväxten förklaras i huvudsak av stark export- och investeringstillväxt. Hushållens konsumtion utvecklades däremot överraskande svagt. Eftersom hushållens inkomster ökar i rask takt och hushållens förtroendeindikator sedan en tid tillbaka ligger på sin högsta nivå sedan 2000, bedöms svackan i hushållens konsumtionstillväxt vara tillfällig (se diagram 6).

Tabell 1 Valda indikatorer

Årlig procentuell förändring respektive procent

	2004	2005	2006	2007	2008
BNP till marknadspris	3,7	2,7	3,8	3,2	2,8
Kalenderkorrigerad BNP	3,1	2,6	4,1	3,3	2,7
Real BNI per capita	1,7	1,8	3,2	2,8	2,2
Bytesbalans ¹	6,6	6,0	6,6	6,7	7,0
Sysselsättning	-0,5	0,7	1,7	1,2	0,7
Sysselsättningsgrad ²	77,2	77,2	77,8	78,4	78,8
Offentligt finansiellt sparande ¹	1,6	2,8	2,8	2,5	2,3
Öppen arbetslöshet ³	6,0	5,9	5,1	4,5	4,2
Timlön i näringslivet (KL)	3,0	3,3	3,4	3,9	4,1
Arbetskostnader i näringslivet (NR) ⁴	3,5	4,0	2,7	4,4	4,4
Produktivitet i näringslivet ⁴	4,4	2,4	3,1	2,4	2,3
KPI, dec-dec	0,3	0,9	2,0	2,2	2,9
UND1X, dec-dec	0,7	1,2	1,5	1,2	1,9
Reporänta ⁵	2,00	1,50	2,25	3,50	4,75
Tioårig statsobligationsränta ⁵	3,9	3,4	4,2	4,6	4,9
Kronindex (KIX) ⁵	111,0	120,9	115,6	115,1	114,5

¹ Procent av BNP. ² Reguljär sysselsättning i procent av befolkningen 20–64 år.³ I procent av arbetskraften. ⁴ Kalenderkorrigerad. ⁵ Vid årets slut.

Källor: SCB, AMS, Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

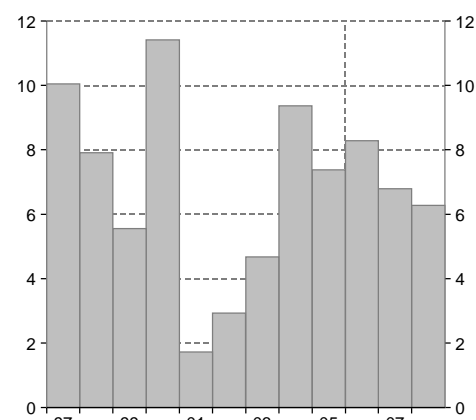
Under maj och juni har den svenska börsen fallit tillbaka. Men i förhållande till de senaste årens kraftiga uppgång är korrigeringen inte särskilt stor och effekterna på konjunkturutvecklingen bedöms bli små.

Konjunktoren fortsätter att förstärkas i år och de två kommande åren då en rad olika drivkrafter samverkar. Penningpolitiken har varit expansiv under en längre tid och i år är också finanspolitiken expansiv. Den låga räntan har stimulerat tillgångspriserna och såväl hushållens som företagens balansräkningar är starka. Liksom i omvärlden driver även en cykliskt betingad investeringsuppgång på utvecklingen. Dessutom innebär den starka globala konjunkturutvecklingen att den svenska exportmarknaden växer snabbt (se diagram 7).

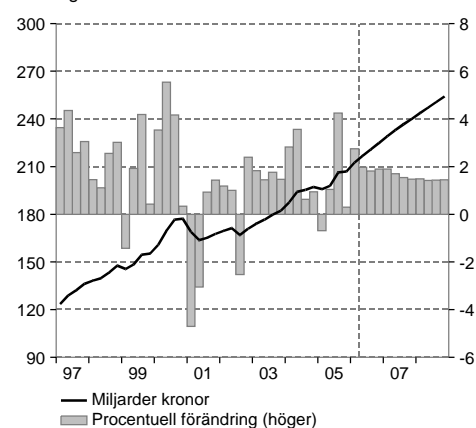
Den svenska exporten växer med över 8 procent i år och fortsätter att växa snabbt 2007 och 2008 (se diagram 8). Exporten av tjänster, dvs. transporter, företagstjänster och utländsk konsumtion i Sverige, har utvecklats mycket starkt de senaste åren och fortsätter att växa snabbt också framöver. Tjänsteexporten växer därmed betydligt snabbare än tjänsteimporten och tjänstehandeln bidrar till det växande svenska bytesbalansöverskottet (se tabell 1).

Efter den svaga inledningen på året tar hushållens konsumtion åter fart det andra kvartalet (se diagram 9). Den allt ljusare arbetsmarknaden, en stark förmögenhetsställning, låga räntor och ett i utgångsläget högt sparande driver på konsumtionstillväxten framöver.

Utvecklingen på arbetsmarknaden bidrar till att hushållen är optimistiska om framtiden, vilket i sig stimulerar konsumtions-

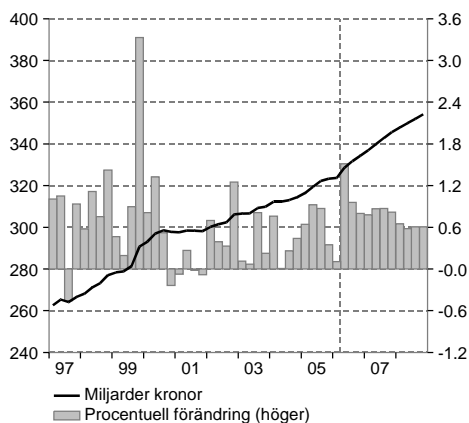
Diagram 7 Världsmarknadstillväxt för bearbetade varor
Årlig procentuell förändring

Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.

Diagram 8 Export av bearbetade varor
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

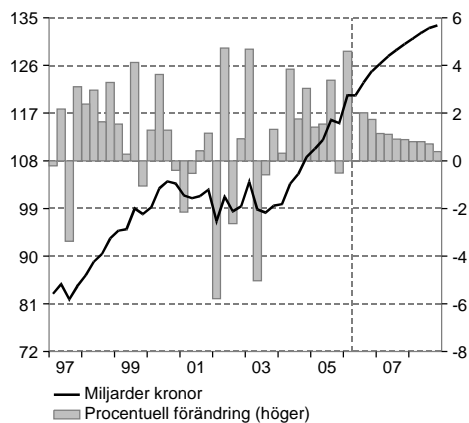
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 9 Hushållens konsumtion
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent,
såsongrensade kvartalsvärden

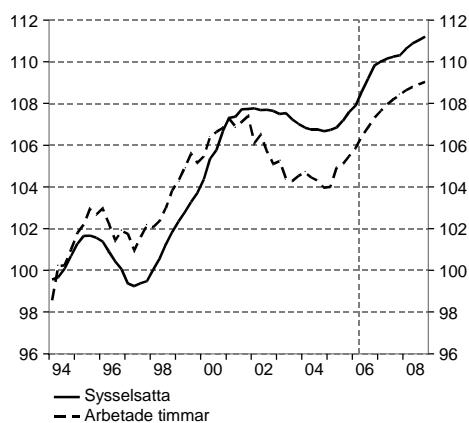
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 10 Investeringar
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent,
såsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 11 Sysselsatta och arbetade timmar
Index 1994=100, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

viljan. Än viktigare är att den stigande sysselsättningen och tilltagande, om än måttliga, löneökningar medför att hushållens inkomster ökar snabbt. Eftersom inflationen är låg växer hushållens reala disponibla inkomster med hela 3,9 procent i år och 3,0 respektive 2,1 procent 2007 och 2008. Sammantaget bedöms hushållens konsumtion växa med 2,8 procent i år, 3,5 procent 2007 och 2,9 procent 2008. Därmed förblir hushållens sparande högt och uppgår till något under 8 procent av den disponibla inkomsten 2008.

Den stigande sysselsättningen medför också att kommunsektorns skatteinkomster ökar snabbt. Detta bidrar till att den offentliga konsumtionen ökar med jämförelsevis höga 1,6 procent i år, varefter konsumtionsökningen dämpas något.

De fasta investeringarna ökade med hela 8,5 procent i fjol och den starka utvecklingen fortsatte det första kvartalet i år (se diagram 10). Den snabba efterfrågetillväxten, det låga ränteläget och de höga företagsvinsterna medför att investeringarna växer med 7,3 procent i år. I takt med att produktionskapaciteten byggs ut och penningpolitiken blir mindre expansiv dämpas investeringstillväxten 2007 och 2008.

Den svenska ekonomin växer således på bred front. Exporten, konsumtionen och investeringarna ger alla betydande tillväxtbidrag. Sammantaget växer BNP med 3,8 procent i år, 3,2 procent 2007 och 2,8 procent 2008. Korrigerat för variationer i antalet arbetsdagar mellan åren, vilket bättre speglar konjunkturutvecklingen, blir tillväxten 4,1 procent i år, 3,3 procent 2007 och 2,7 procent 2008.

Konjunkturåterhämtningen skapar 150 000 nya jobb

Efter flera år av konjunkturrellt svag utveckling vände sysselsättningen uppåt 2005. Första kvartalet i år steg sysselsättningen med 0,4 procent jämfört med fjärde kvartalet 2005 (se diagram 11). Olika indikatorer, bl.a. Konjunkturbarometern, pekar på fortsatt stigande sysselsättning. Företagens anställningsplaner är positiva, i synnerhet inom bygg- och tjänstebranscherna. Inom byggbranschen börjar det nu uppstå en brist på arbetskraft, vilket hotar att bromsa produktionstillväxten framöver.

Resursutnyttjandet på arbetsmarknaden som helhet är dock fortfarande lågt. Med undantag för byggbranschen är bristtalen i Konjunkturbarometern låga. Måttliga löneökningar och den låga inflationen tyder också på att det finns gott om lediga resurser på arbetsmarknaden. Det s.k. arbetsmarknadsgapet, som mäter skillnaden mellan faktiskt och potentiellt arbetade timmar, bedöms under årets första kvartal ha varit ca -1,5 procent (se diagram 12).

Den snabbt växande produktionen medför att de lediga resurserna ganska snabbt tas i anspråk framöver. Produktivitetstillväxten i näringslivet, som föll tillbaka något i fjol, ökar visser-

ligen i år till 3,1 procent, men dämpas åter 2007 och 2008 när konjunkturen går in en mognare fas. Eftersom produktionen ökar betydligt snabbare stiger sysselsättningen med 1,7 procent 2006 och med 1,2 respektive 0,7 procent 2007 och 2008. Därmed ökar sysselsättningen med ca 150 000 personer från 2005 till 2008.

Trots att också arbetskraften ökar rejält, delvis som en följd av den starkare arbetsmarknaden, stiger därför resursutnyttjandet snabbt och arbetsmarknadsgapet bedöms bli positivt andra halvåret 2007. Arbetsmarknadsgapet bedöms 2008 uppgå till i genomsnitt 0,7 procent, dvs. resursutnyttjandet är något högre än vad som på lång sikt är förenligt med 2 procents inflation.

Bedömningen av resursutnyttjandet på arbetsmarknaden är dock mycket osäker. Det senaste halvåret har arbetskraften ökat mer än väntat. Konjunkturinstitutet reviderar därför upp den potentiella arbetskraften, dvs. den nivå på arbetskraften som är förenlig med 2 procents inflation, med 0,3 procent jämfört med bedömningen i mars. Därmed revideras även den potentiella sysselsättningen upp med 0,3 procent. Sedan den ekonomiska krisen i början av 1990-talet har resursutnyttjandet bara varit ansträngt en kort period i början av 2000-talet. Erfarenheterna av hur arbetsmarknaden fungerar när resursutnyttjandet börjar bli ansträngt är därmed begränsade. Det kan därför visa sig att den potentiella arbetskraften är högre eller lägre än Konjunkturinstitutets nuvarande bedömning, vilket även skulle påverka bedömningen av den potentiella sysselsättningen och arbetsmarknadsgapets storlek.

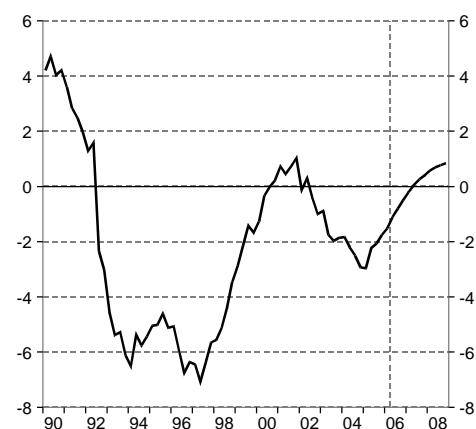
Den reguljära sysselsättningsgraden för personer i åldern 20–64 år stiger från 77,2 procent 2005 till 78,8 procent 2008. Därmed uppnås inte regeringens mål om en sysselsättningsgrad på 80 procent. För att nå målet krävs att den reguljära sysselsättningen ökar med ytterligare 67 000 personer. Eftersom resursutnyttjandet bedöms vara något ansträngt 2008 krävs det reformer som ökar arbetskraften eller sänker jämviktsarbetslösheten för att målet ska kunna nås varaktigt.

Den starka sysselsättningsökningen medför att den öppna arbetslösheten faller från 5,9 procent 2005 till 4,2 procent 2008 (se diagram 13). Till viss del förklaras nedgången, framför allt 2006 och 2007, av en extraordinär ökning av antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Eftersom resursutnyttjandet på arbetsmarknaden blir något ansträngt mot slutet av 2007 är det Konjunkturinstitutets bedömning att åtgärdsvolymerna ur konjunkturpolitisk synvinkel är opåkallat höga under framför allt detta år.

Inflationen kryper uppåt

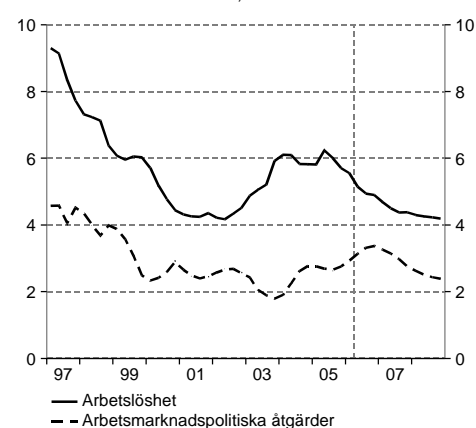
UNDIX-inflationen har ökat successivt under året och uppgick i maj till 1,6 procent (se diagram 14). Bortsett från energipriser är dock inflationen fortfarande mycket låg. Den låga inflationen

Diagram 12 Arbetsmarknadsgap
Procent av potentiellt arbetade timmar,
säsongrensade kvartalsvärden

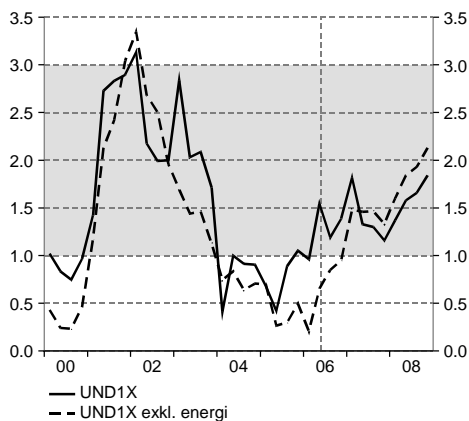
Anm. Arbetsmarknadsgapet är beräknat som arbetade timmars avvikelse från sin potentiella nivå.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 13 Arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder
Procent av arbetskraften, kvartalsvärden

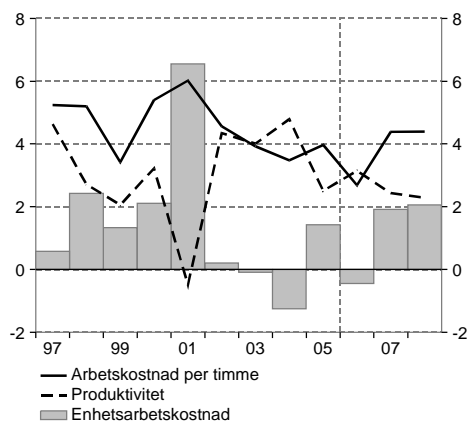
Källor: SCB, AMS och Konjunkturinstitutet.

Diagram 14 Konsumentpriser
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Det gråa fältet anger Riksbankens inflationsmål på 2 procent, med ett toleransintervall på plus/minus 1 procentenhet.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 15 Enhetsarbetskostnad i näringslivet
Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 16 Reporäntan i Sverige
Procent, dagsvärden

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

beror främst på att måttliga löneökningar kombinerat med stark produktivitetstillväxt har lett till att näringslivets enhetsarbetskostnad har utvecklats mycket svagt de senaste åren (se diagram 15). Därmed har det underliggande inhemska inflationstrycket varit lågt.

Även i år bidrar måttliga löneökningar och en stark produktivitetstillväxt till att enhetsarbetskostnaden utvecklas svagt. Under 2006 är företagen tillfälligt befriade från vissa pensionspremier, vilket minskar enhetsarbetskostnaden med 0,6 procentenheter. Eftersom sänkningen är tillfällig bedöms den få närmast försumbara effekter på löner och priser. Bortsett från denna tillfälliga effekt ökar enhetsarbetskostnaden med 0,2 procent 2006 och med 1,3 procent 2007. Den snabbare ökningen 2007 beror på att konjunkturförstärkningen leder till att lönerna ökar snabbare och att produktivitetstillväxten dämpas. Av samma skäl stiger ökningen av enhetsarbetskostnaden till 2,1 procent 2008. Enhetsarbetskostnaden i näringslivet ökar därmed snabbare än det referensvärde på 1,6 procent som på lång sikt bedöms vara förenligt med 2 procents inflation.

Ännu i slutet av 2008 är dock UND1X-inflationen lägre än inflationsmålet. En orsak är att enhetsarbetskostnaden påverkar inflationen med viss eftersläpning. Dessutom utvecklas importpriserna jämförelsevis svagt, bl.a. till följd av att kronan förstärks något och att oljepriset faller tillbaka. UND1X-inflationen exklusive energi uppgår till 2,1 procent i slutet av 2008.

I Konjunkturinstitutets penningpolitiska bedömning beaktas både inflationen och resursutnyttjandet på arbetsmarknaden. Den nuvarande situationen med låg inflation och ett lågt resursutnyttjande leder till bedömningen att reporäntan bör vara 2,25 procent under resterande delen av 2006 (se diagram 16). Givet att Konjunkturinstitutets prognos förverkligas bör reporäntan därefter höjas i ganska rask takt under 2007 och 2008 för att undvika ett allt för högt resursutnyttjande och en allt för hög inflation åren därefter. Enligt Konjunkturinstitutets bedömning är det därför lämpligt att gradvis höja reporäntan 2007–2008 till 4,75 procent i slutet av 2008. Härigenom begränsas såväl arbetsmarknadsgapet som inflationen 2009–2011. Arbetsmarknadsgapet faller då gradvis tillbaka mot noll och inflationen blir bara något högre än 2 procent (se fördjupningsruta ”Konjunkturinstitutets reporäntebedömning”).

Starka offentliga finanser

Trots betydande ofinansierade skattesänkningar och utgiftshöjningar 2006 uppgår det offentliga finansiella sparandet till 2,8 procent av BNP.

En viktig faktor bakom de starka offentliga finanserna är att kostnaderna för ohälsan minskar, bl.a. till följd av de senaste årens uppstramning av sjukskrivningsprocessen. Mätt som helårsekvivalenter minskar ohälsan från 652 000 personer 2005 till

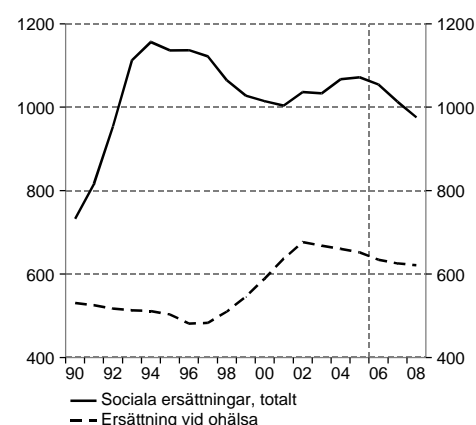
621 000 personer 2008 (se diagram 17). Den lägre ohälsan medför att potentiell sysselsättning ökar och att potentiell BNP blir högre än annars. Därmed leder lägre ohälsa på sikt till starkare offentliga finanser inte bara genom lägre utgifter, utan också genom högre skatteinkomster.

Antalet personer med arbetslöshetsersättning minskar med 60 000 från 2005 till 2008. Sammantaget faller antalet personer som försörjs med sociala ersättningar med nästan 100 000 under perioden (se diagram 17). Trots högkonjunkturen 2008, med ett något ansträngt resursutnyttjande på arbetsmarknaden, försörjs då fortfarande 975 000 personer med sociala ersättningar. För att varaktigt kunna minska antalet ytterligare krävs strukturella reformer.

Under förutsättning att det inte sker några ofinansierade skattesänkningar eller utgiftsökningar förblir de offentliga finanserna starka. Det offentliga finansiella sparandet uppgår till 2,5 procent av BNP 2007 och 2,3 procent av BNP 2008 (se diagram 18). Det genomsnittliga sparandet 2000–2008, som kan sägas motsvara en konjunkturcykel, uppgår då till 2,1 procent. Därmed uppfylls regeringens och riksdagens mål att det offentliga finansiella sparandet ska uppgå till 2 procent över en konjunkturcykel.

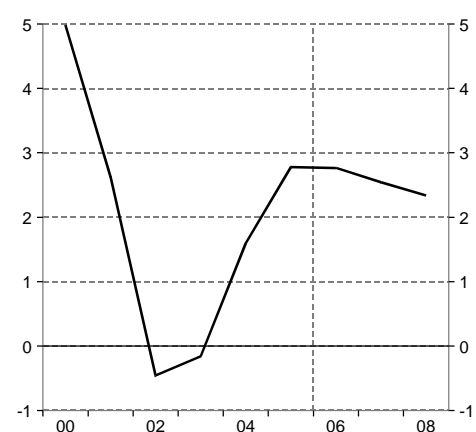
Ur konjunkturpolitisk synvinkel är det, såvitt nu kan bedömas, olämpligt att försämra de starka offentliga finanserna genom ofinansierade skattesänkningar eller utgiftshöjningar de närmaste åren. Resursutnyttjandet blir ändå något ansträngt 2008 och en mera expansiv finanspolitik skulle därför behöva mötas av en snabbare höjning av reporäntan. Ur konjunkturpolitisk synvinkel är det i stället att föredra att de starka offentliga finanserna tjänar som en buffert när konjunkturen vänder ner nästa gång.

Diagram 17 Sociala ersättningar, 20–64 år, helårsekvivalenter Tusental

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 18 Offentliga sektorns finansiella sparande Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Internationell konjunkturutveckling

Fortsatt stark global konjunkturutveckling

De senaste åren har den globala ekonomin präglats av en expansiv penningpolitik och en cykliskt betingad investeringsuppgång. Även den fortsatt snabba omvandlingen i vissa tillväxtekonomier har bidragit till att den globala BNP-tillväxten har varit hög (se diagram 19). Det stigande resursutnyttjandet har medfört ett ökat inflationstryck. Penningpolitiken har därför börjat ges en allt mindre expansiv inriktning och en viss ytterligare åtstramning sker i år och 2007-2008.

Höga vinster och fortsatt relativt låga finansieringskostnader medför att de fasta investeringarna fortsätter att växa i en förhållandevis hög takt. I OECD-området dämpas dock investerings-tillväxten något i takt med att kapaciteten byggs ut och finansieringskostnaderna stiger (se diagram 20).

Hushållen gynnas globalt av att situationen på arbetsmarknaden gradvis fortsätter att förbättras och att inkomstillväxten ökar något framöver. Hushållens konsumtion fortsätter dock att öka något långsammare än BNP.

Bilden av en investeringsledd konjunkturuppgång med en långsammare tillväxt i hushållens konsumtion kännetecknar de flesta stora regioner. Samtidigt befinner sig olika regioner i olika faser i konjunkturcykeln. I exempelvis USA är resursutnyttjandet högt och tillväxten mattas av något 2007 och 2008. I euroområdet har konjunkturåterhämtningen nyligen inletts och tillväxten väntas ligga över den potentiella tillväxttakten såväl 2006 som 2007 och 2008.

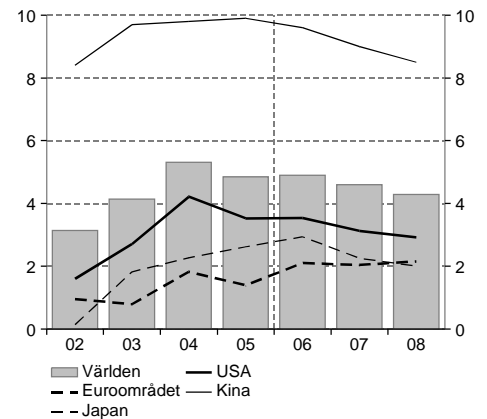
I de nordiska grannländerna har tillväxten varit högre än i euroområdet som helhet de senaste åren, framför allt till följd av en starkare inhemsk efterfrågetillväxt. Eftersom BNP-tillväxten blir fortsatt god 2006–2008 kommer resursutnyttjandet, till skillnad från i euroområdet, att fortsätta att vara relativt ansträngt.

Utvecklingen utanför OECD-området har varit mycket dynamisk de senaste åren. Många utvecklingsländer har gynnats av förhållandevis låga lånekostnader. Speciellt hög har tillväxten varit i Kina och Indien. Men även i t.ex. Ryssland, Latinamerika och Afrika har BNP vuxit snabbt. De tre senaste åren har den kinesiska BNP-tillväxten varit nära 10 procent per år. Huvudsakliga drivkrafter har varit hög export- och investeringstillväxt. Exportens och investeringarnas tillväxttakt minskar dock något framöver. Samtidigt väntas hushållens konsumtion accelerera och BNP-tillväxten fortsätter att vara hög (se tabell 2).

Även den globala BNP-tillväxten fortsätter att vara hög, 4,9 procent 2006. Därefter sker en viss dämpning till 4,6 respektive 4,3 procent 2007 och 2008 (se diagram 21).

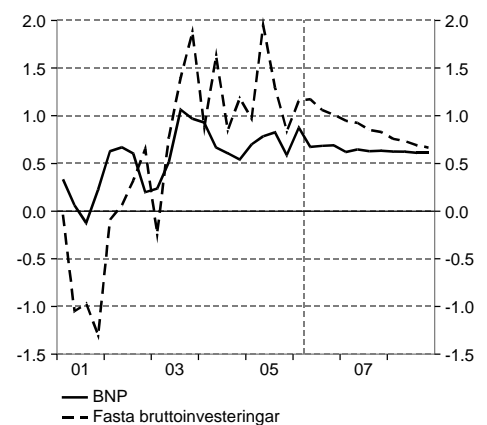
Världshandeln ökade med ca 7 procent det fjärde kvartalet 2005 jämfört med motsvarande period föregående år (se diagram

Diagram 19 BNP i valda länder
Årlig procentuell förändring

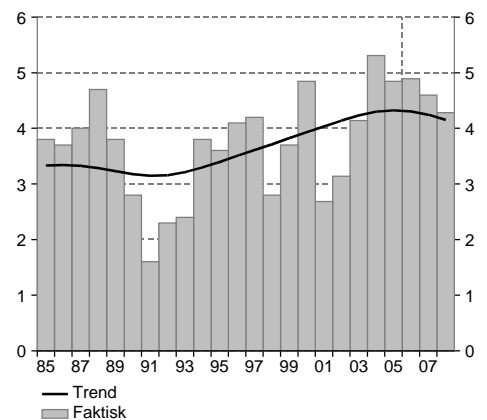
Källor: IMF, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 20 BNP och fasta bruttoinvesteringar i OECD-området
Procentuell förändring, säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: IMF, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

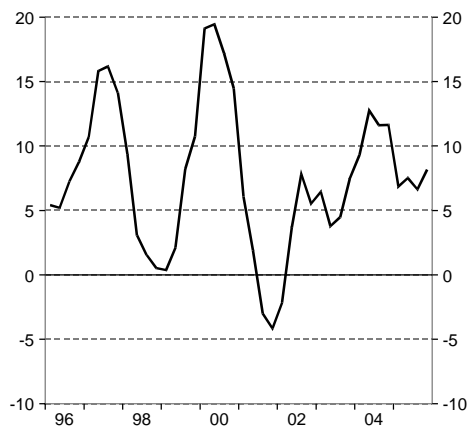
Diagram 21 Global BNP
Årlig procentuell förändring

Anm. Trend beräknad med HP-filter.

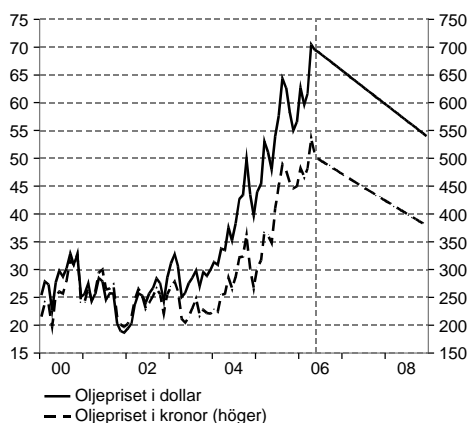
Källor: IMF, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 22 Export i världen
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

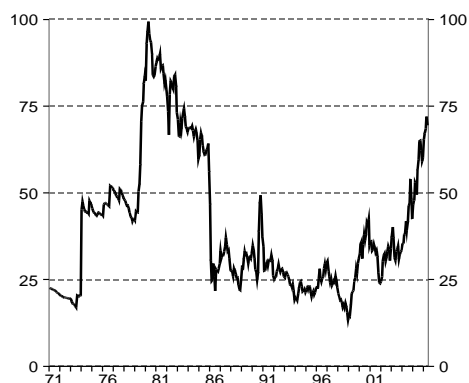
Källa: IMF.

Diagram 23 Oljepris
Brent dollar/fat respektive kronor/fat, månadsvärden

Källor: Reuters EcoWin, International Petroleum Exchange och Konjunkturinstitutet.

Diagram 24 Realt oljepris i dagens penningvärde
Index 2006-05-01=69,5, månadsvärden

Anm. Pris på WTI-olja deflaterad med konsumtionsvägd KPI för 14 OECD-länder i gemensam valuta. Prisindex är lika med 1 i maj 2006.
Källor: Reuters EcoWin, International Petroleum Exchange, OECD, nationella källor och Konjunkturinstitutet.

22). Den fortsatt starka BNP-tillväxten innebär att världshandeln fortsätter att växa i ungefär denna takt de närmaste åren.

Tabell 2 BNP och KPI i världen¹

Årlig procentuell förändring

	BNP			KPI				
	2005	2006	2007	2008	2005	2006	2007	2008
USA	3,5	3,5	3,1	2,9	3,4	3,3	2,6	2,4
Japan	2,6	2,9	2,3	2,0	-0,3	0,6	0,9	1,2
Norden ²	2,6	2,9	2,5	2,3	1,3	1,9	2,1	2,0
Euroområdet	1,4	2,1	2,0	2,2	2,2	2,1	2,1	1,8
Tyskland	1,2	1,7	1,6	1,9	1,9	1,6	2,3	1,5
Frankrike	1,4	2,0	2,1	2,2	1,9	1,7	1,6	1,7
Storbritannien	1,8	2,4	2,7	2,7	2,0	1,9	2,0	2,1
Nya EU-länder	4,5	5,0	4,9	4,7	2,5	1,9	2,4	2,6
OECD	2,8	3,1	2,8	2,7	2,6	2,6	2,3	2,1
Kina	9,9	9,6	9,0	8,5	1,8	1,8	2,3	2,3
Latinamerika	4,3	4,3	3,6	3,5	6,3	5,8	5,6	5,2
Världen	4,8	4,9	4,6	4,3				

¹ BNP-siffrorna är kalenderjusterade. ² Norden avser Norden exklusive Sverige. KPI för EU-länder avser harmoniserade KPI (HIKP). Källor: IMF, OECD och Konjunkturinstitutet.

Stor osäkerhet på oljemarknaden

I början av maj i år steg oljepriset till den nya rekordnivån 75 dollar per fat, men det har därefter fallit tillbaka något. I genomsnitt uppgick priset till knappt 70 dollar per fat i maj (se diagram 23). De senaste månadernas prisuppgång har främst orsakats av politisk oro i de viktiga producentländerna Iran och Nigeria. Att genomslaget på priset har blivit så stort beror bl.a. på att OPEC:s reservkapacitet, dvs. outnyttjad produktionskapacitet, inte är tillräcklig för att kompensera ett eventuellt större produktionsbortfall.

I reala termer är oljepriset nu betydligt högre än under den första oljekrisen i mitten av 1970-talet, men fortfarande lägre än under den andra oljekrisen i slutet av 1970-talet (se diagram 24).

Konsumtionen av olja väntas, på basis av prognosen för den globala BNP-tillväxten, växa med 1,5–2,0 procent per år 2006–2008. Den totala produktionskapaciteten ökar något mer till följd av tidigare genomförda investeringar. Sammantaget ökar därför reservkapaciteten från de historiskt låga nivåerna 2004 och 2005, men den förblir trots detta liten i förhållande till produktionen.

Den ökade reservkapaciteten bidrar till att oljepriset faller på sikt. Nedgången blir dock relativt långsam, eftersom den politiska oron bedöms kvarstå de närmaste åren. Oljepriset bedöms sjunka från 66 dollar per fat i december 2006 och vidare till 54 dollar per fat i slutet av 2008.

Stigande resursutnyttjande ger högre styrräntor

De stora energiprisökningarna har pressat upp den globala inflationen under de senaste månaderna. Samtidigt har det relativt låga resursutnyttjandet dämpat inflationstrycket. Att energiprisökningarna hittills bara har haft en måttlig effekt på övriga priser beror till viss del på att förtroendet för penningpolitiken är högt, vilket bl.a. har bidragit till att dämpa löntagarnas kompensationskrav för de höga energipriserna.

Det låga underliggande inflationstrycket har tills nu inneburit att penningpolitiken har kunnat inriktas på att understödja efterfrågan. Med ett stigande resursutnyttjande, och därmed ett växande underliggande inflationstryck, förändras dock situationen. För att motverka det ökande inflationstrycket fortsätter penningpolitiken att gradvis föras i en allt mindre expansiv riktning.

I USA väntas Fed höja styrräntan ytterligare två gånger från 5,00 till 5,50 procent i sommar (se diagram 25). I euroområdet har konjunkturåterhämtningen inte hunnit lika långt som i USA och penningpolitiken är fortfarande tydligt expansiv. Mot bakgrund av allt tydligare tecken på en självbärande konjunkturuppgång fortsätter ECB att höja räntan i en försiktig takt framöver. I Japan tycks nu perioden med deflation vara över och under det andra halvåret i år väntas den japanska centralbanken för första gången på fem år börja höja styrräntan.

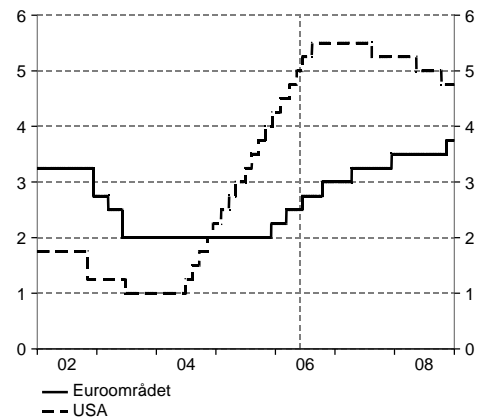
Den internationella riskbilden

De globala konjunkturutsikterna omges av ett antal osäkerhetsfaktorer. Den politiska oron i t.ex. Iran och Nigeria innebär en risk för ytterligare oljeprishöjningar. Eftersom sparbenägenheten hos de oljeexporterande länderna åtminstone på kort sikt är högre än hos de oljeimporterande länderna riskerar utbudsstörningar med åtföljande högre oljepris att leda till en svagare global efterfrågeutveckling.

Det är möjligt att de hittills förhållandevis begränsade effekterna av de senaste årens oljeprisuppgång beror på att den har uppfattats som tillfällig. Om oljeprishöjningarna i allt högre grad börjar upplevas som permanenta, kan både företagets prissättningsbeteende och löntagarnas krav komma att ändras jämfört med de senaste åren. Kombinerat med en ny oljeprisökning skulle detta kunna medföra markant ökade inflationsrisker och stramare penningpolitik, vilket skulle dämpa den globala efterfrågetillväxten.

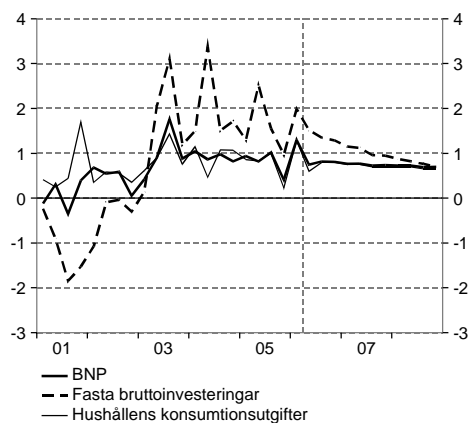
De internationella sparandeobalanserna, med stora bytesbalansöverskott i framför allt Asien och de oljeexporterande länderna och stora bytesbalansunderskott i USA, innebär också en risk. En hastig korrigerande, t.ex. utlöst av ett ökat sparande hos de amerikanska hushållen, skulle leda till en minskad efterfrågan i USA. En sådan ökning av hushållens sparande skulle t.ex. kunna utlösas av ett husprisfall. Den amerikanska centralbanken

Diagram 25 Styrräntor
Procent, dagsvärden

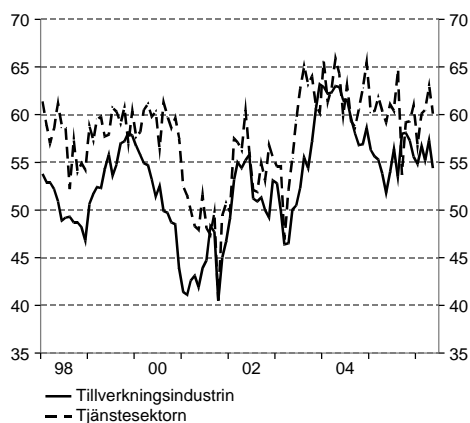
Källor: Nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 26 BNP och efterfrågan i USA
Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Bureau of Economic Analysis och Konjunkturinstitutet.

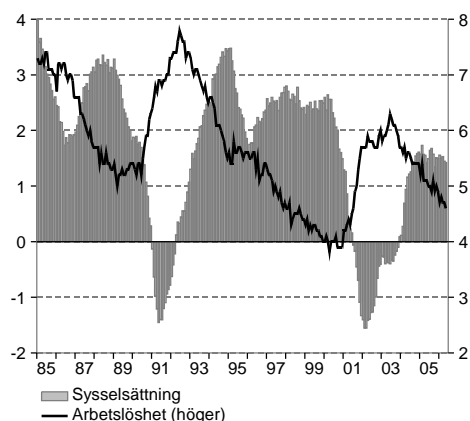
Diagram 27 Inköpschefsindex (ISM) i USA
Index, månadsvärden

Källa: Institute for Supply Management.

Diagram 28 Sysselsättning och arbetslöshet i USA

Årlig procentuell förändring respektive procent, säsongrensade månadsvärden

Källor: U.S. Department of Labour och Bureau of Labour Statistics.

skulle möta den svagare inhemska efterfrågan med en expansiva-re penningpolitik med en svagare dollar som följd. En annan möjlig utlösande faktor är att riskpremien på placeringar i dollar ökar. Detta skulle också kunna leda till ett kraftigt dollarfall och turbulens på de finansiella marknaderna. I båda fallen skulle den globala tillväxten bromsas.

USA

Konjunkturtoppen närmar sig

Den amerikanska ekonomin växte enligt preliminär statistik med 1,3 procent det första kvartalet 2006 (se diagram 26). Den höga tillväxten berodde bland annat på att hushållens konsumtionsutgifter och de fasta bruttoinvesteringarna utvecklades starkt.

Indikatorerna för det andra kvartalet 2006 tyder på att tillväxten dämpas efter det mycket starka första kvartalet. Inköpschefsindex för såväl tillverkningsindustrin som tjänstesektorn ligger visserligen kvar på höga nivåer, vilket indikerar styrka i ekonomin (se diagram 27), men utsikterna för konsumtionen har försvagats. Hushållens reala konsumtionsutgifter steg endast marginellt i april och konsumentförtroendet föll tillbaka i maj. Arbetsmarknaden har dock fortsatt att förbättras. Sysselsättningen ökade med drygt 1,4 procent i maj jämfört med samma månad 2005 och arbetslösheten uppgick till 4,6 procent (se diagram 28), vilket är något under jämviktsarbetslösheten.

Hushållens konsumtionsutgifter växer i år i linje med det historiska genomsnittet. De disponibla inkomsterna ökar i god takt till följd av den fortsatta förbättringen på arbetsmarknaden, vilket stimulerar konsumtionstillväxten. De stigande räntorna och det högre oljepriset har dock en återhållande effekt på konsumtionen. Hushållens sparkvot, som för närvarande är negativ, väntas börja öka igen de kommande åren. Konsumtionstillväxten dämpas därför gradvis under prognosperioden och blir något lägre än det historiska genomsnittet såväl 2007 som 2008.

De fasta investeringarna fortsätter att växa förhållandevis starkt under prognosperioden, även om tillväxttakten avtar gradvis. Fortsatt höga vinster i företagen, god framtidstro och ett högt kapacitetsutnyttjande driver på näringslivets investeringar. Investeringsökningen dämpas dock gradvis till följd av de högre räntorna och avmattningen i efterfrågetillväxten.

Sammantaget medför detta att BNP växer med 3,5 procent 2006, 3,1 procent 2007 och 2,9 procent 2008 (se tabell 3).

Årets federala budgetunderskott hålls tillbaka av överraskande höga skatteintäkter. Underskottet förblir därmed oförändrat i år jämfört med 2005. Finanspolitiken förväntas bli neutral under prognosperioden.

Inflationen har varit fortsatt hög under inledningen av 2006, främst till följd av stigande olje- och energipriser. Även kärnin-

flationen har stigit något och blev 2,3 procent i april (se diagram 29). Den amerikanska ekonomin går nu mot ett läge med ett något ansträngt resursutnyttjande för första gången sedan 2001, vilket medför ett stigande inflationstryck. Centralbanken fortsätter därför att strama åt penningpolitiken och styrräntan når 5,50 procent i sommar. När konjunkturtoppen har passerats under loppet av 2007 börjar styrräntan sänkas och når 4,75 procent vid slutet av 2008, vilket motsvarar en neutral penningpolitik.

Bytesbalansunderskottet uppgick till nästan 6,5 procent av BNP 2005 och fortsätter vara stort de närmaste åren. Därmed accentueras risken för en hastig korrigerings av de globala sparandeobalanserna.

Tabell 3 Valda indikatorer för USA

Miljarder dollar, löpande priser, respektive årlig procentuell förändring, fasta priser.

	2004	2005	2006	2007	2008
Hushållens konsumtionsutgifter	8 214	3,5	3,2	3,0	2,8
Offentliga konsumtionsutgifter	1 844	1,5	1,9	1,1	1,0
Fasta bruttoinvesteringar	2 245	7,3	6,4	4,8	3,6
Lagerinvesteringar ¹	55	-0,3	0,2	0,0	0,0
Nettoexport ¹	-624	-0,3	-0,5	-0,2	0,1
BNP	11 734	3,5	3,5	3,1	2,9
KPI		3,4	3,3	2,6	2,4
Arbetslöshet		5,1	4,7	4,7	4,8
Styrränta ^{2,3}		4,25	5,50	5,25	4,75
Lång ränta ^{2,4}		4,5	5,6	5,4	5,4
Yen/Dollar ²		118	111	108	105
Dollar/Euro ²		1,19	1,28	1,30	1,31

¹Miljarder dollar respektive bidrag till BNP-tillväxten.

²Vid slutet av respektive år. ³Federal Funds target rate.

⁴10-årig statsobligationsränta.

Källor: Bureau of Economic Analysis och Konjunkturinstitutet.

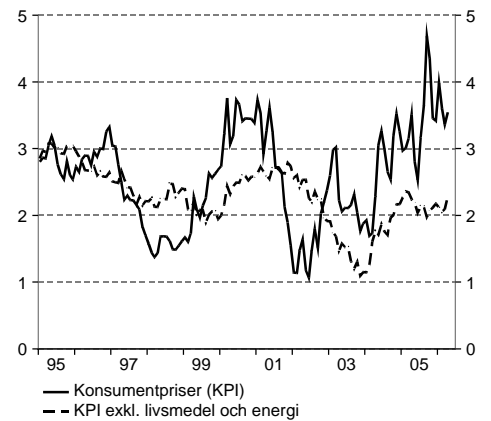
Japan

Fortsatt god tillväxt

Konjunkturuppgången i Japan fortsatte 2005, då BNP växte med 2,6 procent (se diagram 30). BNP-tillväxten dämpades dock från ca 1 procent fjärde kvartalet 2005 till 0,8 procent första kvartalet i år. Den långsammare tillväxten berodde främst på att tillväxten i exporten tappade fart. Mot detta kontrasterade en snabbare ökning av maskininvesteringarna.

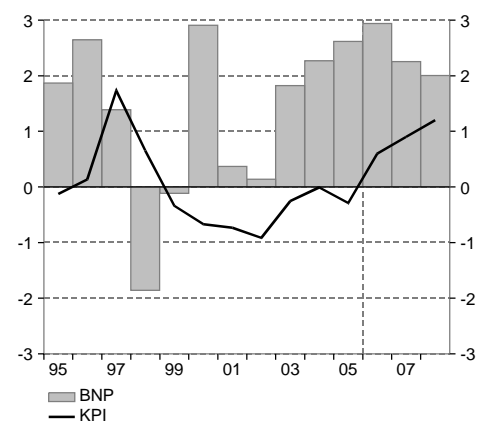
Konjunkturuppgången fortsätter 2006–2008. BNP stiger i år med 2,9 procent, men tillväxten mattas av till 2,3 procent 2007 och till 2,0 procent 2008. Exportökningen blir fortsatt stark, men utvecklingen dämpas av att yenen stärks mot dollarn och

Diagram 29 Inflation i USA
Årlig procentuell förändring, månadsvärden

Källa: U.S. Department of Labour.

Diagram 30 BNP och inflation i Japan
Årlig procentuell förändring respektive procent

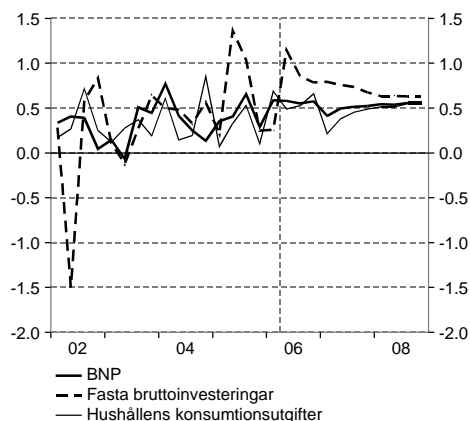

Källor: Cabinet Office, Management and Coordination Agency (Japan) och Konjunkturinstitutet.

att tillväxten avtar på de viktiga exportmarknaderna Kina och USA. Ett fortsatt relativt högt kapacitetsutnyttjande och goda företagsvinster bidrar till att investeringarna fortsätter att öka i ganska god takt under prognosåren. Den lägre exporttillväxten dämpar dock uppgången av maskininvesteringarna. Även hushållens konsumtion ökar långsammare bl.a. på grund av högre skatter.

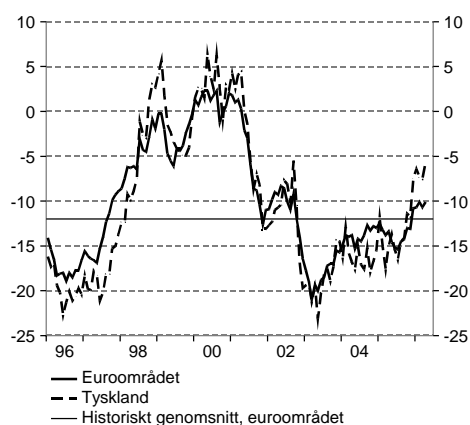
Den snabba tillväxten medför att resursutnyttjandet på arbetsmarknaden fortsätter att stiga och arbetslösheten faller gradvis till ca 3,5 procent 2008. Denna utveckling medför att timlönerna stiger allt snabbare, vilket så småningom påverkar priserna. Efter flera år med fallande konsumentpriser, stiger KPI i år med 0,6 procent för att sedan öka med 0,9 procent 2007 och med 1,2 procent 2008 (se diagram 30). Stigande konsumentpriser innebär också att Japans centralbank överger nollräntepolitiken under andra halvåret i år.

Diagram 31 BNP och efterfrågan i euroområdet
Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: Eurostat och Konjunkturinstitutet.

Diagram 32 Hushållens förtroende i euroområdet
Nettotal, månadsvärden

Källa: EU-kommissionen.

Euroområdet

Konjunkturen stärks

Efter att gradvis ha stigit under de tre första kvartalen 2005 föll BNP-tillväxten tillbaka till 0,3 procent det fjärde kvartalet (se diagram 31). Den låga BNP-tillväxten berodde sannolikt till viss del på svårigheter i beräkningen av kvartalsförloppet i nationalräkenskaperna då andra indikatorer gav en något annorlunda bild. Att preliminära siffror visade att tillväxten ökade det första kvartalet 2006 var därför väntat. Utvecklingen av framför allt hushållens konsumtion och exporten stärktes och BNP-tillväxten steg till 0,6 procent.

Utsikterna på kort sikt är relativt ljusa. Hushållens förtroende har stigit (se diagram 32) och vissa tecken tyder på att hushållens konsumtion fortsätter att växa i god takt även det andra kvartalet.

De flesta index som baseras på företagsenkäter steg under loppet av det första kvartalet och fortsatte att stiga i början av det andra kvartalet. Inte minst i Tyskland är företagen optimistiska (se diagram 33). Orderläget i euroområdet har fortsatt att förbättras, såväl vad det gäller hemma- som exportmarknaden.

Den starka omvärldsefterfrågan bidrar även i fortsättningen till återhämtningen. Med fortsatt stöd av en expansiv penningpolitik kommer den inhemska efterfrågan dock att gradvis spela en allt större roll.

Höga vinster och låga finansieringskostnader medför att de fasta investeringarna återhämtar sig efter den låga tillväxten det fjärde kvartalet 2005 och det första kvartalet 2006. Investeringarna växer i en förhållandevis snabb takt framöver, även om det sker en viss dämpning under 2007 och 2008 (se diagram 31).

Den gradvis förbättrade situationen på arbetsmarknaden innebär

att också hushållens konsumtionstillväxt stiger. Uppgången bromsas emellertid av en relativt dämpad timlöneutveckling.

BNP-tillväxten väntas framöver att fortsätta i ungefär samma takt som det första kvartalet 2006. En tillfällig nedgång sker i början av 2007 i samband med att den tyska momsen höjs, vilket dämpar hushållens konsumtion (se diagram 31).

Momshöjningen är en av den tyska regeringens åtgärder för att förbättra de offentliga finanserna. Åtstramningen i Tyskland innebär att finanspolitiken för euroområdet som helhet blir något åtstramande 2007. 2006 och 2008 väntas finanspolitiken i euroområdet som helhet bli neutral.

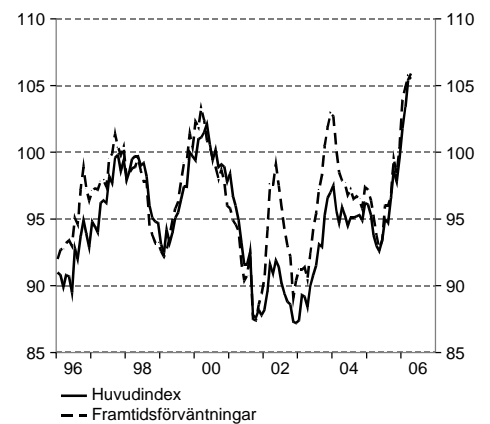
Sammantaget stiger BNP-tillväxten från 1,4 procent 2005 till 2,1 procent 2006, 2,0 procent 2007 och 2,2 procent 2008 (se tabell 4). Denna BNP-tillväxt är bara något högre än den potentiella tillväxttakten. Återhämtningen är därmed trög, vilket till en viss del kan hänföras till effekter av det höga oljepriset.

Inflationen fortsatt över ECB:s mål

Kraftigt stigande energipriser pressade upp inflationen i euroområdet till 2,5 procent i maj. Den s.k. kärninflationen, dvs. förändringen i HIKP exklusive energi, livsmedel, alkohol och tobak, har dock varit betydligt lägre det senaste året och uppgick till 1,5 procent i april (se diagram 34). Samtidigt var det tredje månaden i rad med stigande kärninflation och ECB har tydligt signalerat oro för att inflationstrycket håller på att stiga.

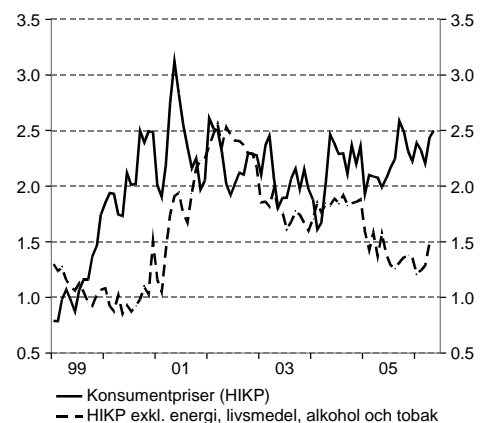
Trots höjningarna av styrräntan från 2,00 procent hösten 2005 till dagens nivå på 2,75 procent är penningpolitiken i euroområdet tydligt expansiv. Då inflationen har fortsatt att överskrida målet för penningpolitiken (dvs. en inflation under men nära 2 procent) och konjunkturåterhämtningen blir allt tydligare, väntas ECB fortsätta att höja styrräntan gradvis. I slutet av 2006 ligger styrräntan på 3,00 procent, för att därefter stiga till 3,50 procent i slutet av 2007 och 3,75 procent i slutet av 2008.

Diagram 33 Företagsförtroende (IFO) Tyskland
Index 1991=100, månadsvärden

Källa: IFO.

Diagram 34 Inflation i euroområdet
Procent, månadsvärden

Källa: Eurostat.

Tabell 4 Valda indikatorer för euroområdet

Miljarder euro, löpande priser, respektive årlig procentuell förändring, fasta priser.

	2005	2005	2006	2007	2008
Hushållens konsumtionsutgifter	4 560	1,4	1,9	1,7	2,0
Offentliga konsumtionsutgifter	1 632	1,3	1,4	1,5	1,5
Fasta bruttoinvesteringar	1 631	2,6	2,8	3,2	2,7
Lagerinvesteringar ¹	37	0,1	0,1	0,0	0,0
Nettoexport ¹	113	-0,3	0,1	0,1	0,1
BNP	7 974	1,4	2,1	2,0	2,2
HIKP		2,2	2,1	2,1	1,8
Arbetslöshet		8,6	8,2	8,0	7,8
Styrränta ^{2,3}		2,25	3,00	3,50	3,75
Lång ränta ^{2,4}		3,4	4,2	4,4	4,6
Dollar/Euro ²		1,19	1,28	1,30	1,31

¹ Miljarder euro respektive bidrag till BNP-tillväxten.

² Vid slutet av respektive år.

³ Refiränta.

⁴ 10-årig statsobligationsränta.

Källor: Eurostat och Konjunkturinstitutet.

Finansmarknaderna

Turbulent på de internationella börserna

Den internationella börsutvecklingen har under den senaste tiden varit turbulent. I mitten på maj föll kurserna kraftigt på de flesta börserna. Den svenska börsen, som har reagerat kraftigare än de i USA och euroområdet, har fram till mitten av juni fallit med ca 15 procent sedan mitten av maj och hela den uppgång som skett tidigare under året har därmed raderats ut (se diagram 35). Kursindex för börsen i USA var i mitten av juni på ungefär samma nivå som vid årsskiftet och börsen i euroområdet några procentenheter lägre än vid årsskiftet.

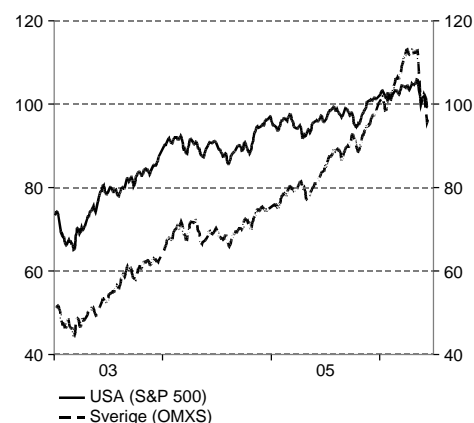
Börsoron utlöstes av allt tydligare tecken på stigande inflationstryck i USA och därmed sammanhängande förväntningar om en stramare penningpolitik. Det finns dock inga tydliga tecken på att den globala konjunkturåterhämtningen skulle försämrats påtagligt. Korrigeringen kan därför främst ses som en anpassning till en förändrad syn på den framtida penningpolitiken och en förändrad riskbild. Trots korrigeringarna har börserna sammanlagt stigit rejält de senaste åren. Den svenska börsen har exempelvis stigit med ca 90 procent från inledningen av 2003 till och med mitten av juni i år.

Det finns stora skillnader mellan situationen år 2000 när den s.k. IKT-bubblan sprack och dagens situation. Runt år 2000 var börserna påtagligt högt värderade i framför allt Sverige, dvs. aktiekurserna var mycket höga i förhållande till framtida förväntade vinster enligt de s.k. P/E-talen (se diagram 36). För närvarande är inte börserna särskilt högt värderade i ett historiskt perspektiv. Såväl i Sverige som i USA ligger P/E-talen kring 15 för börserna som helhet. Detta är något lägre än det långsiktiga genomsnittet i Sverige, och bara marginellt högre än genomsnittet i USA. Företagens vinster är höga och konjunkturen fortsätter att utvecklas väl på de flesta håll i världen.

Stramare internationell penningpolitik

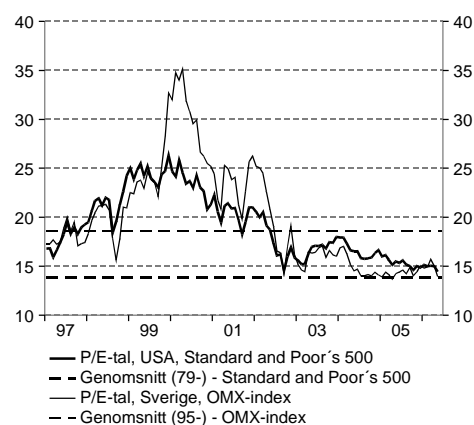
Den amerikanska centralbanken (Fed) har fortsatt att höja styrräntan under våren 2006. Styrräntan har därmed höjts från 1,00 procent sommaren 2004 till 5,00 procent i maj i år. Den för USA s.k. neutrala styrräntan bedöms vara något lägre, 4,75 procent. Detta innebär att penningpolitiken i nuläget är något åtstramande. Den fortsatt starka utvecklingen i den amerikanska ekonomin under 2006 och inledningen av 2007 leder till ett ökat resursutnyttjande. Penningpolitiken kommer därmed att stramas åt ytterligare för att förebygga alltför hög inflation. Fed bedöms höja styrräntan till 5,50 under sommaren 2006. Under 2008 lättar Fed på den penningpolitiska åtstramningen och sänker räntan stegvis till 4,75 procent i slutet av 2008 (se diagram 37).

Diagram 35 Börsutveckling i USA och Sverige Index 2005-12-30=100, 5-dagars centrert glidande medelvärde

Källa: Reuters EcoWin.

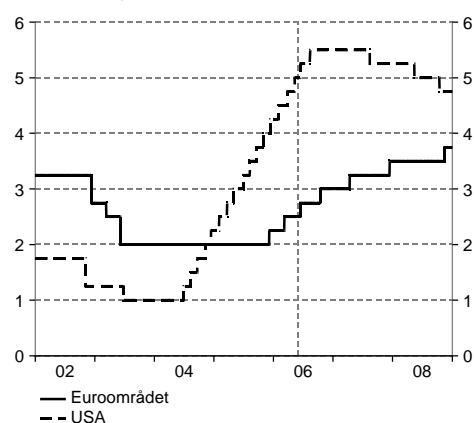
Diagram 36 P/E-tal Månadsvärden

Anm. P/E-tal: aktiepris i förhållande till förväntade vinster 12 månader framåt.

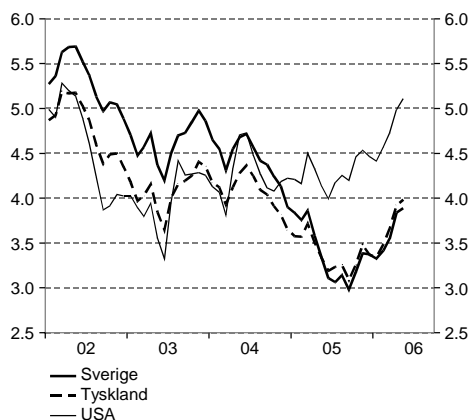
Källor: Prudential Equity Group, LCC och JCF.

Diagram 37 Styrräntor Procent, dagsvärden

Källor: Nationella källor och Konjunkturinstitutet.

Diagram 38 Långräntor, tioåriga statsobligationer
Procent, månadsvärden

Källa: Riksbanken.

Diagram 39 Realobligationsräntor
Procent, veckovärden

Anm. Löptiden är ca 10 år. För euroområdet avses en fransk realobligation.
Källa: Reuters EcoWin.

Diagram 40 Realränta och break-even inflation i Sverige

Anm. Break-even inflationen är skillnaden mellan en nominell obligationsränta och en realobligationsränta med liknande löptid. Löptiden är ca 10 år.
Källa: Reuters EcoWin.

Den europeiska centralbanken (ECB) har höjt sin ränta från 2,00 procent vid årsskiftet till 2,75 procent i juni. ECB har motiverat höjningarna med att inflationen i euroområdet överstiger de 2,0 procent som utgör övre gränsen för ECB:s inflationsmål. Återhämtningen i euroområdet går emellertid fortsatt trögt och en låg kärninflation och löneökningstakt tyder på att det finns gott om lediga resurser i ekonomin. Det låga inflationstrycket gör att ECB:s fortsatta räntehöjningar bedöms bli måttliga. Styrrentan höjs till 3,00 procent under 2006 och därefter vidare till 3,75 procent vid utgången av 2008.

Oblighationsräntorna stiger med konjunkturen

Oblighationsräntorna har stigit i såväl Sverige som i Tyskland och USA från en mycket låg nivå i mitten av 2005 (se diagram 38). Oblighationsräntor ökar normalt vid en konjunkturåterhämtning, då penningpolitiken blir mindre expansiv. Trots uppgången är obligationsräntorna förhållandevis låga i ett historiskt perspektiv. Uppgången begränsas bl.a. av att den höga tilltron till penningpolitiken stabiliserar inflationsförväntningarna. De reala obligationsräntorna hålls tillbaka av en hög sparbenägenhet i Asien och ett flertal oljeexporterande länder (se diagram 39).

Den starka tilltron till penningpolitiken bidrar till att inflationsförväntningarna förblir låga och stabila under prognosperioden trots att resursutnyttjandet fortsätter att öka. Uppgången av obligationsräntorna blir därför begränsad. I euroområdet väntas konjunkturåterhämtningen bli fortsatt trög och obligationsräntorna stiger långsamt och når upp till 4,6 procent 2008. I Sverige, där konjunkturåterhämtningen går snabbare, stiger obligationsräntorna till 4,9 procent under 2008. USA ligger längre fram i konjunkturfasen och där fortsätter obligationsräntorna att stiga till 5,6 procent under 2006 innan de faller tillbaka till 5,4 procent under 2007 och 2008.

Penningpolitiken i Sverige bör bli mindre expansiv framöver

Penningpolitiken i Sverige är fortsatt mycket expansiv. Även efter de höjningar som skett är reporäntan låg och stimulerar därmed efterfrågan.

Även inflationen är låg. Exempelvis är den betydligt lägre än genomsnittet i euroområdet. I maj 2006 uppgick den svenska inflationstakten mätt med HIKP till 1,9 procent. I euroområdet var HIKP-inflationen motsvarande månad 2,5 procent.

Inflationsförväntningarna, mätta som break-even inflation, har stigit under våren men ligger fortfarande under 2 procent (se diagram 40). De stigande inflationsförväntningarna har bidragit till att marknadsaktörernas förväntningar om den framtida repo-

räntan under våren gradvis har skiftat mot en allt större och tidigare respons från Riksbankens sida (se diagram 41).

Inflationstrycket i den svenska ekonomin är alltså lågt. Syste­ sättningen i Sverige har visserligen ökat relativt snabbt under det senaste året, men det finns fortfarande gott om lediga resurser på arbetsmarknaden. Det låga resursutnyttjandet avspeglas bl.a. i en låg löneökningstakt. Första kvartalet 2006 ökade timlö­ nerna i näringslivet med 2,9 procent, dvs. betydligt mindre än referensvärdet på ca 4,0 procent som på längre sikt bedöms vara förenligt med en inflationstakt på 2,0 procent.

Den expansiva penning- och finanspolitiken samt den inter­ nationella konjunkturuppgången bidrar till att tillväxten i Sverige för närvarande är hög. De lediga resurserna på arbetsmarknaden tas därför i anspråk i relativt snabb takt. Denna utveckling på arbetsmarknaden innebär stigande resursutnyttjande och där­ med, med viss eftersläpning, högre löne- och prisökningar.

Penningpolitiken står därmed inför en svår avvägning. Å ena sidan är inflationen och resursutnyttjandet lågt i nuläget och i den närmaste framtiden, vilket talar för en låg reporänta. Å andra sidan ökar resursutnyttjandet i snabb takt. Det ökande resursutnyttjandet innebär att lönerna stiger allt snabbare fram­ över. Därmed ökar också inflationstrycket, vilket talar för en höjning av reporäntan.

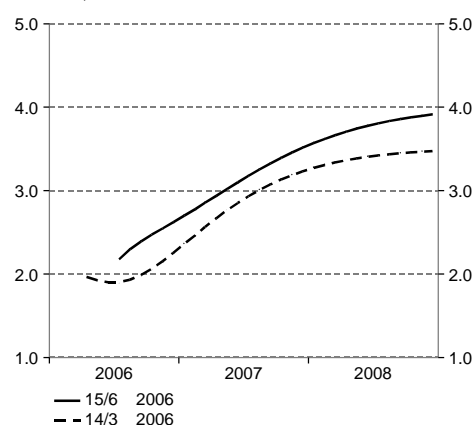
Om reporäntan höjs alltför mycket i början av prognosperio­ den kan detta innebära att inflationen under alltför lång tid fort­ sätter att understiga inflationsmålet. Om reporäntan höjs alltför lite under 2007 och 2008 kan detta leda till ett ansträngt resurs­ utnyttjande och till att inflationen blir alltför hög under senare delen av 2008 och därefter (se fördjupningsrutan ”Konjunktur­ institutets reporäntebedömning”).

Riksbanken har tydligt signalerat att reporäntan höjs i juni 2006. Föreliggande prognos förutsätter därför att reporäntan höjs till 2,25 procent i juni. Enligt Konjunkturinstitutets nuva­ rande bedömning finns det inget behov av att därefter höja re­ poräntan ytterligare under året. Det successivt stigande resursut­ nyttjandet under 2007 och 2008 medför att resursutnyttjandet blir något ansträngt, framför allt under 2008. Inflationen stiger därför, men i måttlig takt och understiger inflationsmålet såväl 2006 och 2007 som 2008. Det snabbt stigande resursutnyttjandet motiverar att reporäntan ändå höjs i relativt rask takt till 3,50 procent i slutet av 2007 och vidare till 4,75 procent i slutet av 2008 (se diagram 42). Penningpolitiken blir därmed något åtstramande under andra halvåret 2008. På så vis motverkas ett alltför högt resursutnyttjande och en alltför hög inflation under 2009–2010.

Internationella sparandeobalanser påverkar dollarn

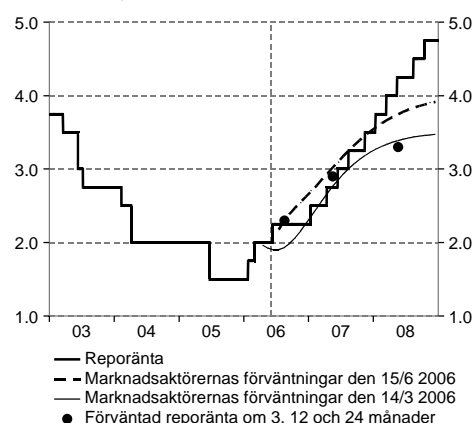
USA:s bytesbalansunderskott uppgick 2005 till ca 6,5 procent av BNP och har därefter fortsatt att försvagas. Detta underskott

Diagram 41 Förväntad reporänta i Sverige enligt avkastningskurvan
Procent, månadsvärden

Källor: Reuters och Konjunkturinstitutet.

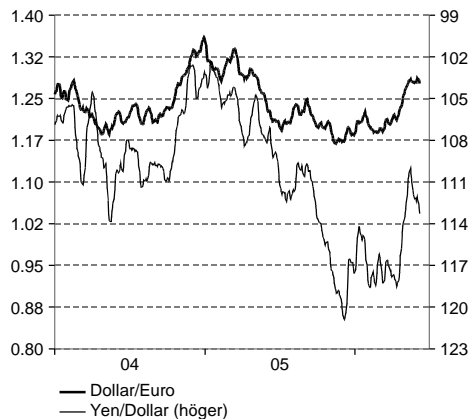
Diagram 42 Reporäntan i Sverige
Procent, dagsvärden

Anm. Enligt avkastningskurvan och Prosperas mätning den 17/5 2006.

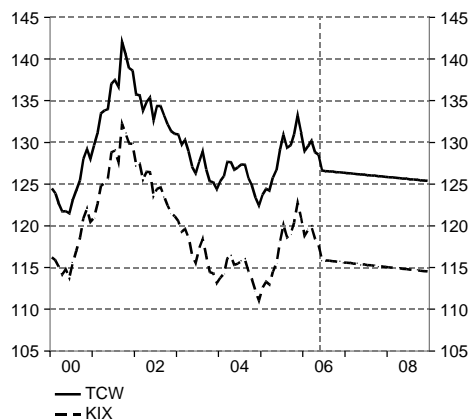
Källor: Riksbanken, Reuters, Prospera och Konjunkturinstitutet.

Diagram 43 Nominella växelkurser
5-dagars centrerat glidande medelvärde

Källa: Reuters EcoWin.

Diagram 44 Nominell växelkurs för kronan
Index 1992-11-18=100, månadsvärden

Anm. Ett högre index motsvarar en svagare krona.
Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

finansieras av omvärlden, främst av asiatiska och oljeproducerande länder. Ett så stort bytesbalansunderskott är inte långsiktigt hållbart och på sikt kommer sannolikt dollarn att försvagas.

Dollarn har under de senare åren fått stöd av de återkommande räntehöjningarna från Fed, samtidigt som styrräntorna i omvärlden inte stigit i samma omfattning. Detta har motverkat de mer fundamentala krafterna som verkar för en försvagning av dollarn. Fed är snart i slutet av sin räntehöjningscykel samtidigt som omvärlden, exempelvis euroområdet, Sverige och Japan, står inför en period av räntehöjningar, varför detta stöd försvinner framöver.

Dollarn har fallit med ca 4 procent i effektiva termer hittills under året. Deprecieringen av dollarn har varit relativt kraftig mot euron och den japanska yenen (se diagram 43). Om oron på de finansiella marknaderna fortsätter framöver kan detta mycket väl bidra till en tillfällig förstärkning av dollarn på grund av en flykt från osäkra finansiella tillgångar i tillväxtekonomier. I ett längre perspektiv bedöms dock dollarn fortsätta att försvagas, och då främst mot en del asiatiska valutor.

Långsam kronförstärkning

I termer av det effektiva växelkursindexet KIX har kronan stärkts några procent under året (se diagram 44). Växelkursen mot euron har varit tämligen stabil och de stora svängningarna har skett mot andra valutor och då främst mot dollarn. Förstärkningen av kronan är bl.a. ett resultat av den jämförelsevis starka ekonomiska utvecklingen i Sverige som lett till att marknadsaktörerna uppjusterat sina förväntningar om den framtida reporäntan.

Förstärkningen av kronan bedöms fortsätta trendmässigt under de kommande åren. Utvecklingen drivs bl.a. av överskotten i bytesbalansen som kontinuerligt förbättrar Sveriges nettoställning mot omvärlden. Även den förhållandevis starka produktivitetstillväxten i Sverige jämfört med omvärlden bidrar till en starkare krona på längre sikt.

I slutet av 2008 bedöms KIX-index vara 114,5, vilket innebär en förstärkning jämfört med genomsnittet i maj på 2,7 procent (se diagram 44). En euro bedöms kosta 9,20 kronor och en dollar ca 7 kronor vid samma tidpunkt.

Tabell 5 Räntor och valutakurser vid slutet av respektive år

	2004	2005	2006	2007	2008
Styrräntor					
Sverige	2,00	1,50	2,25	3,50	4,75
Euroområdet	2,00	2,25	3,00	3,50	3,75
USA	2,25	4,25	5,50	5,25	4,75
Oblighetsräntor¹					
Sverige	3,9	3,4	4,2	4,6	4,9
Tyskland	3,6	3,4	4,2	4,4	4,6
USA	4,2	4,5	5,6	5,4	5,4
Valutakurser					
Kronor/Euro	8,98	9,44	9,21	9,20	9,20
Kronor/Dollar	6,70	7,95	7,18	7,10	7,02
Dollar/Euro	1,34	1,19	1,28	1,30	1,31
TCW-index	122,4	131,2	126,4	125,9	125,4
KIX-index	111,0	120,9	115,6	115,1	114,5

¹ 10-årig statsobligationsränta.

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

Konjunkturinstitutets reporäntebedömning

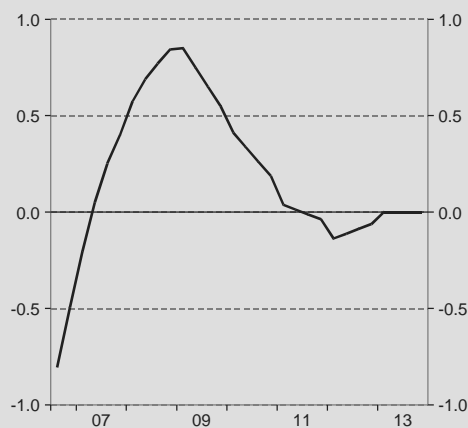
Den bedömning av penningpolitiken som presenteras i Konjunkturläget utgår från Riksbankens inflationsmål samt att penningpolitiken, utan att åsidosätta målet om prisstabilitet, ska främja den realekonomiska utvecklingen. Detta brukar benämnas flexibel inflationsmålspolitik. Reporäntebanan baseras på Konjunkturinstitutets egna prognoser för inflationen och resursutnyttjandet, varför reporäntebanan ska ses som en bedömning av en välavvägd penningpolitik enligt dessa prognoser och inte som en prognos över vad Riksbanken kommer att göra.

Reporäntan påverkar ekonomin med en viss tidsförskjutning. För att bedöma vad som är en lämplig reporänta t.ex. i slutet av 2008 måste därför även hänsyn tas till den ekonomiska utvecklingen åren därefter. Konjunkturinstitutet kommer därför att presentera en långsiktig kalkyl i samband med publiceringen av *Konjunkturläget*.

För att belysa de överväganden som ligger bakom Konjunkturinstitutets bedömning av en lämplig reporäntebana är det illustrativt att jämföra utvecklingen vid alternativa hypotetiska reporäntebanor. Utvecklingen av inflationen och resursutnyttjandet vid dessa alternativa reporäntebanor kan sedan jämföras med utvecklingen vid den rekommenderade reporäntebanan.

Analysen utgår från det underliggande inflationsmålet, UND1X, som är det inflationsmätt som huvudsakligen vägleder Riksbankens räntebeslut. Som mått på resursutnyttjandet används det s.k. arbetsmarknadsgapet. Arbetsmarknadsgapet är, enligt Konjunkturinstitutets bedömning, det främsta måttet på resursutnyttjandet i ekonomin.

Diagram 45 Arbetsmarknadsgap
Procent, kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 46 UND1X-inflationen
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Den ekonomiska utvecklingen i ett medelfristigt perspektiv

Den svenska ekonomin är inne i en stark återhämtningsfas där de lediga resurserna snabbt tas i anspråk. Arbetsmarknadsgapet sluts således i snabb takt och blir positivt från och med andra halvåret 2007 (se diagram 45). Tillväxten fortsätter att vara relativt hög också under 2008 och resursutnyttjandet blir då ytterligare något mera ansträngt varefter arbetsmarknadsgapet faller tillbaka vid en välavvägd penningpolitik.

Inflationen är låg för närvarande. Detta beror främst på att näringslivets enhetsarbetskostnad har utvecklats mycket svagt de senaste åren till följd av relativt låga löneökningar kombinerat med en stark produktivitetutveckling. I takt med att de lediga resurserna på arbetsmarknaden tas i anspråk kommer inflationstrycket att stiga och inflationen att närma sig 2 procent. Det alltmer ansträngda resursutnyttjandet medför att inflationen 2009–2011 blir något högre än 2 procent (se diagram 46).

Penningpolitiken är för närvarande tydligt expansiv med en antagen reporänta på 2,25 procent i slutet av juni 2006. Den låga inflationen och det måttliga resursutnyttjandet under 2006 bidrar till Konjunkturinstitutets bedömning att reporäntan kan vara kvar på denna nivå året ut. Från och med andra halvåret 2007 blir resursutnyttjandet något ansträngt och inflationen stiger successivt mot 2 procent. Reporäntan bör därför höjas i ganska rask takt från 2,25 procent i slutet av 2006 till 4,75 procent i slutet av 2008 (se diagram 47). Penningpolitiken blir därmed något åtstramande i slutet av 2008 och början av 2009. Detta är nödvändigt för att undvika ett alltför ansträngt resursutnyttjande och en allt för hög inflation under 2009–2011 (se tabell 6).

Denna utveckling av reporäntan ger, enligt Konjunkturinstitutets nuvarande bedömning, en stabiliseringspolitiskt lämplig utveckling av inflationen och resursutnyttjandet.

Tabell 6 Valda indikatorer 2006–2011

Årlig procentuell förändring respektive procent

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kalenderkorrigerad BNP	4,1	3,3	2,7	2,2	2,0	2,1
UND1X	1,3	1,4	1,6	2,2	2,3	2,2
Arbetsmarknadsgap	-1,0	0,1	0,7	0,7	0,3	0,0
Reporänta ¹	2,25	3,50	4,75	4,75	4,25	4,25

¹ Vid årets slut.

Källa: Konjunkturinstitutet.

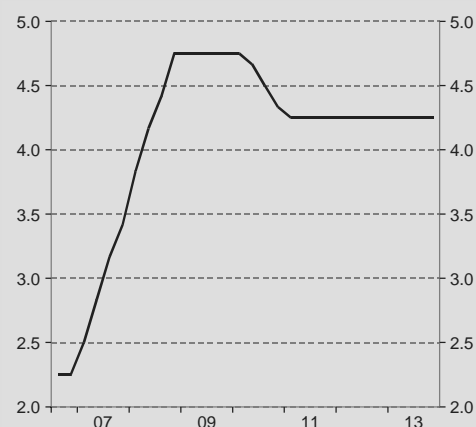
Utvecklingen vid alternativa reporäntebanor

Konjunkturinstitutets bedömning av vad som är en lämplig reporäntebana baseras på bedömningar av inflationens avvikelse från inflationsmålet och av arbetsmarknadsgapets storlek.¹ Den i nuläget låga inflationen och det låga resursutnyttjandet talar på kort sikt för en fortsatt låg reporänta för att stimulera ekonomin. Om reporäntan höjs alltför snabbt riskerar detta att bromsa upp konjunkturåterhämtningen alltför snabbt, dvs. såväl inflationen som resursutnyttjandet förblir alltför låga under de närmaste åren. En alltför lång period med låg reporänta leder däremot till en överhettad ekonomi med alltför hög inflation. Det är därför illustrativt att redovisa hur den ekonomiska utvecklingen blir vid två alternativa, och enligt Konjunkturinstitutets bedömning mindre välvärgda, reporäntebanor.

I det första sidoscenariot med en stramare penningpolitik höjs reporäntan till 4,75 procent i slutet av 2007 i stället för till 3,50 procent som i huvudscenariot. I det andra sidoscenariot med en expansivare penningpolitik är reporäntan oförändrad fram till slutet av 2007 och därefter höjs den till 3,75 procent i

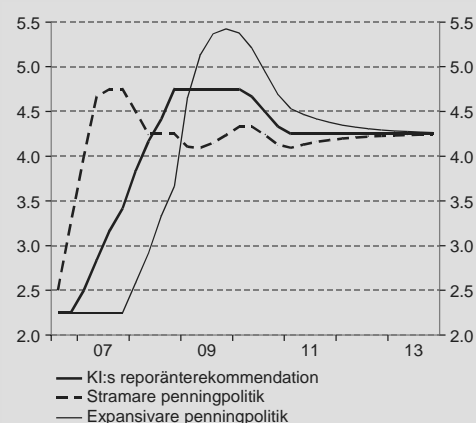
¹ Därmed tillämpas i viss mån den metod som rekommenderas av Lars E. O. Svensson, se bl.a. Svensson, L.E.O., "Optimal Inflation Targeting: Further Developments of Inflation Targeting", www.princeton.edu/svensson. Norges Bank tillämpar en liknande ansats, se www.norgesbank.no.

Diagram 47 Reporänta
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

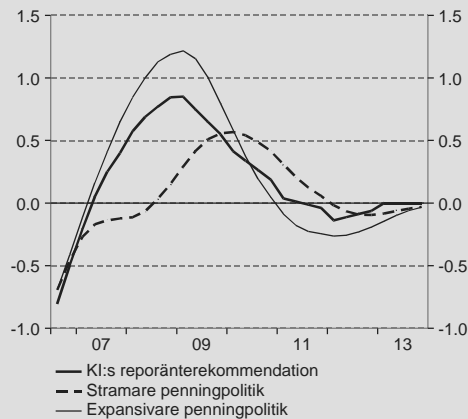
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 48 Reporänta
Procent, kvartalsvärden

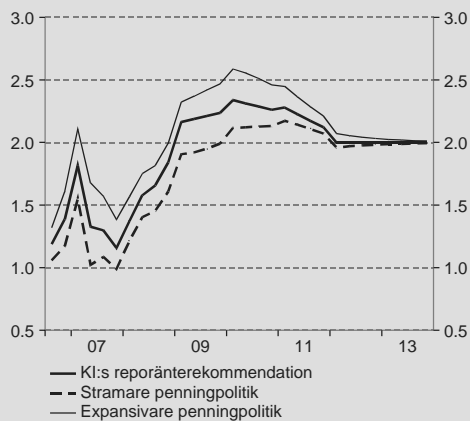
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 49 Arbetsmarknadsgap
Procent, kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 50 UND1X-inflationen
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: Riksbanken och Konjunkturinstitutet.

slutet av 2008 (se diagram 48). I båda sidoscenarierna bestäms reporäntebanan från och med 2009 av Konjunkturinstitutets simuleringsmodell KLEM på ett sådant sätt att inflationen närmar sig inflationsmålet och arbetsmarknadsgapet närmar sig noll.

I alternativet med en stramare penningpolitik hålls tillväxten i ekonomin tillbaka påtagligt, vilket bl.a. beror på en starkare växelkurs. Resursutnyttjandet stiger förhållandevis långsamt under 2007 (se diagram 49). Det jämförelsevis lägre resursutnyttjandet bidrar till att inflationen i än högre grad kommer att understiga inflationsmålet under 2007–2008 (se diagram 50).

I scenariot med en expansivare penningpolitik stiger resursutnyttjandet ännu snabbare än i huvudscenariot och resursutnyttjandet blir något ansträngt 2008–2009 (se diagram 49). Detta mera ansträngda resursutnyttjande skapar en inflation som mer påtagligt överstiger 2 procent 2009–2011 (se diagram 50).

De alternativa scenarierna belyser väl den svåra avvägning som penningpolitiken står inför. Å ena sidan skulle en för tidig, och för snabb, höjning av reporäntan riskera att bromsa upp konjunkturåterhämtningen och medföra att inflationen i än högre grad understiger inflationsmålet de närmaste åren. Å andra sidan skulle en för sen eller långsam anpassning av reporäntan leda till ett för ansträngt resursutnyttjande och därmed en på lite längre sikt alltför hög inflation.

Konjunkturinstitutet rekommenderar därför att reporäntan hålls konstant på 2,25 procent året ut. Reporäntan bör därefter höjas i snabb takt under 2007–2008 för att bli 4,75 procent i slutet av 2008. Denna rekommendation kan komma att ändras framöver efterhand som ny information tillkommer och prognoser över såväl faktiska som potentiella variabler revideras.

BNP och efterfrågan i Sverige

BNP utvecklades starkt första kvartalet i år och växte med 1,2 procent jämfört med fjärde kvartalet i fjol (se diagram 51). Den kraftiga BNP-tillväxten drevs framför allt av starkt ökande investeringar och export. Hushållens konsumtion växte däremot överraskande svagt och hushållssparandet ligger kvar på en hög nivå. Samtidigt drog företagen ner sina lager. Tillsammans med den svaga konsumtionen resulterade detta i att importen utvecklades svagt.

De underliggande drivkrafterna för tillväxten är fortsatt gynnsamma, framför allt i år då både penning- och finanspolitiken är expansiv. Tillsammans med stigande sysselsättning medför detta en starkare konsumtionsutveckling. Sysselsättningsökningen innebär också att de kommunala inkomsterna ökar, vilket förbättrar kommunernas konsumtionsutrymme. Höga företagsvinster, låga räntor och ett högt kapacitetsutnyttjande fortsätter att stimulera företagets investeringar. Samtidigt fortsätter den internationella efterfrågan att växa i relativt snabb takt, vilket gynnar exporten även om kronans förstärkning håller tillbaka utvecklingen något. Efterfrågeutvecklingen ser således ut att bli stark för de flesta poster i försörjningsbalansen (se diagram 52).

Tabell 7 Försörjningsbalans

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
BNP	2 673	2,7	3,8	3,2	2,8
BNP, kalenderkorrigerad		2,6	4,1	3,3	2,7
Real BNI per capita		1,8	3,2	2,8	2,2
Hushållens konsumtionsutgifter	1 283	2,4	2,8	3,5	2,9
Offentliga konsumtionsutgifter	728	0,7	1,6	1,3	0,9
Fasta bruttoinvesteringar	455	8,5	7,3	4,9	3,5
Lagerinvesteringar ¹	2	-0,2	0,0	0,0	0,0
Export av varor och tjänster	1 299	6,4	8,2	6,7	5,9
Import av varor och tjänster	1 093	7,3	7,8	7,2	5,6
Total inhemsk efterfrågan	2 467	2,7	3,3	3,1	2,4
Nettoexport ¹	206	0,2	0,8	0,3	0,6
Bytesbalans ²	159	6,0	6,6	6,7	7,0

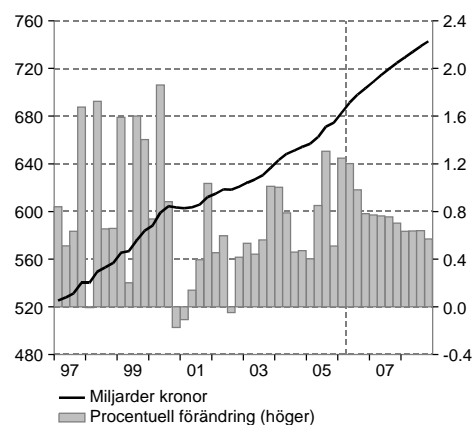
¹ Bidrag till BNP-tillväxten.

² I procent av BNP, löpande priser.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

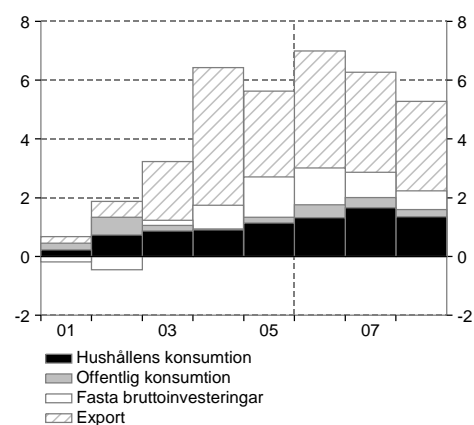
Under maj och juni har den svenska börsen fallit tillbaka. Men i förhållande till de senaste årens kraftiga uppgång är korrigeringen inte särskilt stor och effekterna på konjunkturutvecklingen bedöms bli små. Konjunkturen fortsätter att stärkas i år och de kommande två åren, även om tillväxten dämpas i takt med att resursutnyttjandet stiger och den ekonomiska politiken blir mindre expansiv. BNP, som i år ökar med 3,8 procent, växer

Diagram 51 BNP till marknadspris
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 52 Efterfrågan
Bidrag till BNP-tillväxten, procentenheter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

därmed successivt långsammare de båda kommande åren (se diagram 51 och tabell 7).

Hushållens disponibla inkomster ökar kraftigt i år och fortsätter att öka starkt även nästa år till följd av förbättringen på arbetsmarknaden, vilket medför en stark konsumtionsutveckling. 2008 dämpas inkomstutvecklingen, men hushållens konsumtion bedöms ändå öka relativt snabbt genom att man drar ner sitt höga sparande något. Den offentliga konsumtionen ökar förhållandevis starkt under prognosperioden. Höjda anslag, starka finanser och ökade skatteinkomster gör att den offentliga konsumtionen kan öka något mer än under de senaste åren. Investeringsstillväxten kommer att dämpas något 2007 och 2008 när räntorna stiger och produktionskapaciteten ökar. Exporten fortsätter att gynnas av den globala investeringskonjunkturen och ökar relativt starkt hela prognosperioden, trots en viss inbromsning av den internationella efterfrågeutvecklingen. Den starka efterfrågetillväxten medför att importen fortsätter att öka förhållandevis snabbt. Dessutom stimuleras importen av att importpriserna sjunker, bl.a. som en följd av att kronan stärks.

Ett fortsatt högt hushållssparande och starka offentliga finanser medför att det sammantagna finansiella sparandet i Sverige förblir högt 2006–2008. Även företagssektorns sparande ökar. Bytesbalansen stärks därför ytterligare något under prognosperioden och uppgår till 7 procent av BNP 2008. Real BNI per capita, som är ett bättre mått på levnadsstandard än BNP, ökar något långsammare än BNP 2006–2008 främst till följd av att befolkningen ökar.

Hushållens konsumtion

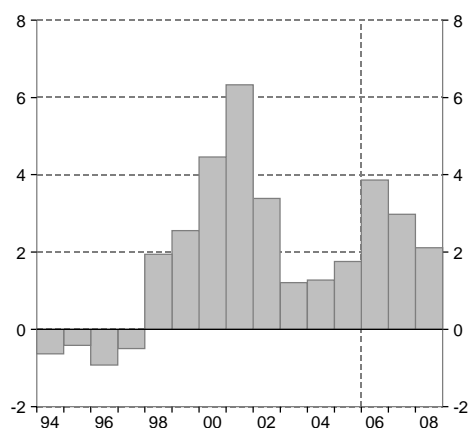
Hushållens inkomster stiger kraftigt 2006

Hushållens reala disponibla inkomster beräknas i år öka med 3,9 procent. Ökningarna 2007 och 2008 väntas bli 3,0 respektive 2,1 procent (se tabell 8 och diagram 53).

Den förhållandevis snabba ökningen av den reala disponibla inkomsten i år beror främst på att sysselsättningen ökar snabbt och därmed också lönesumman. Därtill bidrar sänkt skatt och en god utveckling av hushållens räntenetto, dvs. skillnaden mellan hushållens sammanlagda inkomst- och utgiftsräntor. Den beloppsmässigt mest betydelsefulla skattesänkningen utgörs av sista steget i kompensationen för den allmänna pensionsavgiften. Även ökade statliga transfereringar bidrar till hushållens stigande inkomster. Exempelvis har barnbidragen höjts och taket i sjuk- och föräldraförsäkringarna höjts vid halvårsskiftet.

Timlönerna och antalet arbetade timmar bidrar till en hög inkomstökning även åren framöver. Åren 2007 och 2008 ökar skatterna samtidigt som räntenettet och de statliga transfereringarna utvecklas svagare. Tillsammans med en något starkare pris-

Diagram 53 Hushållens disponibla inkomster
Årlig procentuell förändring, fasta priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

utveckling leder detta till en måttligare ökning av hushållens reala inkomster (se tabell 8).

Tabell 8 Hushållens inkomster

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring

	2005	2005	2006	2007	2008
Lönesumma	1 082	4,1	5,2	5,3	4,9
Timlön enligt NR ¹		3,6	3,5	3,9	4,2
Arbetade timmar ¹		0,4	1,6	1,4	0,7
Övriga faktorinkomster	250	4,7	4,9	3,8	2,5
Överföringar från offentlig sektor	483	1,2	2,8	2,0	2,5
Överföringar från privat sektor	56	-4,4	4,5	2,7	2,7
Skatter och avgifter	-533	4,0	3,1	3,6	4,4
Disponibel inkomst	1 338	2,8	5,1	4,4	3,8
Konsumentpris ²		1,0	1,2	1,4	1,6
Real disponibel inkomst		1,8	3,9	3,0	2,1

¹ Korrigerad för olika antal arbetsdagar mellan åren.

² Implicitprisindex för hushållens konsumtionsutgifter.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

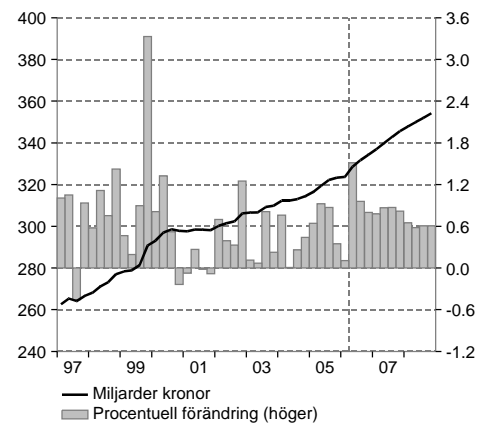
Förhållandevis svag konsumtionstillväxt första kvartalet i år

Det första kvartalet i år ökade hushållens konsumtion med 2,8 procent jämfört med första kvartalet i fjol, men jämfört med sista kvartalet blev ökningen bara 0,1 procent. Den senare siffran avser säsongrensad konsumtion och tyder på en svag konsumtion, särskilt som konsumtionen ökade med endast 0,3 procent från det tredje till det fjärde kvartalet i fjol (se diagram 54). Men starka skäl talar för att det underliggande förloppet egentligen inte var så svagt. Dels kan den svaga säsongkorrigerade siffran underskatta utvecklingen eftersom säsongmönstret sannolikt har påverkats av att det från och med 2005 utbetalas stora summor i skatteåterbäring till hushållen redan i juni². Övriga indikatorer, särskilt hushållens förväntningar, motsäger dessutom att hushållen skulle ha blivit mer försiktiga med att konsumera.

Utländska besökarens konsumtion i Sverige fortsatte att öka extremt snabbt under det första kvartalet 2006, en tendens som nu pågått i 5–6 kvartal. Jämfört med första kvartalet i fjol ökade denna konsumtion med drygt 20 procent enligt nationalräkenskaperna. Statistiken baseras inte på direkta uppgifter om vad de utländska besökarna konsumerat, utan härleds från information om inväxlad resevaluta. Detta medför en förhållandevis stor risk

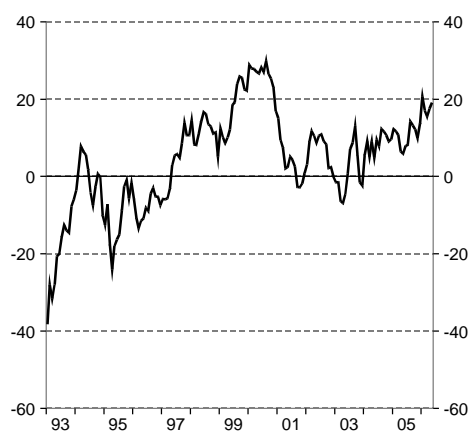
² I fjol utbetalades 8,4 miljarder kronor i juni, motsvarande nära 2,5 procent av disponibelinkomsterna det andra kvartalet. I år väntas ett ännu större belopp betalas ut eftersom deklaration via Internet blivit alltmer vanligt. För många hushåll påverkas sannolikt konsumtionens säsongmönster kraftigt. Det förändrade säsongmönstret fångas dock ännu inte upp fullt ut vid en beräkning av en säsongrensad dataserie, eftersom förändringen inträffat så pass nyligen. Resultatet blir troligen en överskattning av den säsongrensade nivån för andra och eventuellt tredje kvartalet, och motsvarande underskattning av nivån för de två andra kvartalen.

Diagram 54 Hushållens konsumtion
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

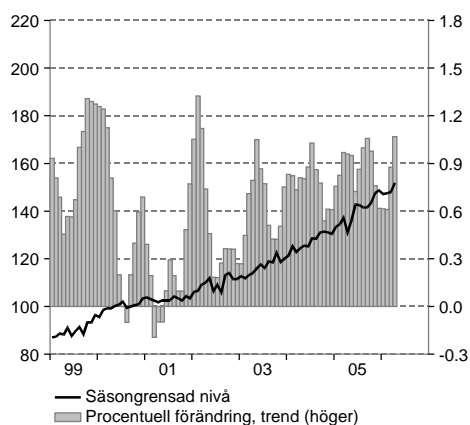
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 55 Hushållens förtroendeindikator (CCI)
Nettotal, månadsvärden

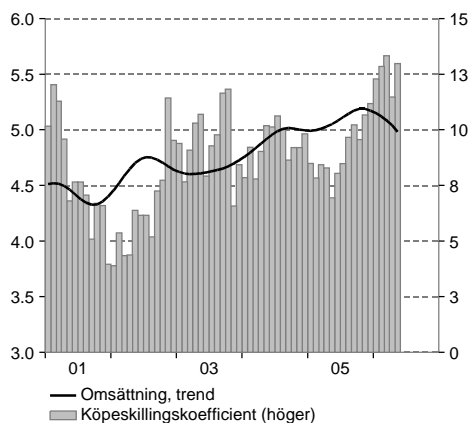
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 56 Omsättning av sällanköpsvaror i detaljhandeln
Volymindex 2000=100, fasta priser, säsongrensade månadsvärden

Källa: SCB.

Diagram 57 Fastighetsmarknaden, småhus
Tusental respektive årlig procentuell förändring, månadsvärden

Anm. Köpeskillingskoefficient = köpeskilling / taxeringsvärde.
Källa: SCB.

för mätfel. De svenska hushållens konsumtion beräknas som den totala konsumtionen minus utländska besökarens konsumtion i Sverige. Den överraskande låga uppmätta konsumtionen för svenska hushåll första kvartalet i år kan därför delvis bero på sådana mätfel.

Indikatorer tyder på starkare konsumtion

Olika indikatorer pekar på en sammantaget ganska stark konsumtionsutveckling under de två första kvartalen i år. Hushållen har under årets fem första månader varit mer optimistiska än de varit sedan 2000, då hushållens konsumtion ökade med mer än 4 procent (se diagram 55). Förväntningarna är dock inte lika positiva som de var 2000 och förtroendeindikatorn (CCI) är fortfarande betydligt lägre än den var då. Antalet sysselsatta har ökat snabbt hittills i år. Detta har påverkat hushållen som numera har en ljusare syn på arbetsmarknaden framöver enligt enkätundersökningen Hushållens inköpsplaner. Omsättningen i detaljhandeln ökade måttligt under årets tre första månader, men ökade rejält i april, särskilt för sällanköpsvaror (se diagram 56). På fastighetsmarknaden för småhus märktes en fortsatt hög omsättning och ökande priser under årets fem första månader (se diagram 57). Hög omsättning på fastighetsmarknaden brukar med viss eftersläpning följas av stigande omsättning i detaljhandeln i de delar som säljer möbler och olika byggvaror.

Tabell 9 Hushållens konsumtionsutgifter

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
Konsumtionsutgifter	1 283	2,4	2,8	3,5	2,9
Varav Sällanköpsvaror	251	7,9	8,0	6,6	4,2
Bilar	43	4,7	-2,0	5,3	3,2
Dagligvaror	195	2,2	2,2	2,2	2,1
Konsumtion i utlandet	55	4,2	9,7	7,2	4,9
Tjänster exkl. bostad	356	2,8	3,6	4,6	4,6
Sparkvot ¹	108	7,8	8,8	8,3	7,7
Sparkvot exkl. avtalspensioner ¹	55	4,1	5,1	4,6	3,9

¹ Sparande i miljarder kronor, löpande priser respektive sparande i procent av disponibel inkomst.

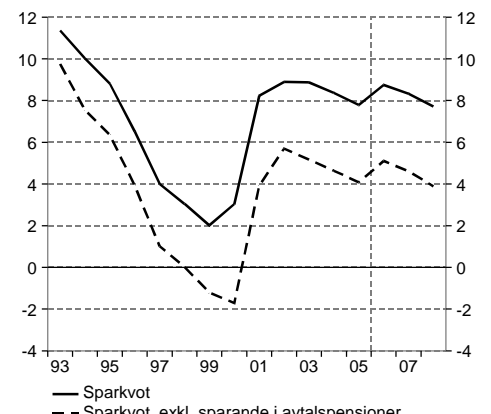
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Konsumtionen tar fart framöver

Hushållens inkomster ökar kraftigt både i år och under de närmaste två åren. Sysselsättningen ökar kontinuerligt och utgör basen för den starka inkomstutvecklingen, vilket driver på konsumtionen. I utgångsläget har hushållen ett högt sparande som ger dem utrymme att öka konsumtionen snabbare än vad in-

komsterna ökar. I tidigare starkt markerade konsumtionsuppgångar har sparkvoten fallit och till och med blivit negativ (avser sparande exkl. avtalspensioner), men så väntas inte bli fallet varken i år eller 2007–2008 (se diagram 58). Konsumtionsavmattningen efter 2000 har varit grund och konsumtionen har ökat kontinuerligt. Det finns därför inget stort och uppdämt konsumtionsbehov i hushållssektorn. De låga räntorna har redan stimulerat kapitalvarukonsumtionen som har utvecklats starkt sedan flera år tillbaka. Prognosen är att konsumtionen ökar i snabb takt under prognosperioden, betydligt snabbare än genomsnittsökningen sett över de senaste 20 åren på 1,8 procent. Konsumtionen bedöms öka med 2,8 procent i år och med 3,5 respektive 2,9 procent 2007 och 2008 (se tabell 9). Osäkerheten är dock stor och det finns en viss nedåtrisk för konsumtionen i år.

Diagram 58 Hushållens sparande
Procent av disponibel inkomst, löpande priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentlig konsumtion

Offentlig konsumtion fortsätter också att öka

Den offentliga konsumtionen ökade med 0,7 procent 2005 (se tabell 10 och diagram 59). I år ökar den offentliga konsumtionen med 1,6 procent, och år 2007 och 2008 med 1,3 respektive 0,9 procent.

Tabell 10 Offentliga konsumtionsutgifter

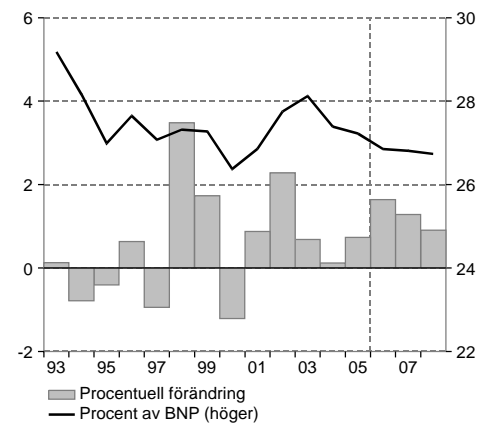
Miljarder kronor, löpande priser respektive årlig procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
Offentliga konsumtionsutgifter	728	0,7	1,6	1,3	0,9
<i>Procent av BNP, löpande priser</i>		27,2	26,9	26,8	26,7
Statlig konsumtion	201	-1,5	1,3	0,8	0,3
<i>Procent av BNP, löpande priser</i>		7,5	7,4	7,3	7,3
Kommunsektorns konsumtion	527	1,6	1,8	1,5	1,1
<i>Procent av BNP, löpande priser</i>		19,7	19,5	19,5	19,4

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den *statliga* konsumtionen minskade med 1,5 procent 2005. Till stor del förklaras minskningen av att myndigheternas anslags-sparande från tidigare år inte fick användas, samt att anslagen justerades ner med 0,6 procent. Dessutom minskade försvarets konsumtion kraftigt. I år får myndigheterna använda sina sparade anslag och därtill höjs vissa anslag, vilket bidrar till högre konsumtion. Migrationsverket får höjda anslag för att förbättra mottagandet av asylsökande. Dessutom ökar antalet studieplatser vid universitet och högskolor. Åren 2007 och 2008 fortsätter den statliga konsumtionen att öka, om än i en långsammare takt än 2006. Bland annat bidrar tandvårdsreformen till ökade kon-

Diagram 59 Offentliga konsumtionsutgifter
Årlig procentuell förändring, fasta priser respektive procent av BNP, löpande priser

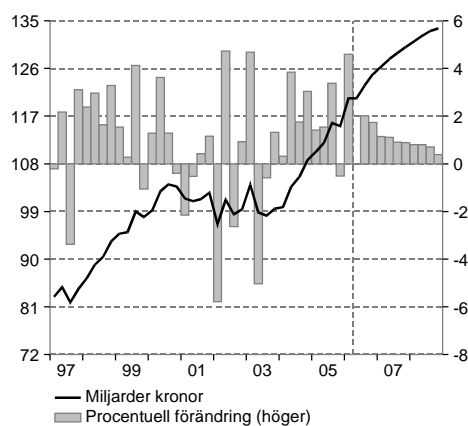

Anm. Den fallande konsumtionen 2000 förklaras av att Svenska kyrkan fr.o.m. detta år ingår i hushållssektorn istället för som tidigare i kommunsektorn.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

sumtionsutgifter. Från och med 2007 ska ett första kontrollbesök hos tandläkare inte kosta mer än ett besök inom den öppna hälso- och sjukvården, dvs. högst 200 kronor. Resterande kostnad kommer att till största del betalas av staten och redovisas som statlig konsumtion.

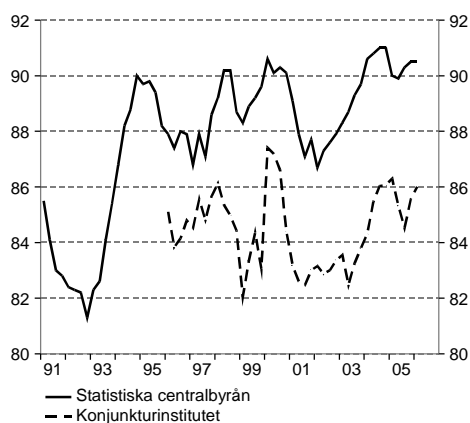
Kommunsektorns konsumtion ökade med 1,6 procent 2005. Höjda statsbidrag och ökade skatteinkomster medförde att både kommunerna och landstingen ökade sin konsumtion. Kommunsektorns inkomster är fortsatt höga, vilket leder till konsumtionsökningar även 2006–2008. I år och nästa år är det framför allt de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna som driver kommunsektorns konsumtion. Vid inledningen av 2007 förväntas samtliga 17 000 s.k. plusjobb vara tillsatta. Även utökade resurser för äldreomsorg och mottagande av asylsökande ökar konsumtionen.

Diagram 60 Investeringar
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 61 Industrins kapacitetsutnyttjande
Procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Fasta bruttoinvesteringar

Stark investeringstillväxt dämpas framöver

De fasta bruttoinvesteringarna ökade med 8,5 procent 2005 och även första kvartalet i år ökade investeringarna mycket starkt (se diagram 60).

Indikatorerna för investeringar är fortsatt starka. Industrins kapacitetsutnyttjande är högt (se diagram 61). Enligt Konjunkturbarometern är det en större andel än tidigare av företagen inom de privata tjänstenäringarna som utnyttjar sina resurser för fullt. Efterfrågan från både export- och hemmamarknaden är fortsatt stark. Tillsammans med det låga ränteläget och företagens höga vinster, vilket innebär goda finansieringsmöjligheter, talar detta för en fortsatt relativt stark investeringskonjunktur inom näringslivet. Framöver dämpas investeringstillväxten i takt med att efterfrågetillväxten avtar, produktionskapaciteten byggs ut och penningpolitiken blir mindre expansiv.

I år och nästa år bidrar de flesta delar av näringslivet till den fortsatta investeringstillväxten. Även de offentliga myndigheternas investeringar ökar under prognosperioden, vilket bl.a. beror på järnvägsinvesteringar.

Sammantaget ökar de fasta bruttoinvesteringarna med 7,3 procent 2006. Åren 2007 och 2008 ökar investeringarna med 4,9 respektive 3,5 procent (se tabell 11).

Bred investeringsuppgång i industrin och tjänstebranscherna

De flesta industribranscher ökar investeringarna 2006. Det generellt sett höga kapacitetsutnyttjandet inom industrin, en fortsatt ökad efterfrågetillväxt och god lönsamhet bidrar till en fortsatt

relativt stark investeringstillväxt. Investeringarna ökar med 6,5 procent i år och med 3,6 respektive 2,8 procent 2007 och 2008 (se diagram 62). Det är främst maskininvesteringarna som bidrar till investeringstillväxten. Men från att ha minskat under åren 2001–2005 ökar åter industrins bygg- och anläggningsinvesteringar under prognosperioden.

Inom basindustrin sker kraftiga investeringar 2006. Investeringstillväxten är som störst inom järnverks-, stålverks- och gruvindustrin. Efter stora investeringar inom massa- och pappersvaruindustrin 2005 avtar investeringstakten markant under 2006. Trots minskningen är inventeringsaktiviteten hög i branschen.

Maskinindustrins investeringar ökar starkt 2006, vilket bl.a. kan hänföras till att den internationella konjunkturuppgången i hög grad är investeringsledd. Detta medför ökad efterfrågetillväxt för maskinindustrin. Likaså investerar transportmedelsindustrin förhållandevis kraftigt 2006.

Bland de övriga varubranscherna blir investeringstillväxten inom energisektorn fortsatt hög under hela prognosperioden. Det är främst kraftbolagens energirelaterade investeringar som ökar. Byggsektorns investeringar fortsätter att växa 2006 och 2007, om än i en betydligt lägre takt än 2005. Investeringarna bedöms minska 2008 inom byggsektorn. Investeringarna inom tjänstebansherna exklusive bostäder växer 2006 med 7,3 procent. Prognosen stöds av olika indikatorer. Enligt Konjunkturbarometern har efterfrågan på företagens tjänster ökat och en högre andel än tidigare har god lönsamhet. Dessutom fortsätter kapacitetsutnyttjandet för tjänstebansherna exklusive finans- och fastighetsverksamhet att öka under prognosperioden, om än i allt lägre takt (se diagram 63). Detta talar för en relativt stark investeringstillväxt också framöver. Investeringarna ökar med 4,4 respektive 4,0 procent 2007 och 2008 (se diagram 64).

Tabell 11 Fasta bruttoinvesteringar

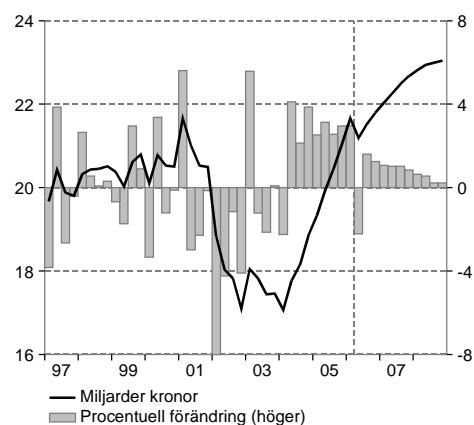
Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
Industrin	81	12,6	6,5	3,6	2,8
Övriga varubranscher ¹	54	17,1	8,0	4,5	2,8
Tjänstebansher exkl. bostäder	172	5,1	7,3	4,4	4,0
Bostäder	75	16,9	10,2	8,3	5,0
Näringslivet	382	10,4	7,8	5,0	3,8
Offentliga myndigheter	73	-0,5	4,9	4,0	1,7
Investeringar	455	8,5	7,3	4,9	3,5

¹Övriga varubranscher innehåller jordbruk, jakt och skogsbruk, fiske, el-, gas-, värme- och vattenförsörjning samt byggverksamhet (SNI 01, 02, 05, 40, 41, 45).

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 62 Industrins investeringar
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

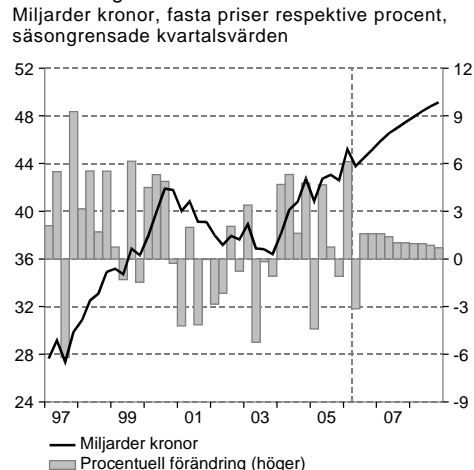
Diagram 63 Tjänstebanshernas kapacitetsutnyttjande exkl. finans- och fastighetsverksamhet
Kvot

Anm. Förädlingsvärde/kapitalstock.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

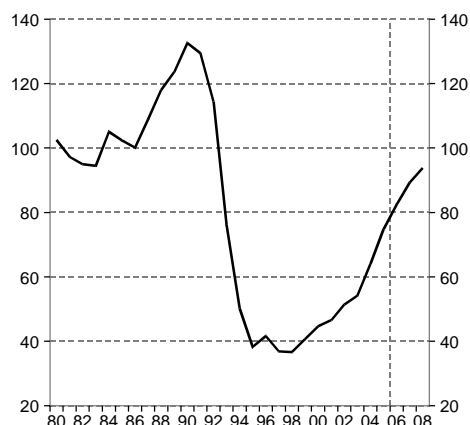
Diagram 64 Tjänstebanshernas investeringar
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Anm. Exklusive bostäder, fartyg och flygplan.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 65 Investeringar i bostäder
Miljarder kronor, fasta priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Bostadsinvesteringarna ökar starkt

Bostadsinvesteringarna ökade med 16,9 procent 2005 och bedöms öka med 10,2 procent i år. Åren 2007 och 2008 dämpas utvecklingen något men bostadsinvesteringarna ökar ändå med 8,3 respektive 5,0 procent. Bostadsinvesteringarna kommer därmed att uppnå den högsta nivån sedan 1992, men de blir ändå inte anmärkningsvärt höga i ett längre historiskt perspektiv (se diagram 65).

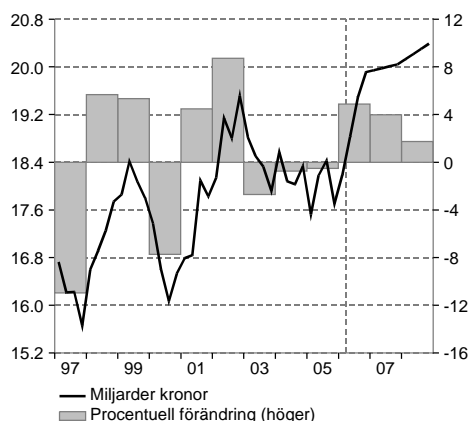
Marknaderna för befintliga småhus och bostadsrätter utmärks fortfarande av hög omsättning. Priserna på småhus har ökat med ca 11 procent under de senaste tolv månaderna. Något högre räntor och förväntningar om ytterligare högre räntor framöver dämpar prisökningarna framöver.

I Konjunkturbarometern för maj bekräftas bilden av den mycket starka konjunkturen för bostadsbyggande, men dessutom framkommer att byggföretagen brottas med flaskhalsproblem avseende tillgången på arbetskraft. Orderstocken är stor och väntas öka ytterligare framöver. Som trång sektor anger 80 procent av företagen brist på arbetskraft. Samtidigt har 58 procent av företagen ökat antalet anställda under de senaste tre månaderna och 85 procent anger att de planerar att ytterligare öka antalet anställda. Parallellt med dessa signaler om kraftigt ökat bostadsbyggande syns också tydliga tecken på ökande priser. Cirka 54 procent av de bostadsbyggande företagen räknar med att få igenom högre priser i sina anbud.

Offentliga investeringar ökar 2006 till 2008

Under 2005 minskade de offentliga investeringarna för tredje året i rad (se diagram 66). Till skillnad från 2003 och 2004 var det de statliga investeringarna som sjönk till följd av bl.a. minskade investeringar i vägar och inom försvaret. Kommunernas investeringar ökade däremot i föl. Under perioden 2006–2008 ökar de offentliga investeringarna. Kommunernas goda finanser ger utrymme för investeringar som tidigare har skjutits upp. Därtill leder ökade statliga bidrag till kommunerna för vård och omsorg av äldre till ökade investeringar 2007 och 2008. Även de statliga investeringarna ökar 2006–2008, framför allt till följd av järnvägsinvesteringar.

Diagram 66 Offentliga myndigheters investeringar
Miljarder kronor, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden respektive procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Lager

Oförändrade lager i industrin och handeln i år

Under första kvartalet i år ökade industriproduktionen kraftigt. Industrins insatsvarulager drogs härvid ned. Lagren av varor i

arbete och färdigvaror ökade dock. Handelslagren, som 2005 blivit för stora i förhållande till försäljningen, drogs ned.

Industrin bedöms under resten av 2006 fortsätta att reducera sina insatsvarulager. Lagren av varor i arbete och färdigvaror dras ytterligare upp något när produktionen fortsätter att öka. Den senaste Konjunkturbarometern indikerar att handelslagren nu på nytt ökar och lagerneddragen blir därför ganska liten. En större neddragning av lagren inom energisektorn bidrar därtöver till att hålla tillbaka den totala lagerökningen i år.

Lagren i industrin och handeln minskar trendmässigt i förhållande till industriproduktionen respektive konsumentefterfrågan. Denna utveckling väntas fortgå under 2007–2008 och leder till att industrins och handelns lager minskar. Samtidigt blir tillväxten i skogen dessa år mer normal efter det svaga fjolåret till följd av stormfällningen, om än inte lika stor som tidigare.

Eftersom lagerinvesteringarna varierar marginellt 2005–2008 blir lagrens bidrag till BNP-tillväxten mycket små (se tabell 12).

Tabell 12 Förändring i lager och bidrag till BNP

Miljarder kronor, fasta priser

	2005	2006	2007	2008
Insatsvaror	-1,6	-1,1	-0,8	-0,8
Varor i arbete och färdigvaror	-4,9	1,4	-1,9	-2,7
Handelslager	5,0	-0,3	-0,7	-0,9
Övriga lager ¹	3,1	1,8	5,3	5,4
Summa förändring i lager	1,6	1,7	1,9	1,0
Lageromslag ²	-4,7	0,1	0,1	-0,9
Bidrag till BNP-tillväxten	-0,2	0,0	0,0	0,0

¹ Övriga lager är i synnerhet lager av skogsbruksprodukter och växande skog. I denna grupp ingår även lager i jordbruk, el- och gasindustri.

² Lageromslaget är årets lagerändring minus föregående års lagerändring.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

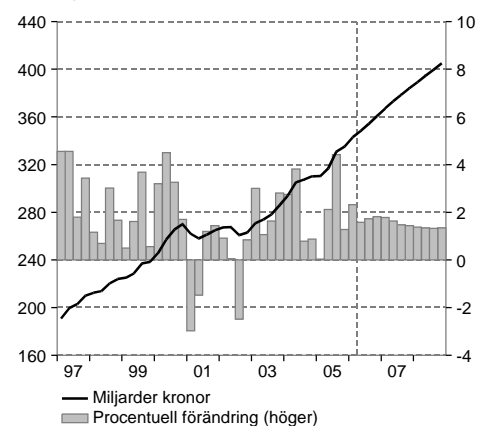
Export

Fortsatt stark världskonjunktur ger gynnsamma exportförutsättningar

Den internationella konjunkturen fortsätter att utvecklas starkt de kommande åren även om den globala BNP-tillväxten bromsar in något. Konjunkturen förblir dessutom investeringsledd, vilket främjar svensk export (se kapitlet ”Internationell konjunkturutveckling”). Förutsättningarna för en relativt stark exportutveckling är således gynnsamma hela prognosperioden, även om förstärkningen av kronan bromsar utvecklingen. Exporten, som ökade med 2,3 procent första kvartalet, fortsätter därmed att växa förhållandevis starkt hela prognosperioden. Tillväxten är visserligen som högst i år men uppgår till nära 1,5 procent per kvartal även 2008 (se diagram 67).

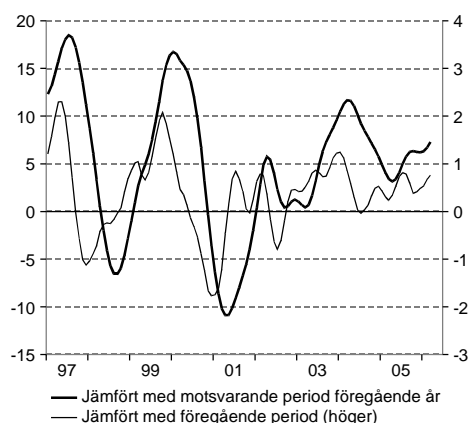
Diagram 67 Export

Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 68 Exportordergång, industrin
Årlig procentuell förändring respektive procentuell förändring, månadsvärden, trend

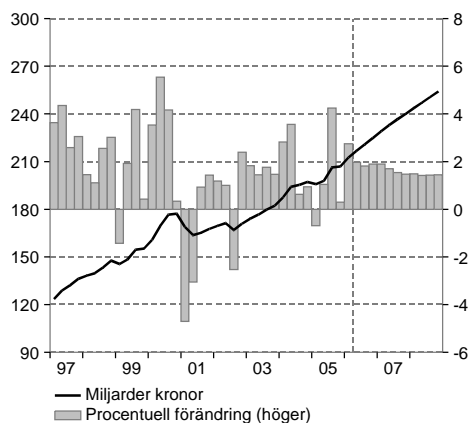
Källa: SCB.

Diagram 69 Exportordergång, industrin
Nettotal, månadsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 70 Export av bearbetade varor
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

För utvecklingen på kort sikt stöds prognosen av diverse indikatorer. SCB redovisar att efterfrågan från utlandet fortsätter att öka (se diagram 68). I Konjunkturbarometern svarar en majoritet av industriföretagen att exportordergången ökade ytterligare under våren samtidigt som vart tredje företag svarade att den är oförändrad (se diagram 69). Så många som tre av fyra företag anger att de är nöjda med sin orderstock. Inköpschefernas index visar på en motsvarande positiv syn på efterfrågeläget och i företagens rapporter finner man en i huvudsak optimistisk syn på utvecklingen de kommande kvartalen.

Tabell 13 Export

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
Export av varor	974	4,9	7,4	6,5	5,8
Varav Bearbetade varor	811	4,4	7,7	7,0	6,3
Råvaror	159	7,4	5,6	3,5	3,0
Export av tjänster	325	11,1	10,7	7,2	6,4
Export	1 299	6,4	8,2	6,7	5,9

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Internationell efterfrågan på bearbetade varor växer kraftigt

Efter den svaga utvecklingen det fjärde kvartalet i följande ökade exporten av bearbetade varor med 2,8 procent första kvartalet 2006 (se diagram 70). Den internationella efterfrågan fortsätter att öka i god takt. Marknaden för svensk export av bearbetade varor växer med 8,3 procent i år och fortsätter att växa med ytterligare 6,8 procent 2007 och med 6,3 procent 2008 (se diagram 71). Förutsättningarna är därmed goda för en stark exportutveckling under hela prognosperioden.

Exporten av teleprodukter bedöms öka starkt de kommande åren. Efterfrågan på teletjänster fortsätter att växa i hela världen, inte minst i Asien, vilket kommer att kräva en fortsatt utbyggnad av telenäten. En fortsatt stark investeringskonjunktur, främst inom basnäringarna, innebär att orderläget för såväl maskin- som elektroindustri är fortsatt starkt.

Efter ett svagt år har marknaden för motorfordonsindustrin återigen stärkts. I första hand är det lastbilsproducenternas ordergång som ökat kraftigt när efterfrågan på transporttjänster vuxit starkt, förstärkt av nya europeiska utsläppsbestämmelser. Exporten av personbilar har däremot gått trögt eftersom utvecklingen på den amerikanska marknaden har varit svag. Nybilsregistreringen i Europa verkar dock nu vara inne i en positiv trend. I samband med att nya modeller släpps bedöms således även denna export få en starkare utveckling.

Stålindustrin, som hade en svagare period i följande när stålkonsumenterna drog ner på sina lager, möter nu åter en starkare

efterfrågan. Pappersindustrin kan sannolikt också räkna med en förhållandevis god konjunktur de kommande åren när den globala tillväxten fortsätter att öka.

Råvaruexporten utvecklas mindre starkt i år

Råvaruexporten ökade med 7,4 procent i fjol (se tabell 13 och diagram 72). Uppgången berodde främst på en fortsatt stark ökning av exporten av petroleumprodukter, elström, livsmedel och färsk fisk (se diagram 73).

Omvärldsefterfrågan ökar förhållandevis mycket 2006, samtidigt som den investeringsinriktade tillväxten i Kina kommer att vara fortsatt stark. I år ökar den svenska råvaruexporten dock långsammare än i fjol eftersom exporten av livsmedel, som sjönk något första kvartalet i år, växer mindre starkt. Exporten av sågade trävaror – som visserligen drar fördel av ett minskat utbud från Finland – kommer att utvecklas mindre starkt i år på grund av kapacitetsbrist. Brist på kapacitet hämmar också exporten av järnmalm och metaller. Därtill minskar exporten av timmer, som blev tillfälligt hög i fjol efter stormfällningen i södra Sverige. Exporten av petroleum ökar emellertid mer i år än 2005 till följd av en utbyggd raffineringkapacitet. Den svenska massaexporten, som stagnerade i fjol, gynnas i år av att ett antal produktionsanläggningar i Nordamerika har stängts.

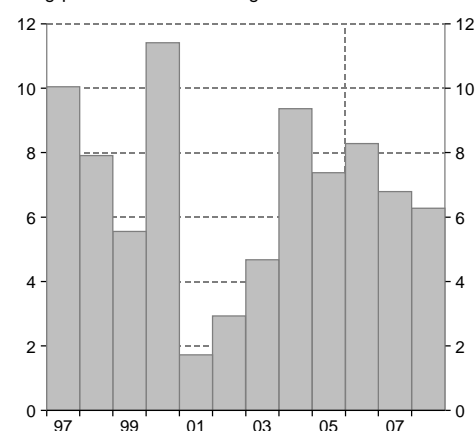
Den globala tillväxten är fortsatt hög 2007 och 2008. Därutöver stimulerar höga exportpriser råvaruexporten. Detta bidrar till att den svenska råvaruexporten fortsätter att öka, trots att kronan förstärks. Ökningen blir mest betydande för petroleum- och livsmedelsexporten. Exporten av sågade trävaror minskar dock 2007 när en större andel av produktionen levereras till den svenska marknaden. Järnmalmsexporten utvecklas också mindre starkt nästa år av samma skäl. Sammanfattningsvis ökar den svenska råvaruexporten i god takt också 2007 och 2008, om än inte lika mycket som åren innan.

Snabb tillväxt för tjänsteexporten

Exporten av tjänster stagnerade första kvartalet i år. Det var exporten av olika företagstjänster exklusive frakttjänster som föll tillbaka rejält. Denna svaga utveckling bedöms dock ha varit tillfällig och tjänsteexporten växer återigen starkare redan andra kvartalet. Den utländska konsumtionen³ i Sverige fortsatte däremot att växa starkt även första kvartalet.

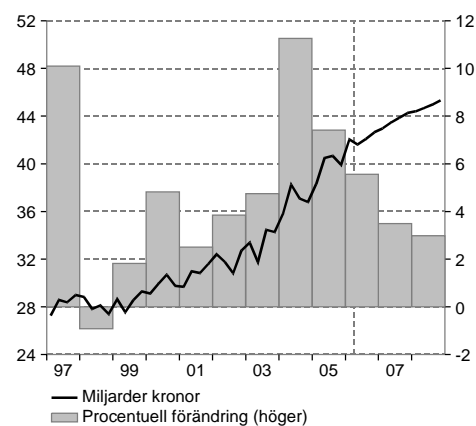
³ I denna post redovisas utgifter utlänningar har i samband med vistelse i Sverige. Statistiken baseras på uppgifter om köp och försäljning av resevalutor, samt rapporter från kontokortsföretag om utlänningars utnyttjande av korten i Sverige. Förutom vad man normalt förknippar med turism ingår t.ex. även gränshandel och utgifter i samband med tillfällig arbetsvistelse i landet.

Diagram 71 Världsmarknadstillväxt för bearbetade varor
Årlig procentuell förändring

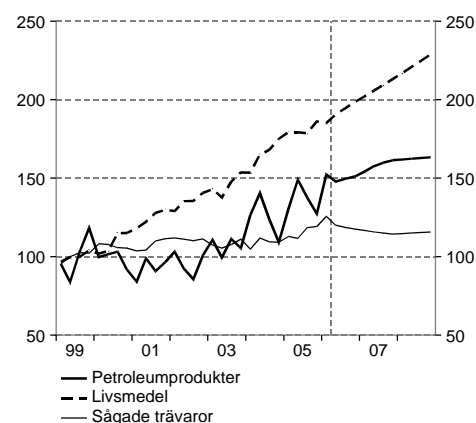
Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.

Diagram 72 Export av råvaror
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden respektive årsvärden

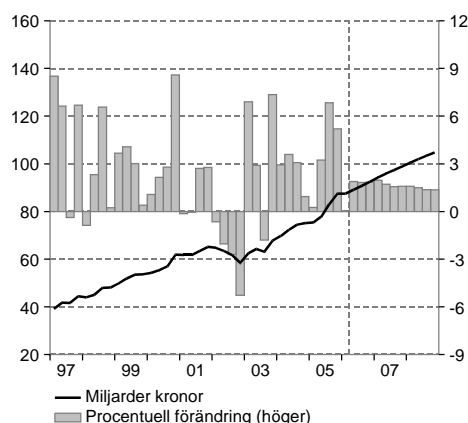
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 73 Export av de tre största råvarugrupperna
Index 1999=100, fasta priser, säsongrensade kvartalsvärden

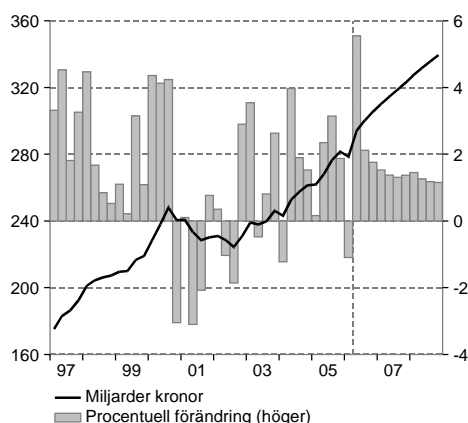
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 74 Export av tjänster
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent,
säsongsrensade kvartalsvärden

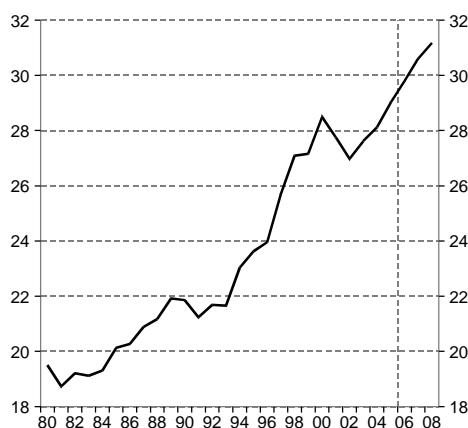
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 75 Import
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent,
säsongsrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 76 Import
Procent, andel av efterfrågan, fasta priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Världskonjunkturen fortsätter, trots en viss uppbromsning, att utvecklas förhållandevis starkt under hela prognosperioden. Därmed är förutsättningarna gynnsamma även för en relativt stark utveckling för tjänsteexporten (se diagram 74 och tabell 13). Efterfrågan på olika företagstjänster växer snabbt de kommande åren, inte minst gäller detta olika telekomtjänster. Exporten av transporttjänster fortsätter att öka starkt till följd av växande global handel. Samtidigt ökar den utländska konsumtionen i Sverige kraftigt även i år, men bedöms därefter få en lugnare utveckling 2007 och 2008.

Import

Stark importtillväxt efter tillfällig inbromsning

Efter en stark ökning i fjol minskade importen första kvartalet. Detta kan delvis förklaras av hushållens svaga konsumtion och av neddragningar av lager av importerade varor, men importutvecklingen framstår likväl som synnerligen svag. Efterfrågan⁴ växer dock förhållandevis starkt under resten av året då såväl konsumtion som investeringar och export ökar snabbt. Den svaga importutvecklingen första kvartalet bedöms därmed ha varit tillfällig. Importen väntas således återigen ta fart och öka kraftigt redan de kommande kvartalen.

Trots en viss avmattning blir efterfrågetillväxten förhållandevis stark även nästa år. Dessutom stärks kronan, vilket ger ytterligare draghjälp åt importen som därför växer starkt även 2007. 2008, när efterfrågetillväxten dämpas ytterligare, kommer även importen att utvecklas i långsammare takt (se diagram 75 och tabell 14). I relation till efterfrågan bedöms därmed importen växa ungefär enligt trend såväl i år som 2007 och 2008 (se diagram 76).

Tabell 14 Import

Miljarder kronor, löpande priser respektive årlig procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008
Import av varor	827	7,9	7,2	7,5	5,6
Varav Bearbetade varor	620	9,7	8,8	9,1	6,9
Råvaror	212	1,6	2,1	3,1	1,4
Import av tjänster	265	5,2	9,4	6,5	5,7
Import	1 093	7,3	7,8	7,2	5,6

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

⁴ Summan av inhemsk konsumtion och investering, samt export. Efterfrågan tillfredsställs genom produktion inom landet (BNP) och import.

Stark efterfrågan driver upp importen av bearbetade varor

Importen av bearbetade varor, som ökade på bred front 2005, minskade kraftigt med 2,7 procent första kvartalet. Importen av teleprodukter minskade med över 11 procent, medan importen av övriga bearbetade varor minskade med 1,8 procent. Utöver teleprodukter utvecklades bl.a. byggnadsämnen och investeringsvaror oväntat svagt. De kommande kvartalen kommer dock importen av bearbetade varor att få en starkare utveckling eftersom efterfrågan fortsätter att öka relativt kraftigt (se diagram 77).

I synnerhet är det exportindustrins import av insatsvaror som ökar. Efter den svaga utvecklingen första kvartalet växer även hushållens konsumtion starkare, vilket spår på importen ytterligare. Maskininvesteringarna fortsätter också att utvecklas förhållandevis starkt. Dessutom är det rimligt att räkna med ett positivt omslag för import för lagerhållning redan andra kvartalet.

År 2007 växer inhemsk efterfrågan i ungefär samma takt som i år medan exporten ökar något långsammare. Efterfrågeökningens sammansättning väntas dock innebära att importen av bearbetade varor utvecklas ungefär i samma takt som i år. Bland annat växer hushållens konsumtion snabbare, vilket innebär att importen av sällanköpsvaror ökar snabbare. År 2008 dämpas efterfrågeutvecklingen ytterligare, vilket gör att även importen av bearbetade varor ökar långsammare.

Importen av råvaror tar ny fart 2006 och 2007

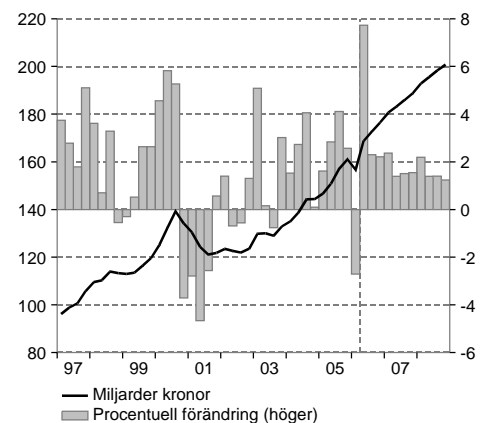
Råvaruimporten utvecklas starkare i år än 2005 (se tabell 14 och diagram 78). Oljeraffineringsindustrin har behov av att fylla på sina lager efter två år av lagerminskningar. Importen av metaller och jordbruksprodukter, som steg kraftigt första kvartalet, bidrar också till importuppgången i år. Att ökningen av råvaruimporten ändå inte blir större än 2,1 procent beror bl.a. på att importen av livsmedel och petroleumprodukter sjönk första kvartalet i år. Dessutom har efterfrågan på importerat virke minskat till följd av stormfällningen i södra Sverige 2005. År 2007 ökar råvaruimporten något snabbare än i år då importen av livsmedel och petroleum återgår till mera normala nivåer. År 2008 dämpas råvaruimporten av en mindre råoljeimport.

Starkare tillväxt för alla typer av importerade tjänster

Första kvartalet i år växte importen av tjänster med 3,3 procent. I synnerhet importen av olika företagstjänster ökade markant, men även svensk konsumtion i utlandet växte rejält.

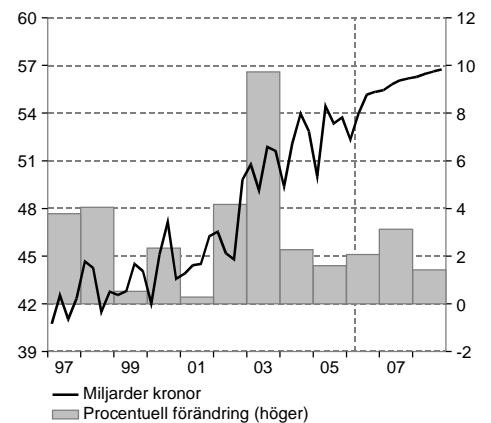
Även för helåret 2006 bedöms importen av företagstjänster växa förhållandevis snabbt. Svensk konsumtion i utlandet ökar också starkt när inkomsterna ökar och kronan stärks. Det snabbt växande handelsutbytet med andra länder gör att även importen

Diagram 77 Import av bearbetade varor
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

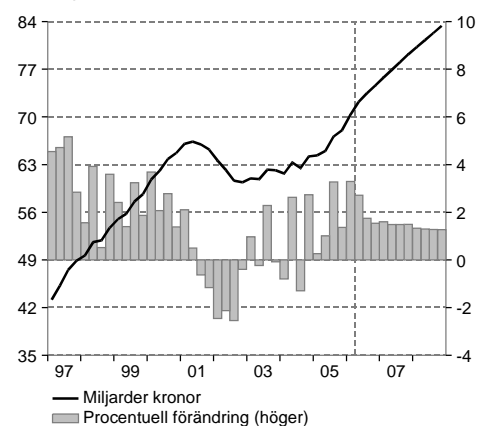
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 78 Import av råvaror
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden respektive årsvärden

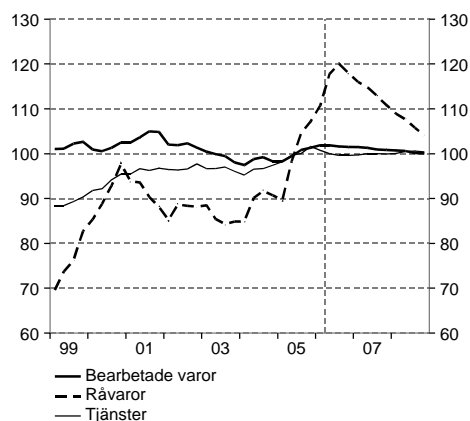

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

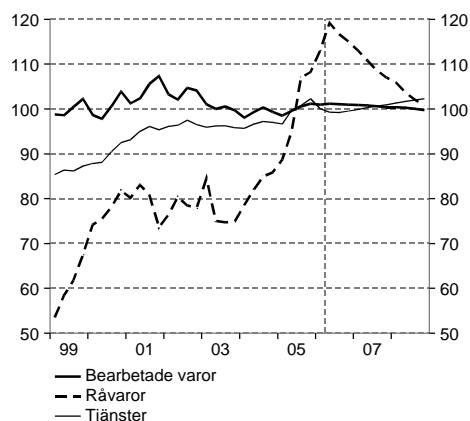
Diagram 79 Import av tjänster
Miljarder kronor, fasta priser respektive procent, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 80 Exportpris
Index 2005=100

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 81 Importpris
Index 2005=100

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 82 Bytesbalans
Procent av BNP, löpande priser

Källor: Riksbanken 1950–1992, SCB 1993–2005 och Konjunkturinstitutet.

av transporttjänster ökar relativt mycket. Åren 2007 och 2008 försvagas efterfrågeutvecklingen, vilket medför att även importen av tjänster utvecklas svagare (se diagram 79).

Export- och importpriser samt bytesbalans

Råvaror och kronan påverkar export- och importpriserna mest

Förra året steg export- och importpriserna med 3,3 procent respektive 4,7 procent (se tabell 15). Detta berodde på att kronan försvagades samt kraftigt höjda råvarupriser.

Även i år leder snabbt stigande råvarupriser till ökande export- och importpriser. Kronan har visserligen stärkts under året, i synnerhet mot dollarn, men som årsgenomsnitt kommer kronkursen i år att vara närmast oförändrad jämfört med i fjol.

Åren 2007 och 2008 stärks kronan ytterligare, vilket generellt sänker de internationellt bestämda priserna mätt i svenska kronor. Dessa år präglas därtill av fallande världsmarknadspriser för råvaror (se diagram 80 och diagram 81).

Tabell 15 Export- och importpriser
Årlig procentuell förändring

	2005	2006	2007	2008
Exportpris totalt	3,3	3,1	-0,8	-1,2
Bearbetade varor	1,6	1,7	-0,6	-0,7
Råvaror	11,9	16,6	-2,5	-6,2
Tjänster	3,6	0,0	0,0	0,5
Importpris totalt	4,7	3,4	-1,1	-1,1
Bearbetade varor	0,8	1,0	-0,4	-0,5
Råvaror	20,5	16,0	-5,4	-6,1
Tjänster	3,4	-0,5	1,0	1,4

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Bytesbalansen förstärks ytterligare

Det finansiella sparandet utgörs av nettot av hushållens, företagens och den offentliga sektorns inkomster och utgifter gentemot utlandet. Läger man även till de s.k. kapitaltransfereringarna utgör detta bytesbalansen. År 2005 uppgick överskottet i bytesbalansen till 6,0 procent av BNP (se diagram 82 och tabell 16). Den offentliga sektorns finansiella sparande ökade till 2,8 procent av BNP. Hushållen minskade sitt sparande till 3,2 procent 2005, men hushållens sparande är fortfarande att betrakta som högt. Hushållssparandet har varit högt sedan början av 1990-talet, vilket bl.a. kan förklaras av ett högt pensions-sparande. Företagens kraftiga ökning av investeringarna tillsam-

mans med stora skattebetalningar innebar att deras finansiella sparande sjönk rejält förra året.

I år stiger det totala finansiella sparandet till motsvarande 6,6 procent av BNP, då framför allt hushållen ökar sitt sparande. Därefter fortsätter sparandet att öka till 7,0 procent av BNP 2008. Det offentliga finansiella sparandet minskar dock något, vilket framför allt beror på minskad skattekvot. Hushållens sparande minskar något 2007 och 2008 till följd av en relativt stark konsumtionsökning. Företagens finansiella sparande ökar 2007 och 2008. Dels minskar skattebetalningar som andel av BNP jämfört med 2005 och 2006, dels dämpas investeringsökningen till följd av stigande räntor (se diagram 83).

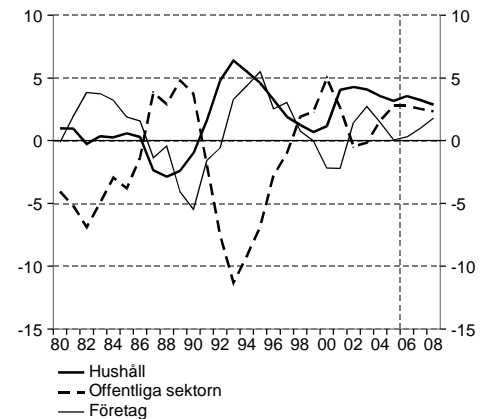
Tabell 16 Bytesbalans och finansiellt sparande

Miljarder kronor, löpande priser

	2005	2006	2007	2008
Handelsbalans	147	160	167	178
Tjänstebalans	60	70	74	79
Löner, netto	-1	-1	-1	-2
Kapitalavkastning, netto	-10	-12	-5	0
Transfereringar m.m., netto	-33	-30	-34	-36
Bytesbalans	159	185	200	218
<i>Procent av BNP</i>	<i>6,0</i>	<i>6,6</i>	<i>6,7</i>	<i>7,0</i>
Kapitaltransfereringar	2	2	2	1
Finansiellt sparande	161	187	202	219
Procent av BNP	6,0	6,6	6,8	7,0
Offentligt sparande	74	78	76	73
<i>Procent av BNP</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>2,5</i>	<i>2,3</i>
Hushåll	85	100	97	90
<i>Procent av BNP</i>	<i>3,2</i>	<i>3,6</i>	<i>3,2</i>	<i>2,9</i>
Företag	2	8	29	56
<i>Procent av BNP</i>	<i>0,1</i>	<i>0,3</i>	<i>1,0</i>	<i>1,8</i>

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 83 Finansiellt sparande
Procent av BNP, löpande priser

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Produktion och arbetsmarknad

Den svenska arbetsmarknaden vände uppåt i fjol efter flera år av tillbakagång. Sysselsättningen har nu ökat relativt starkt under närmare ett års tid. BNP-tillväxten bedöms bli mycket stark i år och även 2007 och 2008 växer ekonomin snabbt. Trots en relativt stark produktivitetstillväxt ökar därför arbetade timmar 2006–2008 med i genomsnitt 1,2 procent per år (se diagram 84).

Sysselsättningen ökar 2006 med 1,7 procent, vilket är den snabbaste ökningen sedan 2001, och med i genomsnitt 1 procent per år 2007 och 2008. Totalt sett ökar sysselsättningen med ca 153 000 personer mellan 2005 och 2008. Den reguljära sysselsättningsgraden i åldersgruppen 20–64 år ökar till 78,8 procent 2008. För att uppnå regeringens och riksdagens mål om 80 procents sysselsättning krävs att sysselsättningen ökar med ytterligare 67 000 personer.

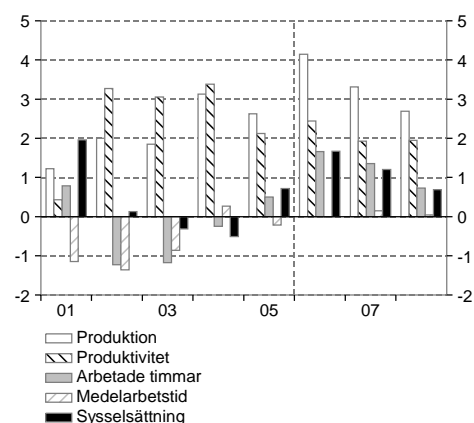
Det senaste halvåret har arbetskraften ökat oväntat snabbt. Trots en snabb sysselsättningsökning har arbetslösheten därför endast sjunkit marginellt. Arbetskraften ökar därmed med ca 0,6 procent per år 2006–2008. Den förhållandevis stora ökningen förklaras av ökad befolkning, förbättrade arbetsmarknadsutsikter och färre sjuka utanför arbetskraften. Arbetskraftsökningen hålls samtidigt tillbaka av en ogynnsam förändring av åldersfördelningen, ökade arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder samt ökad reguljär utbildning.

Den oväntat höga arbetskraften bidrar till att Konjunkturinstitutet reviderar upp den potentiella arbetskraften, dvs. den arbetskraft som är förenlig med en inflation i linje med inflationsmålet, med 0,3 procentenheter.

Arbetslösheten faller framöver både till följd av stigande sysselsättning och av att antalet personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökar. Den öppna arbetslösheten sjunker till 4,2 procent 2008.

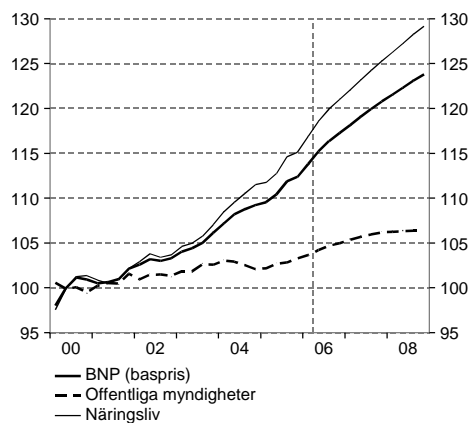
Det inledningsvis svaga resursutnyttjandet stiger successivt under prognosperioden. Arbetsmarknadsgapet ökar till följd av den starka sysselsättningstillväxten och blir positivt andra kvartalet 2007. Under 2008 blir resursutnyttjandet på svensk arbetsmarknad något ansträngt.

Diagram 84 Produktion och sysselsättning
Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

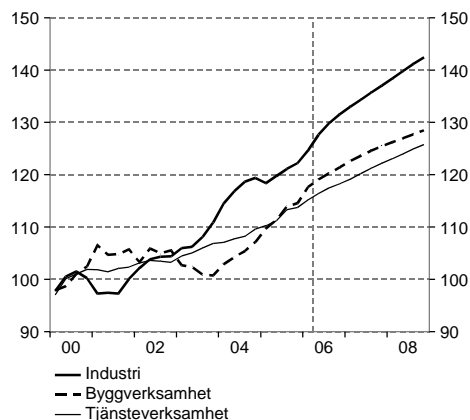
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 85 Produktion
Index 2000=100, fasta priser, säsongrensade
kvartalsvärden

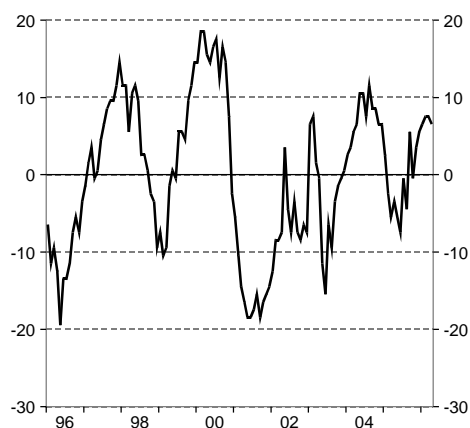
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 86 Produktion i näringslivet
Index 2000=100, fasta priser, säsongrensade
kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 87 Konfidensindikator för industrin
Nettotal, säsongrensade månadsvärden

Anm. Orderstocksomdöme minus omdöme om färdigvarulager plus förväntad produktion. Medelvärde 1995–2006=0.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Produktion, produktivitet och arbetade timmar

Kraftig produktionsökning

BNP-tillväxten har tagit ny fart i år efter en viss försvagning i fjol (se tabell 17 och diagram 85). Produktionen i näringslivet ökar kraftigt 2006 och även 2007 blir tillväxten stark till följd av den efterfrågeutveckling som redovisas i föregående kapitel (se diagram 86). Samtidigt ökar de offentliga myndigheternas produktion påtagligt. Under 2007 och 2008 blir resursutnyttjandet allt mer stramt, vilket bromsar BNP-tillväxten.

Tabell 17 Produktion

Miljarder kronor, löpande priser respektive procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008	
		<i>Kalenderkorrigerat</i>				
Varubranscher	683	2,5	6,1	4,7	3,5	
Varav: Industri	483	2,6	6,7	5,1	4,0	
Byggsverksamhet	109	7,1	6,4	3,7	2,6	
Tjänstebanscher	1 122	3,7	4,2	3,3	3,1	
Varav: Handel	253	5,0	8,0	4,6	3,4	
Företagstjänster	230	5,3	7,5	5,0	4,1	
Summa näringsliv	1 804	3,2	4,9	3,8	3,3	
Offentliga myndigheter	491	0,1	1,6	1,4	0,5	
Total produktion (baspris) ¹	2 330	2,5	4,1	3,3	2,7	
Produktskatter/subventioner	335	3,5	4,1	3,4	2,8	
BNP (marknadpris)¹	2 665	2,6	4,1	3,3	2,7	
		<i>Ej kalenderkorrigerat</i>				
Näringsliv	1 809	3,3	4,6	3,7	3,4	
Offentliga myndigheter	494	0,1	1,1	1,1	0,7	
BNP (marknadpris)¹	2 673	2,7	3,8	3,2	2,8	

¹ Inkl. produktion i hushållens ideella organisationer.

Anm. Med produktion avses här förädlingsvärdet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Industriproduktionen minskade något i början av 2005 efter en period med svag exportorderingång (se diagram 86). Därefter ökade orderingång och produktion successivt under 2005 och första kvartalet 2006. Konjunkturbarometerns konfidensindikator för industrin, som bottnade andra kvartalet 2005, har därefter stigit påtagligt (se diagram 87). Industrieföretagen är positiva även inför andra halvåret 2006 och räknar med en fortsatt god ordertillväxt, om än något dämpad på exportmarknaderna.

Byggproduktionen steg kraftigt i fjol, och första kvartalet i år stärktes byggkonjunkturen ytterligare. Konfidensindikatorn har stigit markant och ligger nu på en mycket hög nivå

(se diagram 88). Byggföretagen är också optimistiska om utvecklingen på ett års sikt och räknar med en fortsatt ökning av ordergång och byggande inom såväl hus- som anläggningssektorerna.

För de flesta tjänstebranscherna ökade produktionen under 2005 och första kvartalet i år. Starkast var produktionsökningen inom handel och företagstjänster. Inom tjänstebranscherna är man nu i allmänhet fortsatt optimistisk om framtiden.

Sammanfattningsvis har näringslivets produktionstillväxt återhämtat sig, främst till följd av en allt starkare tillväxt i industriproduktionen. Produktionen i näringslivet fortsätter att växa påtagligt under prognosåren, bl.a. till följd av en snabb om än efterhand något dämpad efterfrågetillväxt från omvärlden. Samtidigt fortsätter den inhemska efterfrågan att öka snabbt. Detta innebär att näringslivets produktion ökar kraftigt i år, men att produktionstillväxten dämpas något 2007. Även produktionen i den offentliga sektorn ökar förhållandevis mycket under 2006 och 2007. Efter hand blir resursutnyttjandet mer stramt och produktionstillväxten dämpas ytterligare.

Produktivitetsökningen avtar framöver

Den försvagning av produktivitetstillväxten i näringslivet som inträffade i fjol, berodde främst på den tillfälliga avmattningen av industrikonjunkturen (se tabell 18 samt diagram 89 och diagram 90). Genom att industrikonjunkturen förstärks i år blir också näringslivets produktivitetstillväxt starkare och hamnar något över den trendmässiga utvecklingen (se diagram 91). Produktivitetsoökningen i näringslivet avtar 2007 och 2008 då konjunkturförbättringen pågått så länge att de kvarvarande effektiviseringsmöjligheterna blivit allt färre.

Tabell 18 Produktivitet

Kronor per timme respektive årlig procentuell förändring, fasta priser

	2005	2005	2006	2007	2008	
		<i>Kalenderkorrigerat</i>				
Varubranscher	367,3	3,2	5,5	4,0	3,4	
Varav: Industri	413,3	4,7	7,0	4,8	4,3	
Byggverksamhet	252,9	2,7	1,5	1,3	1,1	
Tjänstebranscher	391,8	1,9	1,7	1,5	1,6	
Varav: Handel	270,2	3,2	4,5	2,1	2,3	
Företagstjänster	348,8	1,2	2,3	1,9	2,0	
Näringsliv	382,1	2,4	3,1	2,4	2,3	
Offentliga myndigheter	252,9	0,5	0,0	0,0	0,3	
Totalt¹	340,6	2,0	2,4	1,9	1,9	
		<i>Ej kalenderkorrigerat</i>				
Näringsliv	381,6	2,4	3,4	2,6	2,2	
Offentliga myndigheter	253,2	0,5	0,2	0,2	0,3	
Totalt¹	340,3	2,0	2,7	2,1	1,8	

¹ Inklusivt hushållens ideella organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 88 Konfidensindikator för byggverksamhet

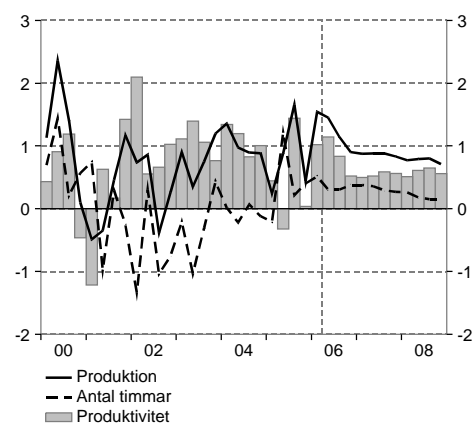
Nettototal, säsongrensade månadsvärden

Anm. Orderstocksomdöme + förväntad förändring antal sysselsatta. Medelvärde 1995–2006=0.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 89 Produktion och arbetade timmar i näringslivet

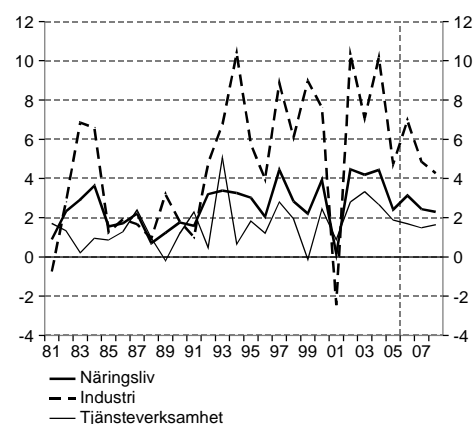
Procentuell förändring, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

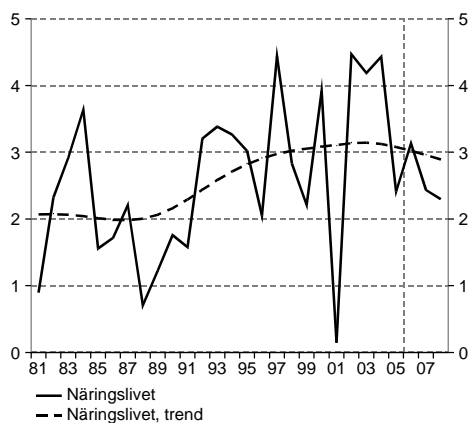
Diagram 90 Produktivitet i näringslivet

Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

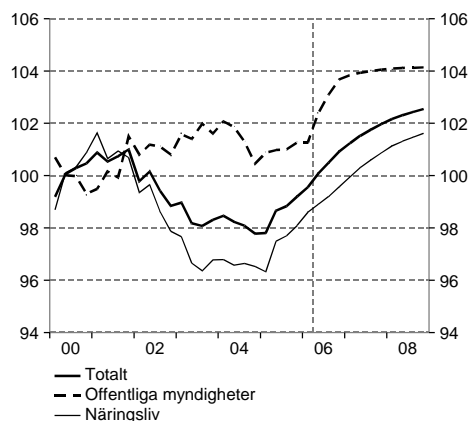
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 91 Produktivitet i näringslivet
Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

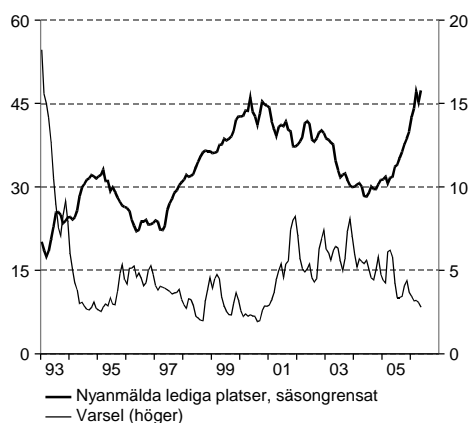
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 92 Arbetade timmar
Index 2000=100, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 93 Varsel och lediga platser
Tusental, 3-månaders glidande medelvärde

Källa: AMS.

Arbetade timmar ökar påtagligt

Efter att ha minskat sedan 2001 vände antalet arbetade timmar upp under 2005 och har därefter fortsatt att öka under 2006 (se diagram 92). I byggbranschen och tjänstebranscherna har ökningen varit betydande. Inom tjänstebranscherna var uppgången starkast för tjänster som riktar sig mot företag. I industrin ökade antalet arbetade timmar något första kvartalet i år efter en period med betydande försvagning. Antalet arbetade timmar har även ökat något i de offentliga myndigheterna.

Tabell 19 Arbetade timmar

Miljoner timmar respektive årlig procentuell förändring

	2005	2005	2006	2007	2008
	<i>Kalenderkorrigerat</i>				
Varubrancher	1 859	-0,7	0,6	0,7	0,2
Varav: Industri	1 169	-2,1	-0,3	0,3	-0,2
Byggverksamhet	431	4,3	4,9	2,4	1,5
Tjänstebranscher	2 863	1,8	2,4	1,8	1,4
Varav: Handel	934	1,7	3,4	2,5	1,1
Företagstjänster	659	4,1	5,1	3,1	2,1
Näringsliv	4 722	0,8	1,7	1,4	0,9
Offentliga myndigheter	1 942	-0,4	1,6	1,3	0,2
Totalt¹	6 842	0,5	1,7	1,4	0,7
	<i>Ej kalenderkorrigerat</i>				
Näringsliv	4 740	0,9	1,2	1,1	1,2
Offentliga myndigheter	1 950	-0,4	0,9	0,9	0,4
Totalt¹	6 869	0,5	1,1	1,1	1,0

¹ Inkl. arbetade timmar i hushållens ideella organisationer.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Under resten av 2006 samt 2007 väntas arbetstimmarna fortsätta att öka i rask takt framför allt i bygg- och tjänstebranscherna, medan de ökar betydligt långsammare i industrin. I de offentliga myndigheterna väntas en mer markerad ökning. Sammantaget ökar de kalenderjusterade arbetstimmarna med 1,7 procent 2006 och 1,4 procent 2007 (se tabell 19). Därefter ökar antalet arbetade timmar långsammare eftersom resursutnyttjandet blir allt mer stramt. Den nedåtgående trenden i antalet arbetade timmar väntas fortsätta i industrin.

Efterfrågan på arbetskraft

Arbetsmarknaden allt starkare

Arbetsmarknaden har successivt ljusnat till följd av den starka BNP-tillväxten. År 2005 ökade sysselsättningen efter två år med sjunkande sysselsättning. I år har antalet sysselsatta fortsatt att stiga. Enligt nationalräkenskaperna steg sysselsättningen med

1,1 procent första kvartalet i år jämfört med samma period 2005. Det innebär ca 49 000 fler sysselsatta, den högsta siffran sedan 2001. Sysselsättningsuppgången har en bred bas, men den är särskilt markant inom bygg- och tjänstebranscherna samt inom kommunsektorn. Antalet sysselsatta inom staten fortsatte däremot att minska det första kvartalet i år.

Även statistik från Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) indikerar en god arbetsmarknadsutveckling. Antalet nyanmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen har under årets första fem månader ökat kraftigt och är i paritet med läget i början av 2000-talet (se diagram 93). Antalet lediga platser ökade med ca 36 procent de första fem månaderna i år jämfört med samma period 2005. Den ökade efterfrågan på arbetskraft berör de flesta branscher, men den är särskilt påtaglig inom verkstadsindustrin, bygg- och företagstjänstebranscherna samt inom transport- och kommunikationsbranscherna. Det är enbart inom jord- och skogsbruket som antalet lediga platser har blivit färre. Statistiken över antalet lediga platser bör dock tolkas med försiktighet då AMS rapporterat om en viss dubbelräkning. Samtidigt som antalet lediga platser har ökat har antalet varsel minskat till den lägsta nivån på fem år. Inom bygg-, transport- och kommunikationsbranscherna har varslen minskat markant. SCB:s statistik över antalet lediga jobb visar också en fortsatt uppgång i år (se diagram 94).

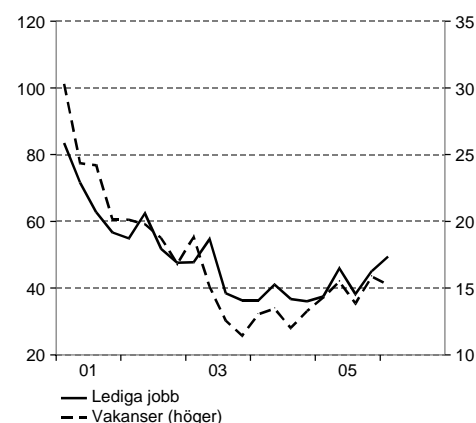
Konjunkturbarometern visar på att företagen planerar att fortsätta att anställa, i synnerhet inom bygg- och tjänstebranscherna. Den ökade byggaktiviteten har lett till att företagen börjar få stora problem med att rekrytera kompetent arbetskraft. I april månad uppgav ca 70 procent av byggföretagen att bristen på arbetskraft utgör det främsta hindret för tillväxt (se diagram 95). Inom tjänstebranscherna är det framför allt datakonsult- och uppdragsverksamheten som har de mest expansiva anställningsplanerna, medan fortsatta nedskärningar av personalstyrkan är att vänta inom post- och telekommunikation.

153 000 fler sysselsatta

Antalet sysselsatta fortsätter att öka. Enligt SCB:s Arbetskraftsundersökning (AKU) ökade sysselsättningen med 0,7 procent 2005, vilket motsvarar ca 30 000 personer. Första kvartalet i år ökade antalet sysselsatta med 0,4 procent. En fortsatt stark efterfrågan på arbetskraft och positiva arbetsmarknadsindikatorer tyder på att sysselsättningen kommer att fortsätta att öka snabbt. Sysselsättningen beräknas öka med 1,7 procent i år, 1,2 procent nästa år och 0,7 procent 2008 (se tabell 20). Detta innebär en ökning med ca 153 000 personer från 2005 till 2008.

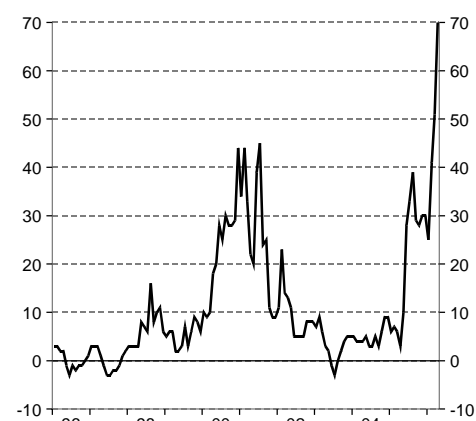
De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna, vilka består av utbildnings- och sysselsättningsåtgärder, ökar starkt 2006 (se diagram 96). Uppgången förklaras till stor del av de s.k. plusjobben. Sysselsättningsåtgärder bidrar till en ökad sysselsättning, men bedöms även leda till en viss undanträngning av reguljär

Diagram 94 Lediga jobb och vakanser
Tusental, faktiska kvartalsvärden

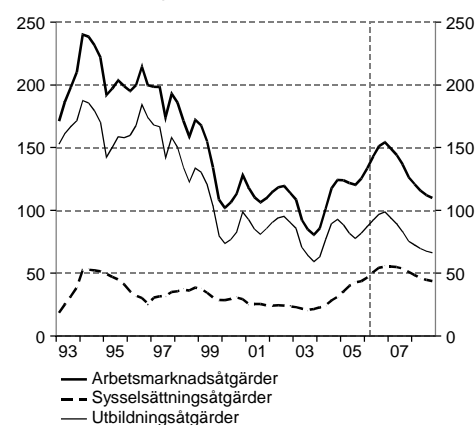
Källa: SCB.

Diagram 95 Brist på arbetskraft i byggbranschen
Andel företag i procent, säsongersade månadsvärden

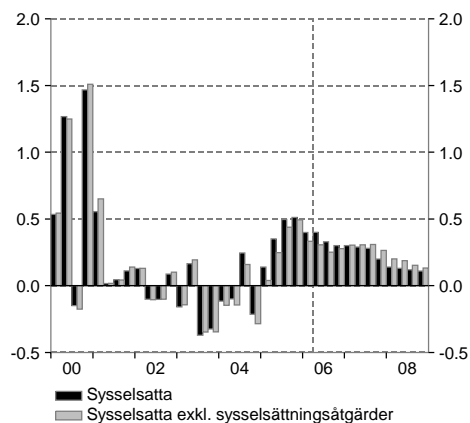
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 96 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder
Tusental, säsongersade kvartalsvärden

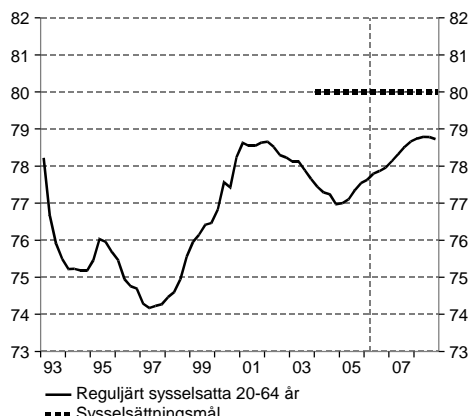
Källor: AMS och Konjunkturinstitutet.

Diagram 97 Sysselsättning
Procentuell förändring, säsongrensade
kvartalsvärden

Källor: SCB, AMS och Konjunkturinstitutet.

Diagram 98 Reguljär sysselsättningsgrad
Procent av befolkningen i åldern 20-64 år,
säsongrensade kvartalsvärden

Anm. Serien är justerad bakåt i tiden av
Konjunkturinstitutet.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

sysselsättning⁵. Den reguljära sysselsättningen utvecklas därmed svagare än den totala sysselsättningen under 2006 (se diagram 97). I vårpropositionen anges antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska sysselsättningsåtgärder till 68 000 år 2006. Baserat på tidigare erfarenheter bedömer dock Konjunkturinstitutet att sysselsättningsåtgärderna i genomsnitt 2006 blir färre än vad som anges i propositionen. Förutom rent praktiska svårigheter med att uppnå så höga volymer på kort tid, bedöms plusjobben tränga ut andra former av sysselsättningsåtgärder, som exempelvis anställningsstöd, på grund av plusjobbets relativt höga subvention. Det allt starkare arbetsmarknadsläget bedöms leda till att de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna minskar under loppet av 2007 och 2008.

Ur konjunkturpolitisk synvinkel bör antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder variera kontracykliskt, dvs. öka vid en konjunkturedgång och minska vid en konjunkturuppgång. Konjunkturinstitutets bedömning är därför att antalet arbetsmarknadspolitiska åtgärder ur konjunkturpolitisk synvinkel är alltför höga, framför allt under 2007 då arbetsmarknadsgapet blir positivt.

Tabell 20 Nyckeltal för arbetsmarknaden

Tusental personer, nivå respektive årlig procentuell förändring

	2005	2005	2006	2007	2008
Total produktion (baspris) ¹	2 338	2,5	4,1	3,3	2,7
Produktivitet ²	340	2,0	2,4	1,9	1,9
Arbetade timmar ³	6 869	0,5	1,7	1,4	0,7
Medelarbetstid för sysselsatta ⁴	31	-0,2	0,0	0,1	0,0
Sysselsatta	4 258	0,7	1,7	1,2	0,7
Öppen arbetslöshet ⁵	269	5,9	5,1	4,5	4,2
Personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder ⁵	123	2,7	3,2	3,0	2,5
Reguljär sysselsättningsgrad ⁶	4 101	77,2	77,8	78,4	78,8

¹ Miljarder kronor, kalenderkorrigerad. ² Kronor per timme, kalenderkorrigerad. ³ Miljoner timmar, kalenderkorrigerad. ⁴ Timmar per vecka, kalenderkorrigerad. ⁵ Nivå i procent av arbetskraften. ⁶ Andel sysselsatta av befolkningen i åldern 20-64 år, exkl. arbetsmarknadspolitiska sysselsättningsåtgärder.

Källor: SCB, AMS och Konjunkturinstitutet.

Den reguljära sysselsättningsgraden⁶ för personer i åldern 20-64 år ökar från 77,2 procent 2005 till 78,8 procent 2008. Regeringens och riksdagens mål om en reguljär sysselsättningsgrad på 80 procent underskrids därmed med 1,2 procentenheter, vilket motsvarar ca 67 000 personer (se tabell 20 och diagram 98).

⁵ Reguljär sysselsättning avser sysselsatta i åldern 16-64 år exkl. deltagare i arbetsmarknadspolitiska sysselsättningsåtgärder.

⁶ Reguljär sysselsättningsgrad avser andel sysselsatta av befolkningen i åldern 20-64 år, exklusive arbetsmarknadspolitiska sysselsättningsåtgärder.

Med reservation för den betydande osäkerheten om bl.a. den s.k. jämviktsarbetslöshetens storlek, bedöms arbetsmarknadsgapet uppgå till 0,8 procentenheter fjärde kvartalet 2008. Detta innebär att sysselsättningsmålet endast kan realiseras på ett hållbart sätt om arbetskraftsutbudet ökar eller om jämviktsarbetslösheten minskar. Konjunkturinstitutet gör därför bedömningen att det krävs regeländringar eller andra förändringar som ökar arbetsutbudet eller minskar jämviktsarbetslösheten för att sysselsättningsmålet ska kunna uppnås på ett hållbart sätt.

Arbetskraftsutbud och arbetslöshet

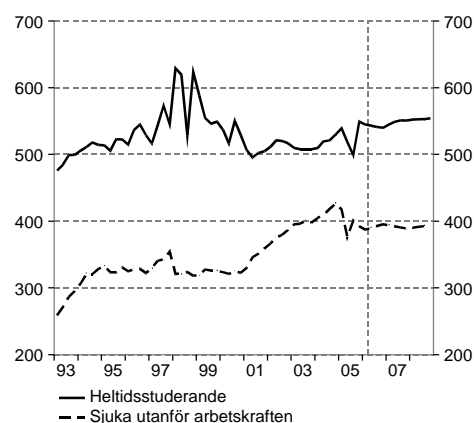
Arbetskraften ökar de kommande åren

Arbetskraften har ökat sju år i rad och fortsätter att öka fram till och med 2008. I slutet av 2005 och hittills i år har arbetskraften varit oväntat hög, vilket har lett till att Konjunkturinstitutet reviderat upp tillväxten av arbetskraften med 0,3 procentenheter 2006.

Befolkningen i arbetsför ålder, dvs. 16–64 år, ökar med ca 113 000 personer från 2005 till 2008. Detta ger ett bidrag till arbetskraften på i genomsnitt 0,8 procentenheter per år (se tabell 21).

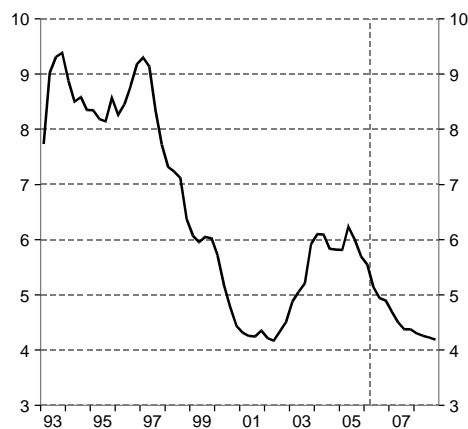
De två största grupperna som befinner sig utanför arbetskraften är de som är sjuka och de som är heltidsstuderande (se diagram 99). Antalet sjuka utanför arbetskraften ökade kraftigt fram till och med 2004, men minskade förra året och fortsätter att minska något i år för att därefter plana ut. Gruppen heltidsstuderande består av reguljärt studerande samt deltagare i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder. De reguljärt studerande har normalt en återhållande effekt på arbetskraften, men 2006 är effekten svag då den bl.a. motverkas av att allt fler studenter börjar söka arbete på grund av den förbättrade arbetsmarknadssituationen. Utbildningsåtgärderna ökar i år, men minskar under de kommande två åren. Antalet avtalspensionärer ökade starkt förra året efter att ha minskat fyra år i rad. I år och nästa år fortsätter ökningen, vilket har en återhållande effekt på arbetskraften (se tabell 21).

Diagram 99 Heltidsstuderande och sjuka utanför arbetskraften
Tusental, säsongrensade kvartalsvärden

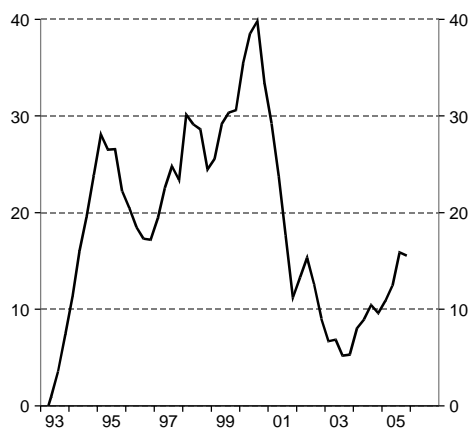
Anm: I gruppen sjuka utanför arbetskraften ingår främst personer med sjuk- eller aktivitetsersättning av hälsoskäl. Serierna är justerade bakåt i tiden av Konjunkturinstitutet.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 100 Öppen arbetslöshet
Procent av arbetskraften, säsongrensade kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

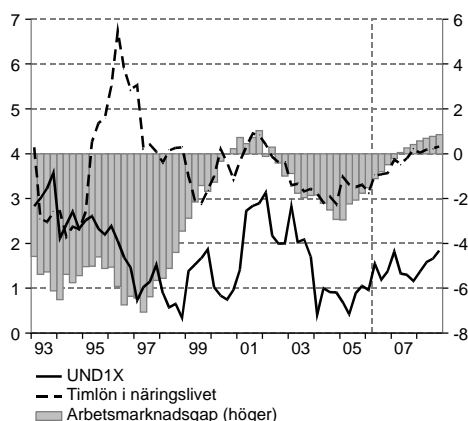
Diagram 101 Brist på arbetskraft i näringslivet
Andel företag, procent, kvartalsvärden

Anm. Sammanvägt mått baserat på branscher i Konjunkturbarometern.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 102 Arbetsmarknadsgap, timlön och UND1X-inflation
Procent av potentiellt arbetade timmar respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB, Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Tabell 21 Nettobidrag till arbetskraften

Tusental personer, nivå, årlig procentuell förändring respektive nettobidrag i procentenheter

	2005	2005	2006	2007	2008
Arbetskraften	4 527	0,7	0,8	0,5	0,4
Varav nettobidrag från:					
Befolkning 16–64 år	5 771	0,8	1,1	0,9	0,5
Sjuka ¹	397	0,4	0,1	0,0	0,0
Reguljär utbildning ²	444	-0,1	-0,1	-0,3	-0,5
Utbildningsåtgärder ³	82	0,0	-0,2	0,2	0,4
Avtalspensionärer ⁴	76	-0,1	-0,2	-0,2	0,0
Övriga ⁵	244	-0,2	0,1	0,0	0,0

¹ I gruppen sjuka utanför arbetskraften ingår främst personer med sjuk- eller aktivitetsersättning av hälsoskäl. ² Heltidsstuderande exkl. deltagare i arbetsmarknadspolitiska utbildningsåtgärder. ³ Arbetsmarknadspolitiska åtgärder utanför arbetskraften enligt AMS. ⁴ Ålderspension, tjänstepension och förtidspension av arbetsmarknadsskäl. ⁵ I gruppen övriga ingår hemarbetande, lediga, personer som befinner sig utomlands m.fl.

Källor: SCB, AMS och Konjunkturinstitutet.

Arbetslösheten sjunker till 5,1 procent i år

Arbetslösheten fortsätter att sjunka. År 2005 var arbetslösheten i genomsnitt 5,9 procent och första kvartalet 2006 sjönk den till 5,6 procent (se diagram 100). Arbetslösheten sjunker till i genomsnitt 5,1 procent i år, 4,5 procent nästa år för att 2008 bli 4,2 procent. Den minskade arbetslösheten beror framför allt på att efterfrågan på arbetskraft ökar. Men samtidigt som sysselsättningen stiger ökar arbetskraften, vilket dämpar nedgången i arbetslösheten.

År 2005 genomfördes en omläggning av AKU, vilket gör det svårt att jämföra arbetslösheten från och med 2005 med arbetslösheten tidigare år. Statistikomläggningen bedöms av SCB ha höjt den uppmätta arbetslösheten med 0,4 procentenheter (se vidare diskussion i fördjupningsrutan i *Konjunkturläget*, augusti 2005, ”AKU-omläggningen försvårar tolkningen av arbetsmarknadsläget”).

Resursutnyttjande

Även om resursutnyttjandet har ökat under det senaste året finns det fortfarande gott om lediga resurser i den svenska ekonomin. Konjunkturbarometerns frågor om brist på arbetskraft är en viktig indikator för resursutnyttjandet på arbetsmarknaden. Bristen på arbetskraft i näringslivet har ökat något sedan 2003, men bristen är alltjämt låg, med undantag för byggbranschen (se diagram 101). Detta tyder på att det finns gott om lediga resurser på arbetsmarknaden.

Andra tecken på att det finns gott om lediga resurser är de måttliga löneökningarna och den låga inflationen (se diagram 102). Under 2005 steg lönerna i näringslivet med 3,2 procent,

vilket är en viss uppgång jämfört med 2004. Ökningen är betydligt lägre än den ökning på ca 4 procent som på längre sikt bedöms vara förenligt med en inflation på 2 procent. Inflationstakten har under en längre tid legat betydligt under inflationsmålet på 2 procent.

Arbetsmarknadsgapet sammanfattar Konjunkturinstitutets bedömning av resursutnyttjandet och definieras som de faktiskt arbetade timmarnas procentuella avvikelse från potentiellt arbetade timmar. Potentiellt arbetade timmar bestäms i sin tur av jämviktsarbetslösheten och potentiell arbetskraft. Jämviktsarbetslösheten är den nivå på arbetslösheten som är förenlig med en inflation i nivå med inflationsmålet. Jämviktsarbetslösheten bestäms i huvudsak av hur väl arbetsmarknaden och lönebildningen fungerar. Jämviktsarbetslösheten bedöms för närvarande uppgå till 4,5 procent och väntas av demografiska skäl stiga svagt under kommande år. Potentiell arbetskraft definieras på motsvarande vis som den nivå på arbetskraften som är förenlig med att inflationen är i nivå med inflationsmålet. Potentiell arbetskraft bestäms i första hand av utbudsfaktorer, såsom demografi och antalet sjuka utanför arbetskraften.

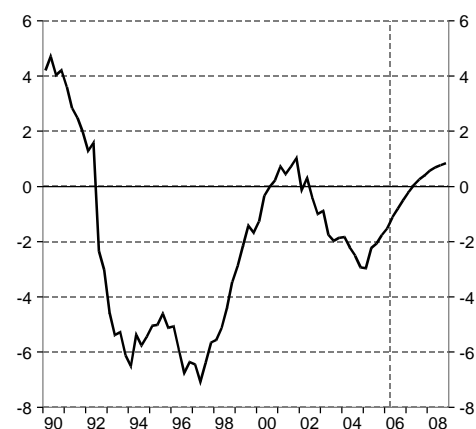
Det senaste halvåret har arbetskraften varit oväntat hög, vilket bidrar till att Konjunkturinstitutet reviderar upp den potentiella arbetskraften med ca 0,3 procent. Potentiell arbetskraft utvecklas svagt under kommande år, främst av demografiska skäl.

Osäkerheten i Konjunkturinstitutets bedömning av såväl jämviktsarbetslösheten som den potentiella arbetskraften är dock betydande. Sedan den ekonomiska krisen i början av 1990-talet har resursutnyttjandet enligt Konjunkturinstitutets bedömning bara varit ansträngt en kort period i början av 2000-talet. Erfarenheterna av hur arbetsmarknaden fungerar i ett sådant läge, och därmed underlaget för en välgrundad bedömning av jämviktsarbetslösheten och den potentiella arbetskraften, är därför begränsade. Allt eftersom svensk arbetsmarknad närmar sig konjunkturell balans förbättras underlaget för Konjunkturinstitutets bedömning av den potentiella arbetskraften. Denna bedömning, som utgör avgörande underlag för Konjunkturinstitutets stabiliseringspolitiska rekommendationer, kommer därför att omprövas kontinuerligt i ljuset av ny information.

Under de kommande åren ökar de faktiskt arbetade timmarna betydligt snabbare än de potentiella. Därmed ökar arbetsmarknadsgapet och det blir positivt från det andra kvartalet 2007. Det beräknas uppgå till 0,7 procent som årsgenomsnitt 2008, vilket innebär att resursutnyttjandet är något ansträngt (se diagram 103).

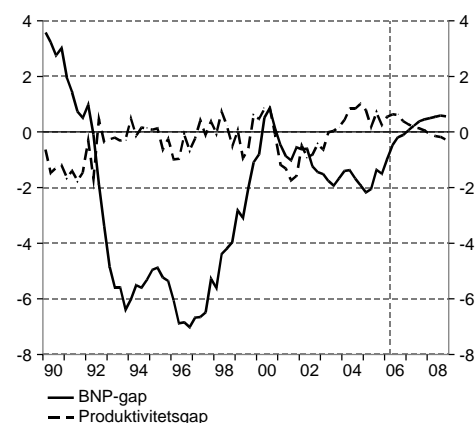
BNP-gapet definieras som faktisk BNP:s procentuella avvikelsen från potentiell BNP. BNP-gapet sluts något tidigare än arbetsmarknadsgapet (se diagram 104). Detta beror på att produktivitetsgapet är något positivt i slutet av 2006. Från och med 2007 kan därför BNP i genomsnitt inte öka snabbare än den potentiella tillväxttakten utan att den svenska ekonomin får ett

Diagram 103 Arbetsmarknadsgap
Procent av potentiellt arbetade timmar,
säsongrensade kvartalsvärden

Anm. Arbetsmarknadsgapet är beräknat som arbetade timmars avvikelse från sin potentiella nivå.
Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 104 BNP-gap och produktivitetsgap
Procent av potentiell BNP respektive potentiell
produktivitet, säsongrensade kvartalsvärden

Källa: Konjunkturinstitutet.

så högt resursutnyttjande att löneökningarna och därmed inflationen stiger på ett ohållbart sätt.

Tabell 22 BNP-gap

Nivå, miljoner, procent respektive årlig procentuell förändring

	2005	2005	2006	2007	2008
Jämviktsarbetslöshet		4,5	4,5	4,6	4,6
Öppen arbetslöshet		5,9	5,1	4,5	4,2
Potentiellt arbetade timmar	7 000	0,4	0,4	0,2	0,1
Faktiskt arbetade timmar	6 842	0,5	1,7	1,4	0,7
Arbetsmarknadsgap ¹		-2,3	-1,0	0,1	0,7
Potentiell BNP ²	2 713	2,8	2,7	2,6	2,4
BNP ²	2 665	2,6	4,1	3,3	2,7
BNP-gap ³		-1,8	-0,4	0,3	0,5

¹ Faktiskt arbetade timmars avvikelse i procent från potentiellt arbetade timmar.

² Miljarder kronor.

³ BNP:s avvikelse i procent från potentiell BNP.

Anm. Beräkningarna är korrigerade för olika antal arbetsdagar mellan åren.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet

Löner, vinster och priser

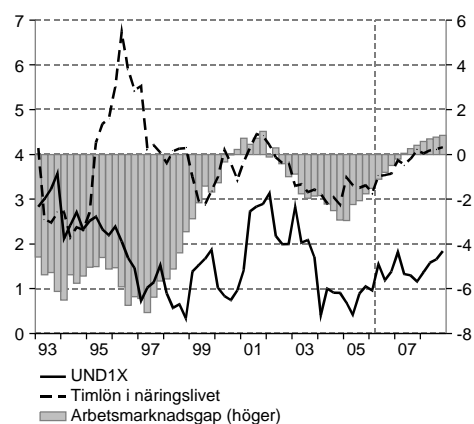
Löneökningarna i näringslivet har varit förhållandevis låga de senaste tre åren på grund av den konjunktorellt svaga arbetsmarknaden. Löneökningstakten var som lägst 2004 och marginellt högre 2005. Den stigande sysselsättningen och ett gradvis stigande resursutnyttjande på arbetsmarknaden medför stigande löneökningar också framöver (se diagram 105). Lönerna i näringslivet ökar med drygt 4 procent 2008, vilket ungefär överensstämmer med den löneökningstakt som på lång sikt bedöms vara förenlig med inflationsmålet på 2 procent.

Den måttliga löneökningstakten och den starka produktivitetstillväxten har medfört att näringslivets enhetsarbetskostnad varit i det närmaste oförändrad de senaste fyra åren. Enhetsarbetskostnaden faller 2006, beroende på tillfälliga faktorer, men ökar relativt snabbt 2008. Vinstandelen i näringslivet, som återhämtat sig de senaste åren, minskade något 2005 men ökar något 2006–2008.

UND1X-inflationen har understigit Riksbankens inflationsmål om 2 procent sedan oktober 2003, och den har i genomsnitt även understigit Riksbankens undre toleransgräns om 1 procent. Den viktigaste förklaringen till detta är att enhetsarbetskostnaden varit i det närmaste oförändrad de senaste fyra åren. Den svenska inflationstakten är också bland de lägre bland EU:s 25 medlemsländer. Detta indikerar att den låga inflationen främst beror på svenska och inte på internationella förhållanden.

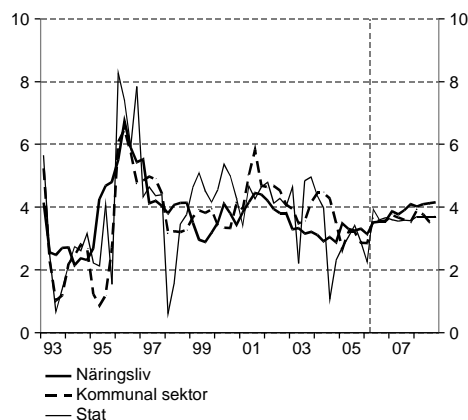
Under 2007 och 2008 stiger resursutnyttjandet gradvis, vilket medför att lönerna och enhetsarbetskostnaden ökar allt snabbare. Inflationstakten hålls dock tillbaka av inledningsvis låga hyresökningar, en förstärkning av kronan och ett fallande oljepris. UND1X-inflationen stiger till 1,6 procent 2008 samt till 1,9 procent om energi exkluderas. Inflationen fortsätter således att understiga inflationsmålet.

Diagram 105 Arbetsmarknadsgap, timlön och UND1X-inflation
Procent av potentiellt arbetade timmar respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

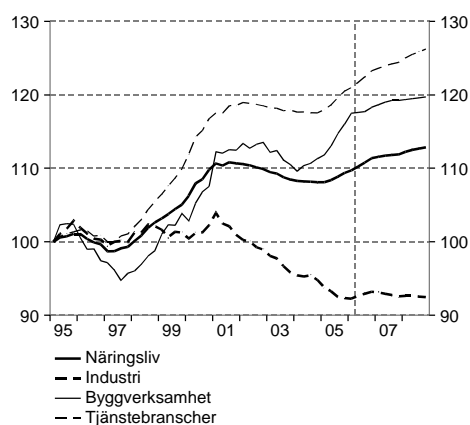
Källor: SCB, Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 106 Timlön i näringsliv, kommunal sektor och stat
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

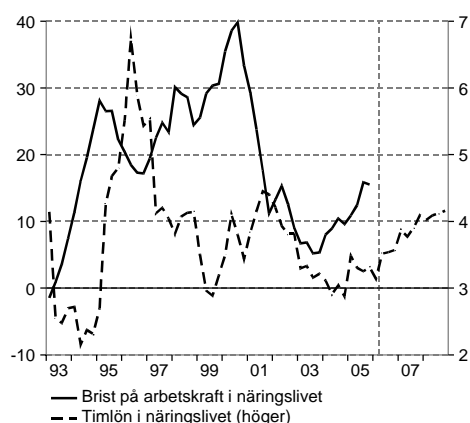
Anm: Inkl. tillkommande retroaktiva utbetalningar fr.o.m. april 2005.
Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 107 Sysselsättning i näringslivet
Index 1995 kvartal 1=100

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 108 Brist på arbetskraft och timlön i näringslivet
Andel företag, procent respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Sammanvägt mått baserat på branscher i Konjunkturbarometern
Källa: Konjunkturinstitutet.

Löner och arbetskostnader

Förbättrat arbetsmarknadsläge ger stigande löneökningar

Löneökningarna i näringslivet var som lägst 2004 och steg med 0,1 procentenheter till 3,3 procent 2005 inklusive tillkommande retroaktiva utbetalningar.

Löneökningarna var dock något lägre det första kvartalet i år än under det första kvartalet förra året (se diagram 106). Framst var det inom industrin, handel, hotell och restaurang och kreditindustrin som löneökningstakterna var lägre, medan de var högre än för ett år sedan inom transportsektorn.

Under de senaste åren har resursutnyttjandet på arbetsmarknaden varit lågt, vilket har hållit tillbaka löneökningarna. Under 2005 och början av 2006 har sysselsättningen stigit (se diagram 107). Även andra indikatorer pekar på att arbetsmarknadssituationen har förbättrats under det senaste året (se avsnittet "Produktion och arbetsmarknad"). Bristtalen för arbetskraft, som företag rapporterar i Konjunkturbarometern, har ökat jämfört med bottenivån 2003 men är fortfarande förhållandevis låga (se diagram 108). Resursutnyttjandet fortsätter att öka framöver och det blir allt svårare för företagen att få tag på arbetskraft, vilket gradvis pressar upp löneökningstakten. Arbetsmarknadsgapet blir positivt andra kvartalet 2007.

Timlönerna i näringslivet stiger med 3,4 procent 2006, med 3,9 procent 2007 och med 4,1 procent 2008. Löneökningstakten 2008 överensstämmer ungefär med den löneökningstakt om ca 4 procent som på lång sikt bedöms vara förenlig med 2 procents inflation.⁷

Lägre löneökningar i industrin och högre i byggbranschen

Produktivitetsutvecklingen inom *industrin* har varit stark sedan 2002, även om den mattades tillfälligt 2005. Därför har produktionen kunnat öka snabbt utan att antalet arbetade timmar behövt öka. Sysselsättningsökningen är svagare inom industrin än i genomsnittet för näringslivet. Detta bidrar till att lönerna i industrin fortsätter att öka något långsammare än i näringslivet som helhet (se diagram 107 och tabell 23).

Sysselsättningen i *byggbranschen* har ökat påtagligt under 2005 och i början av 2006 (se diagram 109). Byggföretagens bristtal för arbetskraft enligt Konjunkturbarometern är på de högsta nivåerna sedan början av 2000. Den ökande efterfrågan på ar-

⁷ Se "Produktivitet och löner till 2015", Specialstudie Nr 6, Konjunkturinstitutet, 2005.

betskraft i byggbranschen leder till en fortsatt högre löneökningstakt i byggsektorn än i näringslivet som helhet.

Tabell 23 Timlön enligt Konjunkturlönestatistiken

Årlig procentuell förändring

	2005	2006	2007	2008
Industri	3,2	3,2	3,6	3,8
Byggbranschen	3,4	3,9	4,2	4,2
Tjänstebranscher	3,4	3,5	4,0	4,2
Näringsliv	3,3	3,4	3,9	4,1
Kommunal sektor	3,0	3,4	3,6	3,7
Stat	3,0	3,4	3,6	3,7
Totalt	3,1	3,4	3,8	4,0

Källor: Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

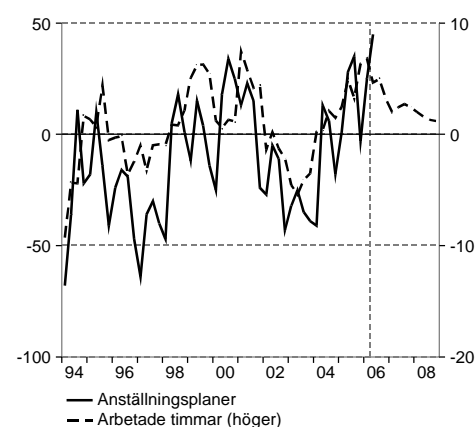
Efterfrågan på arbetskraft i *tjänstebranscherna* stiger sedan en tid tillbaka (se även avsnittet "Efterfrågan på arbetskraft" och diagram 107). Lönerna ökar något snabbare än i näringslivet som helhet under 2006. De företagsnära tjänstebranscherna uppger en ökad efterfrågan på uppdrags- och konsulttjänster och dessa branscher upplever nu en ökad brist på arbetskraft. Även inom handeln är man optimistisk om den närmaste framtiden, framför allt inom detaljhandeln. Den starka efterfrågeökningen på tjänster kommer att medföra något snabbare löneökningstakt i tjänstebranscherna än i näringslivet som helhet även framöver (se diagram 107 och tabell 23).

Löneökningstakten i den *kommunala sektorn* bedöms hamna på 3,4 procent 2006, dvs. som genomsnittet för näringslivet. När resursutnyttjandet på arbetsmarknaden stiger, ökar lönerna i den offentliga sektorn långsammare än i näringslivet eftersom resursutnyttjandet i högre grad påverkar löneökningarna i näringslivet. Lönerna i den offentliga sektorn ökar därför något långsammare än i näringslivet som helhet 2007 och 2008.

Enhetsarbetskostnaden faller tillfälligt 2006

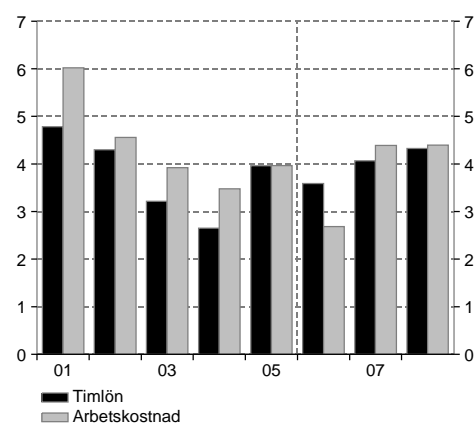
De lagstadgade arbetsgivareavgifterna har sänkts med 0,18 procentenheter i år. Detta bidrar till att arbetskostnaderna i näringslivet i år ökar långsammare än timlönen enligt nationalräkenskaperna (se diagram 110 och tabell 24). Skillnaden mellan timlöneökningarna enligt konjunkturlönestatistiken (KL) och nationalräkenskaperna (NR) beror på definitionsskillnader. Syftet med KL-statistiken är främst att mäta lön för arbetad tid medan syftet med NR-statistiken är att redovisa ekonomins samlade inkomster och utgifter. Därför kompletteras utbetalningarna av grundlönen i NR-statistiken med alla lönepåslag och andra utgifter som påverkar löneinkomsterna. Av bl.a. detta skäl

Diagram 109 Anställningsplaner och arbetade timmar i byggbranschen
Nättotal respektive årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 110 Timlön och arbetskostnad i näringslivet enligt nationalräkenskaperna
Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

ökar timlönen enligt NR-statistiken normalt något mer än timlönen enligt KL-statistiken.

I år är de företag som är kopplade till avtalspensionen SAF-LO tillfälligt befriade från att betala in pensionspremie och premiebefrielseförsäkring. De avtalade arbetsgivaravgifterna är därför tillfälligt låga 2006, vilket håller tillbaka arbetskostnaderna med 0,6 procentenheter.⁸ Premiebefrielsen är tillfällig varför arbetskostnaderna ökar i motsvarande grad snabbare 2007. Eftersom premiebefrielsen är tillfällig bedöms den få obetydliga effekter på löner och priser.

Tabell 24 Arbetskostnad och lön per timme och per producerad enhet i näringslivet

Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

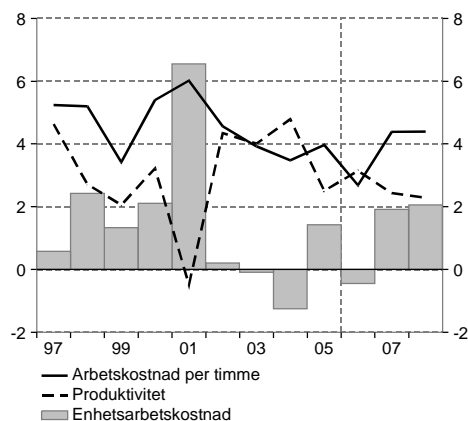
	2005	2006	2007	2008
Timlön (KL)	3,3	3,4	3,9	4,1
Timlön (NR)	4,0	3,6	4,1	4,3
Arbetsgivaravgifter (NR)	4,0	0,7	5,1	4,6
Arbetskostnad (NR)	4,0	2,7	4,4	4,4
Produktivitet ¹	2,5	3,1	2,4	2,3
Enhetsarbetskostnad	1,4	-0,4	1,9	2,1

Anm. I arbetsgivaravgifter ingår kollektiva avgifter och löneskatter. KL avser konjunkturlönestatistiken och NR avser nationalräkenskaperna.

¹ Produktivitetsutvecklingen i denna tabell är beräknad enbart med anställdas arbetade timmar, dvs. företagarnas arbetstimmar beaktas inte.

Källor: SCB, Medlingsinstitutet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 111 Enhetsarbetskostnad i näringslivet
Årlig procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Enhetsarbetskostnaden, dvs. kostnaden per producerad enhet, i näringslivet ökade med 1,4 procent 2005 (se diagram 111). Det var en högre ökning än tidigare, främst till följd av en lägre produktivitetsökning. I år sjunker enhetsarbetskostnaden med 0,4 procent och nästa år stiger den med 1,9 procent. Korrigerat för den tillfälliga pensionspremiebefrielsen ökar enhetsarbetskostnaden med 0,2 procent 2006, 1,3 procent 2007 och 2,1 procent. Denna successivt stigande enhetsarbetskostnadsökning är en följd av att löneökningarna tilltar när resursutnyttjandet ökar samt att produktiviteten successivt ökar långsammare av konjunkturrella skäl. Enhetsarbetskostnaden 2008 stiger snabbare än den ökningstakt på 1,6 procent som på lång sikt bedöms vara förenlig med en inflation om 2 procent.⁹

⁸ Pensionspremiebefrielsen finns inte med i nationalräkenskaperna för första kvartalet 2006. Med största sannolikhet kommer dock nationalräkenskaperna att revidera statistiken och ta hänsyn till pensionspremiebefrielsen. Uppgifterna här förutsätter att denna beaktas för hela år 2006.

⁹ Se ”Produktivitet och löner till 2015”, Specialstudie Nr 6, Konjunkturinstitutet, 2005.

Konkurrensläge och lönsamhet

Den relativa arbetskostnaden ökar

Enligt *Labour Cost Index* (LCI) har arbetskostnaderna ökat betydligt mer i Sverige än i euroområdet sedan 1997 (se diagram 112). Den större kostnadsökningen har dock balanserats av en starkare produktivitetsökning. Den relativa enhetsarbetskostnaden mätt i gemensam valuta beaktar skillnader i såväl kostnadsökningar som i produktivitetsökningen samt i växelkursförändringar (se diagram 113).

Den relativa enhetsarbetskostnaden i gemensam valuta är låg 2006–2008 jämfört med andra halvan av 1990-talet. Men för att bedöma det svenska näringslivets konkurrensläge så måste också hänsyn tas till att bytesförhållandet, dvs. relationen mellan export- och importpriser, har försvagats. Detta beror främst på att sjunkande priser för teleprodukter som väger förhållandevis tungt i svensk export (se avsnittet ”Bytesförhållande, bytesbalans och bruttonationalinkomst”).

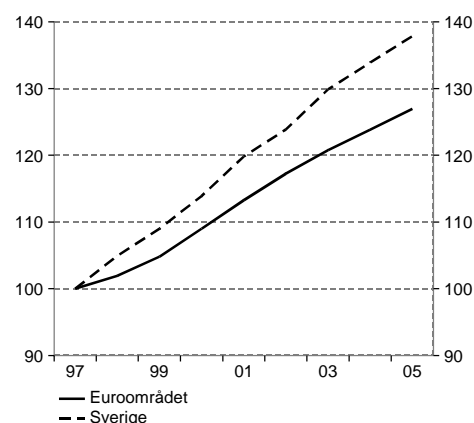
Den i nästa avsnitt redovisade vinstnivån, som även beaktar prisutvecklingen, ger en bättre bild av det svenska näringslivets internationella konkurrensläge.

Näringslivet lönsamhet stabiliseras

Vinstandelen¹⁰ i näringslivet minskade något 2005, efter en återhämtning sedan bottenåret 2001. I år ökar vinstandelen för att därefter minska något 2007 och 2008 (se tabell 25 och diagram 114). Den starka ökningen av vinstandelen i år liksom minskningen nästa år beror i viss mån på den tillfälliga pensionspremiebefrielsen i år.

¹⁰ Bruttoöverskottets andel av förädlingsvärdet till faktorpris. Vinstandelen stiger normalt om förädlingsvärdepriset ökar snabbare än enhetsarbetskostnaden.

Diagram 112 Arbetskostnader i näringslivet enligt Labour cost index (LCI)
Index 1997=100

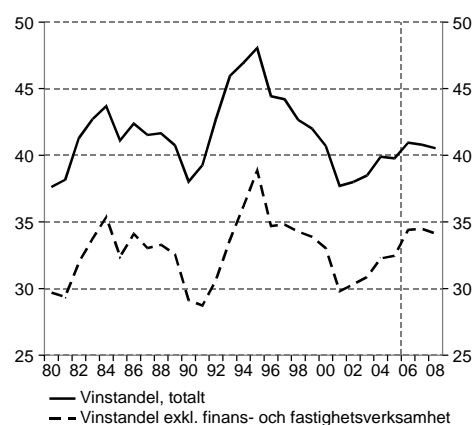
Anm. Exkl. vård, utbildning, samhällliga och personliga tjänster
Källa: Eurostat.

Diagram 113 Enhetsarbetskostnad i näringslivet relativt euroområdet
Index 1997=100

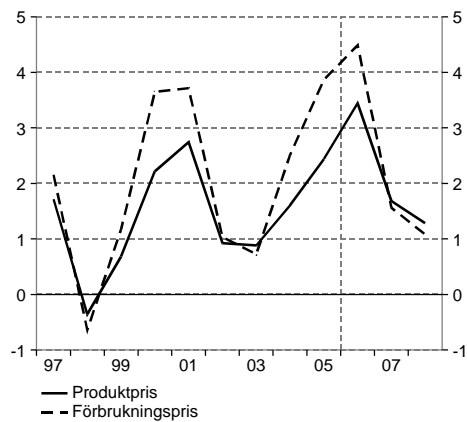
Anm. I jämförelsen beräknas svensk enhetsarbetskostnad exkl. löneskatter enligt OECD:s definition.
Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.

Diagram 114 Vinstandel i näringslivet
Procent

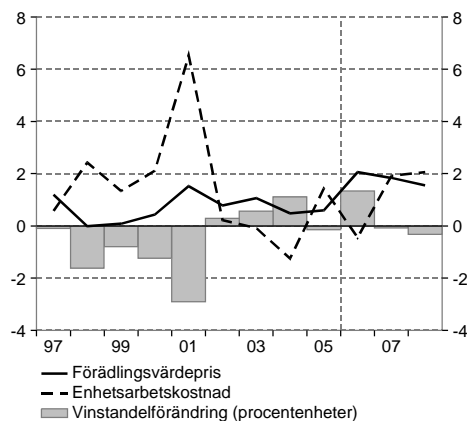
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 115 Produkt- och förbrukningspris i näringslivet
Årlig procentuell förändring

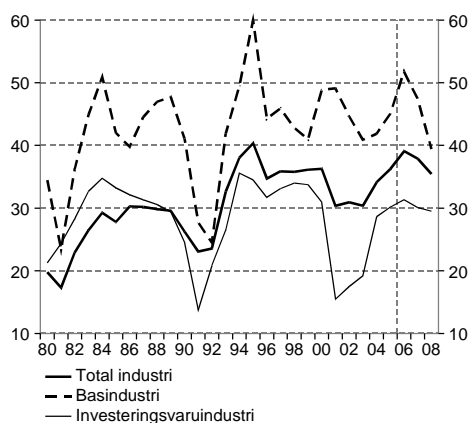
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 116 Förädlingsvärdepris och enhetsarbetskostnad i näringslivet
Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 117 Vinstandelar i industrin
Procent

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 25 Priser, produktionskostnader och vinstandelar i näringslivet

Årlig procentuell förändring

	2004	2005	2006	2007	2008
	<i>Ej kalenderkorrigerat</i>				
Förädlingsvärdepris ¹	0,6	1,2	1,8	1,8	1,5
Produktpris	1,6	2,4	3,4	1,7	1,2
Förbrukningspris	2,5	3,9	4,4	1,6	1,0
Enhetsarbetskostnad (ULC)	-1,7	1,4	-0,2	2,0	1,9
Arbetskostnad per timme	2,5	3,9	3,2	4,6	4,2
Produktivitet ²	4,3	2,5	3,3	2,6	2,2
Vinstandel ³	1,4	-0,1	1,1	-0,1	-0,3
	<i>Kalenderkorrigerat</i>				
Enhetsarbetskostnad (ULC)	-1,3	1,4	-0,4	1,9	2,1
Arbetskostnad per timme	3,5	4,0	2,6	4,4	4,4
Produktivitet ²	4,8	2,5	3,1	2,4	2,3
Vinstandel ³	1,1	-0,2	1,3	-0,1	-0,3

¹ Förädlingsvärdepriset beräknas genom att genomsnittspriset för förbrukade insatsprodukter (förbrukningspriset) räknas av från genomsnittspriset för de producerade produkterna (produktpriset).

² Produktivitetsutvecklingen i denna tabell är beräknad enbart för anställda dvs. företagarnas arbetstimmar beaktas inte.

³ Bruttoöverskottet är dividerat med förädlingsvärdet till faktorpris, där produktionskatter och subventioner har beaktats. Förändringen är uttryckt i procentenheter.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Produktpriset, och i än högre grad förbrukningspriset, ökade påtagligt i följd då petroleum- och metallpriserna steg kraftigt (se diagram 115). Sammantaget medförde detta att förädlingsvärdepriset ökade tämligen svagt (se diagram 116). Vinstandelen i näringslivet minskade ändå bara obetydligt till följd av en någorlunda god produktivitetstillväxt och förhållandevis låga arbetskostnadsökningar.

I industrin steg vinstandelen påtagligt i följd för andra året i rad (se diagram 117). Samtidigt skapade den starka inhemska efterfrågetillväxten utrymme för tjänstebanschererna i allmänhet att bibehålla sina vinstandelar (se diagram 118). En svag utveckling i fastighetsbolagen medförde emellertid att vinstandelen i tjänstebanschererna totalt sett minskade.

I år stiger vinstandelen i näringslivet ytterligare. Förädlingspriset stiger påtagligt samtidigt som enhetsarbetskostnaden minskar något. Utvecklingen för arbetskostnaden per timme begränsas tillfälligt i år av den tillfälliga pensionspremiebefrielsen. Under 2007 och 2008 stiger näringslivets enhetsarbetskostnader påtagligt snabbare än i år, vilket medför en något reducerad vinstandel. Produktivitetsökningen dämpas konjunktorellt samtidigt som det stigande resursutnyttjandet driver på löneökningstakten. Dessutom upphör den tillfälliga pensionspremiebefrielsen. I näringslivet exklusive finans- och fastighetsverksamhet

hamnar därmed vinstandelen 2008 på en nivå som ungefär motsvarar genomsnittet för de senaste 25 åren (se diagram 114)¹¹.

Vinstandelen i industrin fortsätter att öka i år, men minskar 2007 och 2008 då priserna för mineraler och metaller faller tillbaka. Den starka inhemska efterfrågeutvecklingen skapar utrymme för tjänsteföretagen att höja priserna något mer än vad kostnaderna ökar. Vinstandelen i tjänsteföretagen stiger därför 2006–2007.

Mot bakgrund av den förhållandevis låga och stabila relativa enhetsarbetskostnaden samt den stabila vinstandelen bedöms näringslivets internationella konkurrensläge förbli balanserat de närmaste åren.

Inflation

UND1X-inflationen har understigit Riksbankens inflationsmål om 2 procent sedan oktober 2003. Detta förklaras främst av att hög produktivitetstillväxt och förhållandevis låga löneökningar resulterat i att näringslivets enhetsarbetskostnad varit i det närmaste oförändrad de senaste fyra åren. Priset på importerade varor har utvecklats jämförelsevis svagt, bl.a. som en följd av ökad import från Kina och andra lågkostnadsländer (se diagram 120). Å andra sidan har oljepriset stigit kraftigt under senare år. Slutsatsen är att den låga inflationen främst beror på svenska förhållanden. Detta stöds av att inflationen i såväl euroområdet som i OECD-området i genomsnitt uppgått till drygt 2 procent sedan oktober 2003.

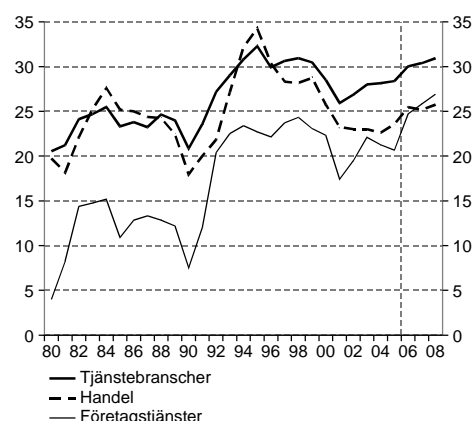
Under början av 2006 har dock inflationstakten stigit något, bl.a. beroende på ökade energipriser. Inflationstakten var 1,6 procent i maj 2006 både för konsumentprisindex (KPI) och UND1X. UND1X-inflationen avviker från KPI-inflationen genom att räntekostnader för egna hem samt den direkta effekten av förändrade indirekta skatter och subventioner är borträknade (se figur 1). UND1X används normalt som underlag för Riksbankens penningpolitiska beslut, även om inflationsmålet avser KPI. Inflationen fortsätter att understiga målet under 2006–2008, om än i mindre grad än tidigare.

Inflationen stiger mot inflationsmålet

Den framöver stigande inflationen beror bland annat på att arbetsmarknaden förbättras, vilket medför att resursutnyttjandet stiger och därmed även löneökningstakten. Dessutom minskar produktivitetsoökningarna konjunkturellt. Sammantaget medför detta att näringslivets enhetsarbetskostnad stiger allt snabbare, vilket bidrar till att inflationen ökar. Enhetsarbetskostnaden hålls

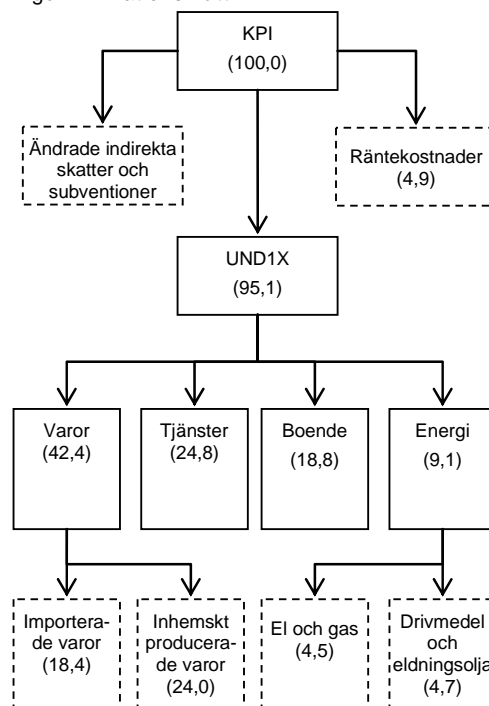
¹¹ Näringslivets totala vinstandel sjönk kraftigt under andra hälften av 1990-talet. Denna nedgång förstärktes av att fastighetsskatten höjdes samtidigt som räntesubventionerna för bostadslån avskaffades.

Diagram 118 Vinstandelar i tjänstebranscherna exkl. finans- och fastighetsverksamhet Procent

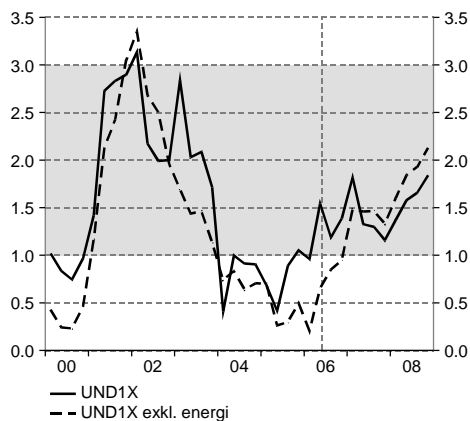
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Figur 1 Inflationsmätt

Anm. Parentes anger procentuell vikt i KPI 2006. Ändrade indirekta skatter och subventioner har ingen explicit vikt. Boende avser boende exkl. ränte- och energikostnader
Källa: SCB

Diagram 119 Konsumentpriser
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Anm. Det gråa fältet anger Riksbankens inflationsmål på 2 procent, med ett toleransintervall på plus/minus 1 procentenhet.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

tillbaka något under 2006 av en pensionspremiebefrielse, vilken dock upphör 2007. Detta medför att enhetsarbetskostnaderna ökar i motsvarande grad snabbare 2007 (se avsnitt "Löner"). Denna tillfälliga effekt bedöms inte påverka inflationen.

Inflationstendenserna motverkas dock av en förstärkning av kronan. Även det fallande oljepriset dämpar inflationstakten. Inflationen mätt enligt UND1X uppgår till 1,9 procent i december 2008, medan inflationen mätt som UND1X exklusive energi då uppgår till 2,1 procent (se tabell 26 och diagram 119).

Förra gången resursutnyttjandet var något ansträngt, 2001, steg inflationen relativt snabbt. I första hand orsakades detta av snabbt ökande enhetsarbetskostnader och en kraftigt försvagad krona. Eftersom enhetsarbetskostnaden ökar betydligt långsammare 2006–2008 och kronan stärks, kommer inflationen närma sig inflationsmålet i förhållandevis långsam takt.

Tabell 26 Konsumentpriser

Årlig procentuell förändring

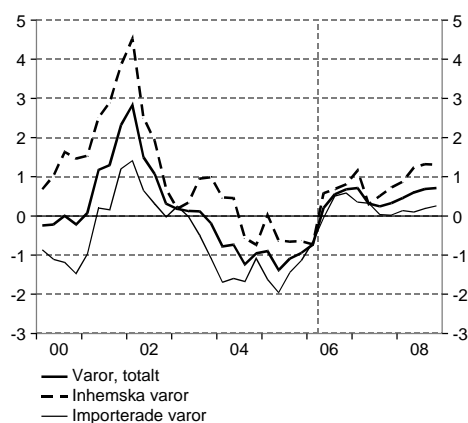
	Vikt i KPI	2006	2007	2008	Dec 2008
Varor	42,4	0,1	0,4	0,6	0,7
Tjänster	24,8	1,0	2,6	2,8	3,4
Boende exkl. räntor och energi	18,8	1,6	2,1	3,3	3,5
Energi	9,1	7,0	1,1	-0,6	-0,7
UND1X	95,1	1,3	1,4	1,6	1,9
Räntekostnader ¹	4,9	0,1	0,7	1,0	1,0
Skatter och subventioner ¹		0,1	0,1	0,1	0,1
KPI	100,0	1,4	2,1	2,7	2,9
UNDINHX	64,1	1,7	2,1	2,5	2,8
UNDIMPX	30,9	0,4	-0,2	-0,2	-0,1
HIKP		1,6	1,5	1,7	1,9

¹ Bidrag till KPI-inflationen.

Anm. Alla priser förutom KPI och HIKP är beräknade exkl. indirekta effekter av skatter och subventioner.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 120 Varupriser
Årlig procentuell förändring, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Varupriserna ökar något snabbare

Varupriserna stiger allt snabbare när såväl kostnads- som efterfrågetrycket ökar som en följd av konjunkturuppgången.

Varupriserna ökar normalt långsammare är tjänstepriserna. Detta beror på att produktivitetsökningarna inom varubranscherna och inom varuhandeln är betydligt högre än inom tjänstebanschererna generellt sett. De senare årens svaga varuprisinflation har vänt uppåt delvis beroende på kronförsvagningen under 2005. Ökningstakten av enhetsarbetskostnaden inom varubranscherna samt varuhandeln stiger framöver, vilket bidrar till att varuprisinflationen stiger. Priserna på importerade varor utvecklas förhållandevis svagt 2007 och 2008, delvis som en följd av att kronan

förstärks. Inflationstakten på varor blir 0,6 procent 2008 (se diagram 120 och tabell 26).

Tjänstepriserna ökar något snabbare

Den stigande löneökningstakten framöver bidrar även till att tjänstepriserna stiger allt snabbare. De senaste årens förhållandevis långsamma ökning av tjänstepriserna förklaras av den måttliga utvecklingen på enhetsarbetskostnaderna inom tjänstebranscherna.

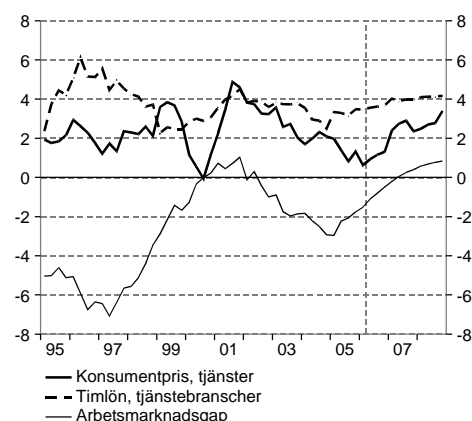
När resursutnyttjandet ökar stiger löneökningstakten därför att det blir större konkurrens om arbetskraften. Tillsammans med den konjunkturellt avtagande produktivitetsutvecklingen medför detta att enhetsarbetskostnaderna stiger snabbare. Arbetsmarknadsläget och löneökningarna påverkar tjänstepriserna med viss eftersläpning, varför tjänstepriserna stiger snabbare i slutet av prognosperioden (se diagram 121). Tjänsteprisinflationen ökar till 2,8 procent 2008

Den av regeringen föreslagna tandvårdsreformen reducerar tjänsteprisinflationen med ca 0,6 procentenheter från oktober 2007 till september 2008. Därmed dämpas såväl KPI- som UNDI-X-inflationen med drygt 0,1 procentenheter.¹²

Energi och hyror

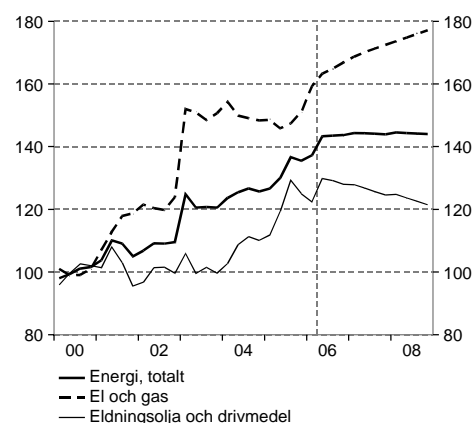
Prisökningar på petroleumprodukter och el har det senaste året drivit på inflationen. Råoljepriset beräknas dock falla tillbaka från 70 dollar per fat i maj till 54 dollar vid slutet av 2008. Elpriserna väntas på lite längre sikt öka med 2 procent per år, exklusive förändrade punktskatter (se diagram 122). Hyresökningarna beräknas vara lägre än normalt under 2006 och 2007. Under 2008 beräknas däremot hyrorna stiga med ca 3 procent, vilket förklaras av att stigande räntor och att andra kostnader inom fastighetsförvaltning har ökat under ett par år (se diagram 123).

Diagram 121 Tjänstepriser
Årlig procentuell förändring respektive procent av potentiellt arbetade timmar, kvartalsvärden

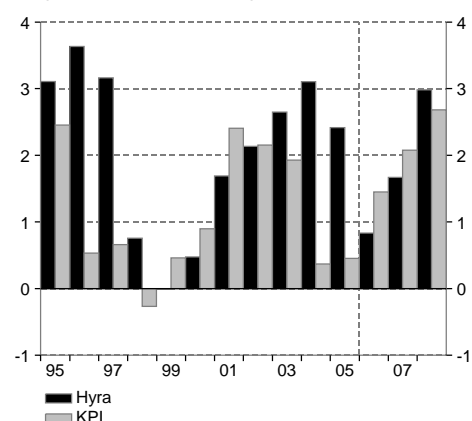
Anm: Konsumentpriset är beräknat exkl. förändrade indirekta skatter och subventioner. Timplön i tjänstebranser är exkl. finans- och fastighetsverksamhet. Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 122 Energifriser
Index 2000=100, kvartalsvärden

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 123 Hyror
Årlig procentuell förändring

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

¹² Prognosen förutsätter att tandvårdsreformen beaktas vid SCB:s inflationsberäkningar på samma sätt som tidigare förändringar inom sjuk- och tandvård. Se beslut av Nämnden för konsumentprisindex från 2002.

Offentliga finanser

Det offentliga finansiella sparandet uppgår till 2,8 procent av BNP 2006 (se tabell 27). Det höga sparandet beror på fortsatt höga skatteinkomster men även på förhållandevis låga offentliga utgifter (se diagram 124). Bland annat har en stramare sjukskrivningsprocess bidragit till att utgifterna för ohälsa minskar med 0,3 procent av BNP jämfört med 2004 (se diagram 125).

Framöver minskar det finansiella sparandet till 2,3 procent av BNP 2008 (se diagram 126). Nedgången beror huvudsakligen på att kapital- och företagsskatter faller tillbaka mot mer normala nivåer. Den förbättrade situationen på arbetsmarknaden och ytterligare minskad ohälsa bidrar till att sparandet är fortsatt starkt 2008.

Det genomsnittliga sparandet 2000–2008 beräknas uppgå till 2,1 procent av BNP. Denna period bedöms ungefär motsvara en konjunkturcykel. Slutsatsen är att regeringens och riksdagens mål om 2 procents överskott i genomsnitt över en konjunkturcykel uppfylls enligt föreliggande prognos. En förutsättning för prognosen är att det inte tillkommer några ofinansierade utgiftshöjningar eller skattesänkningar. Därmed förutsätts att betydande budgeteringsmarginaler kvarstår både 2007 och 2008.

Tabell 27 Den offentliga sektorns finanser

Miljarder kronor respektive procent av BNP

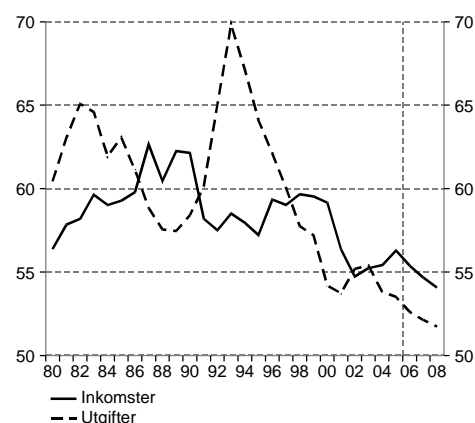
	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster¹	1 426	1 505	1 564	1 629	1 689
Procent av BNP	55,4	56,3	55,4	54,7	54,1
Utgifter	1 385	1 430	1 486	1 553	1 616
Procent av BNP	53,8	53,5	52,6	52,1	51,7
Finansiellt sparande	41	74	78	76	73
Procent av BNP	1,6	2,8	2,8	2,5	2,3

¹ Inklusiv skatt till EU.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

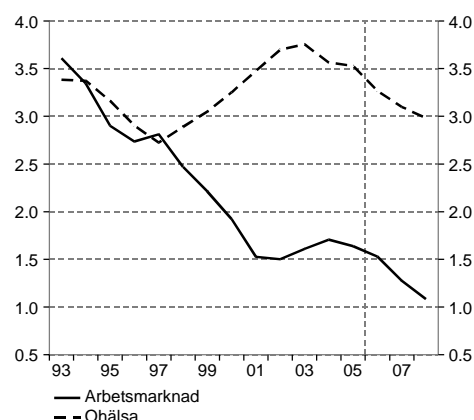
Resursutnyttjandet ökar snabbt och beräknas bli något ansträngt efter 2007. Mot denna bakgrund är det ur konjunkturpolitisk synvinkel, såvitt nu kan bedömas, olämpligt att genomföra ytterligare ofinansierade utgiftshöjningar eller skattesänkningar 2006–2008. Ett sparande som enligt nuvarande beräkningar är något högre än målsatta 2 procent innebär att Sverige står bättre rustat inför nästa konjunkturedgång men även inför den kommande demografiska utvecklingen där allt fler äldre ska erhålla pensioner samt vård och omsorg. Om finanspolitiken skulle bli mer expansiv bedöms Riksbanken höja reporäntan snabbare än annars, vilket skulle dämpa samt på längre sikt eliminera effekterna på tillväxten och sysselsättningen.

Diagram 124 Inkomster och utgifter i offentlig sektor
Procent av BNP

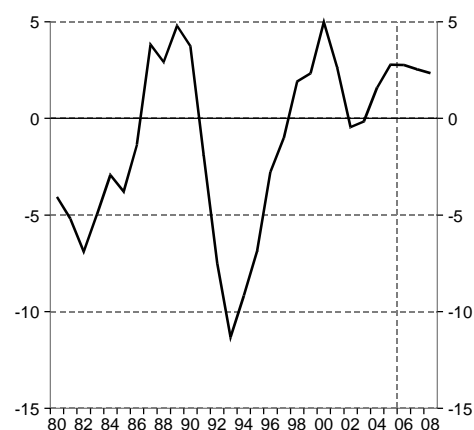
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 125 Utgifter för arbetsmarknad respektive ohälsa
Procent av BNP

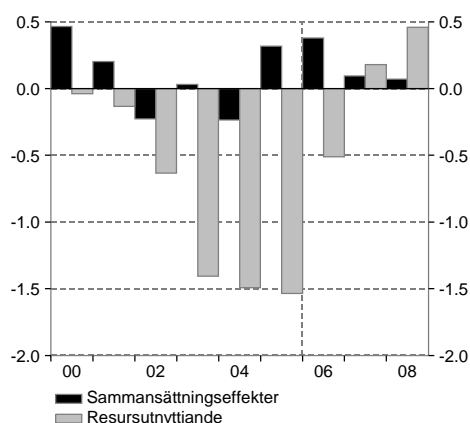
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 126 Offentliga sektorns finansiella sparande
Procent av BNP

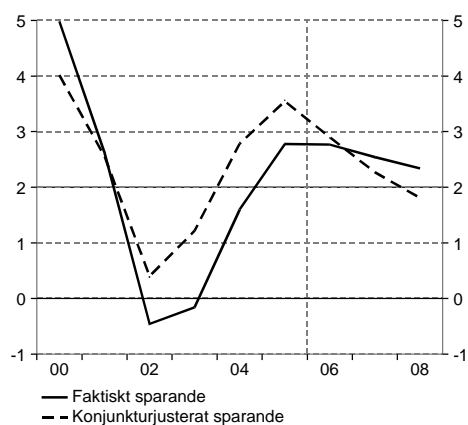
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 127 Avvikelse mellan faktiskt och konjunkturjusterat finansiellt sparande
Procent av BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 128 Faktiskt och konjunkturjusterat finansiellt sparande
Procent av BNP respektive procent av potentiell BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Den ekonomiska politikens mål och inriktning

Offentligt sparande i linje med tvåprocentmålet

Mål för den offentliga sektorns finansiella sparande: Sparandet ska uppgå till 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Åren 2000–2008 bedöms motsvara en konjunkturcykel. Under denna period beräknas den offentliga sektorns finansiella sparande uppgå till i genomsnitt 2,1 procent av BNP. Därmed uppfylls målet för det offentliga sparandet. Men bedömningen är känslig för valet av tidsperiod. Det beror på att sparandet 2000 var exceptionellt högt, medan en motsvarande hög sparnivå inte beräknas för de närmaste åren. En beräkning av det finansiella sparandet för perioden 2001–2009 indikerar att detta genomsnittligt uppgår till 1,8 procent av BNP.

Utöver det faktiska sparandet beräknar Konjunkturinstitutet även ett konjunkturjusterat sparande, dvs. det finansiella sparande som skulle ha uppkommit vid ett balanserat resursutnyttjande och normal sammansättning av BNP.

Det konjunkturjusterade sparandet uppgick till 3,5 procent 2005. Att det så kraftigt översteg det faktiska sparandet berodde på det låga resursutnyttjandet (se tabell 28 och diagram 127). I år ligger det konjunkturjusterade sparandet i nivå med det faktiska sparandet. Åren 2007 och 2008 blir det konjunkturjusterade sparandet lägre än det faktiska sparandet, eftersom BNP- och arbetsmarknadsgapen blir positiva (se diagram 128). Genomsnittet för det konjunkturjusterade sparandet dessa två år ligger nära 2-procentmålet.

Tabell 28 Konjunkturjusterat finansiellt sparande

Procent av BNP, potentiell BNP respektive potentiellt arbetade timmar

	2004	2005	2006	2007	2008
Konjunkturjusterat sparande	2,8	3,5	2,9	2,3	1,8
Effekt av					
BNP-gap	-0,8	-0,9	-0,2	0,1	0,3
Arbetsmarknadsgap	-0,6	-0,6	-0,3	0,0	0,2
BNP-sammansättning	-0,2	0,3	0,4	0,1	0,1
Engångseffekter	0,5	0,4	0,0	0,0	0,0
Finansiellt sparande	1,6	2,8	2,8	2,5	2,3

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

I beräkningen av såväl det konjunkturjusterade sparandet som den nedan redovisade finanspolitiska indikatorn exkluderas de tillfälliga skatteinkomster som uppkom 2004 och 2005 till följd

av den extraordinära upplösningen av aktiebolagens skattemässiga periodiseringsfonder när dessa räntebelades.

Finanspolitiken är expansiv 2006

Finanspolitikens inriktning mäts med den s.k. politikberoende förändringen av det offentliga finansiella sparandet (se tabell 29 och diagram 129). Finanspolitiken var åtstramande 2004 och 2005 men är expansiv i år. För 2007 och 2008 bedöms finanspolitiken med nu beslutade regler bli neutral.

Tabell 29 Finanspolitikens inriktning
Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande, nivå	1,6	2,8	2,8	2,5	2,3
Förändring, procentenheter	1,8	1,2	0,0	-0,2	-0,2
Varav					
Politikberoende förändring	1,5	1,1	-0,6	0,1	0,1
Ekonomiberoende förändring	-0,3	0,2	1,0	-0,3	-0,3
Förändring av engångseffekter	0,5	-0,1	-0,4	0,0	0,0

Källor: Konjunkturinstitutet.

År 2005 var finanspolitiken åtstramande motsvarande 1,1 procent av BNP. En förklaring är att kommunsektorn fortsatte att konsolidera sina finanser i syfte att uppfylla det lagfästa balanskravet, vilket höll tillbaka de kommunala utgifterna. Dessutom höll utgiftsbegränsningar för statliga myndigheter tillbaka den statliga konsumtionen. En tredje förklaring är att den uppstramade sjukskrivningsprocessen bromsade statens utgifter för ohälsa.

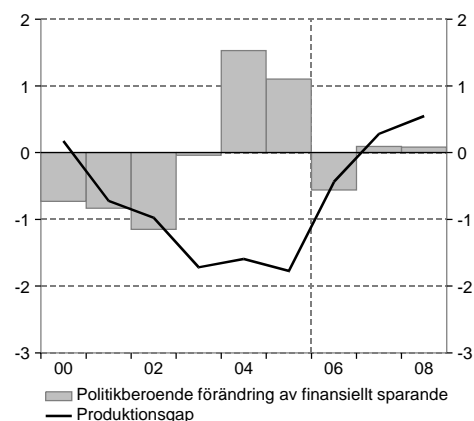
I år är finanspolitiken i stället expansiv. Bland annat höjs taket i både sjuk- och föräldraförsäkringen. Andra expansiva inslag är höjda barnbidrag, införandet av offentliga plusjobb och sänkta skatter. De expansiva inslagen motverkas dock delvis av att uppstramningen av sjukskrivningsprocessen fortsätter att bromsa statens utgifter för ohälsa.

Växande marginal till utgiftstaket

Mål för statens utgifter: De takbegränsade utgifterna får inte överskrida de av riksdagen beslutade utgiftstaken.

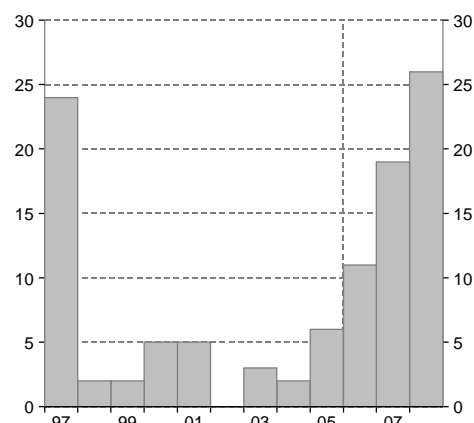
De takbegränsade utgifterna kommer att understiga utgiftstaken 2006–2008 (se diagram 130). För 2007 och 2008 motsvarar marginalen över 2 procent av utgiftstaken, vilket kan betraktas som goda marginaler. I budgetpropositionen för 2006 presenterades endast en bedömning av det samhällsekonomiska utrymmet för

Diagram 129 Finanspolitikens inriktning
Procent av BNP

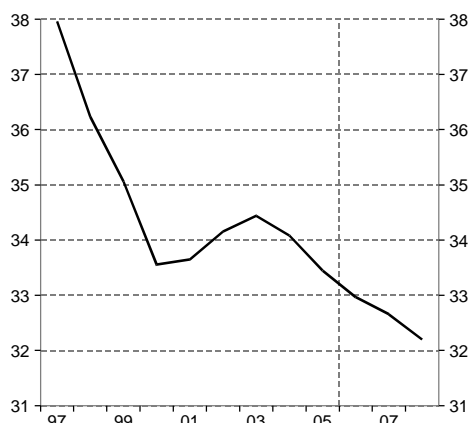

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 130 Statens budgeteringsmarginal
Miljarder kronor

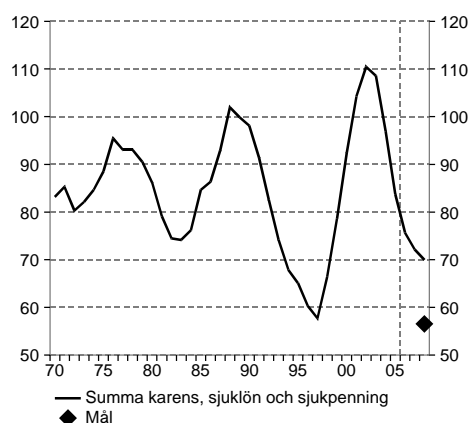

Källor: Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet.

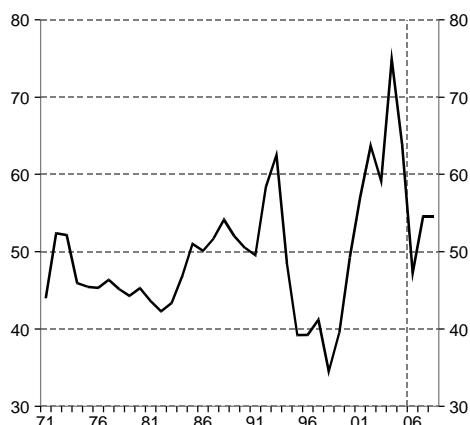
Diagram 131 Utgiftstak
Procent av BNP

Anm. För att skapa jämförbarhet över tiden är s.k. tekniska justeringar bortrensade.

Källor: Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet.

Diagram 132 Sjukskrivningsdagar
Miljoner dagar per år

Källor: Försäkringskassan, Socialdepartementet och Konjunkturinstitutet.

Diagram 133 Nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar (tidigare förtidspension)
Tusental

Anm. Avser nytillkomna med sjuk- och aktivitetsersättning fr.o.m. 2003.

Källor: Försäkringskassan och Konjunkturinstitutet.

de statliga utgifterna och utgiftstaket för 2008. I budgetpropositionen för 2007 väntas regeringen föreslå utgiftstak för 2008.

Tabell 30 Utgiftstak för staten

Miljarder kronor

	2004	2005	2006	2007	2008
Summa takbegränsade utgifter	856	864	896	930	956
Utgiftstak för staten	858	870	907	949	982
Marginal till utgiftstaket	2	6	11	19	26

Källor: Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet.

Eftersom BNP-tillväxten 2006 och 2007 nu blir högre än när utgiftstaken för 2006 och 2007 fastställdes minskar utgiftstaken som andel av BNP (se diagram 131).

Den förhållandevis låga utgiftsökningen under perioden 2006–2008 förklaras av lägre utgifter för ohälsa samtidigt som en minskande arbetslöshet medför sjunkande utgifter för arbetslöshet. En ytterligare förklaring till den låga utgiftsökningen är att de kraftigt utökade arbetsmarknadspolitiska åtgärderna under 2006 och 2007, med bl.a. plusjobb och utbildningsvikariat, redovisas som skattenedsättningar på statsbudgetens inkomstsida i stället för som utgifter. Sammantaget reduceras nivån på utgifterna i statsbudgeten med 18, 12 och 8 miljarder kronor åren 2006, 2007 respektive 2008. Om dessa åtgärder i stället utformades som utgifter under utgiftstaket skulle utgiftstaket överskridas 2006.

Målet om en halvering av sjukskrivningarna kommer inte att klaras

Mål för sjukskrivningar: Antalet sjukskrivningsdagar inklusive karens- och sjuklönedagar ska inte överstiga 56,5 miljoner 2008 med restriktionen att det genomsnittliga antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar 2003–2008 ska understiga nivån 2002.

Regeringens mål för antalet sjukskrivningsdagar 2008 kommer inte att nås trots den kraftfulla minskning som skett.

Det totala antalet sjukskrivningsdagar, dvs. karens-, sjuklöne- och sjukpenningdagar, har minskat sedan 2002 och fortsätter att minska under prognosperioden om än i avtagande takt (se diagram 132). Från 2002 till 2008 kommer de sammanlagda sjukskrivningsdagarna att minska med 37 procent till 70 miljoner dagar. Sjukpenningdagar ersatta från Försäkringskassan svarar för merparten av nedgången. En stramare sjukskrivningsprocess har bidragit till detta. Minskningen avtar dock 2007 och 2008, vilket bl.a. är en följd av att övergångarna till sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension) inte är lika stora som under 2004 och 2005.

En ytterligare anledning till att målet inte klaras är att kort-tidssjukskrivningen, dvs. karensdagar och dagar med sjuklön från arbetsgivaren, inte minskar lika mycket som de längre sjuk-skrivningarna vilka ersätts av Försäkringskassan. Antalet nybeviljade sjuk- och aktivitetsersättningar beräknas uppgå till 59 000 i genomsnitt för åren 2003–2008. Detta understiger nivån 2002 (se diagram 133).

Balanskravet uppfylls av kommunsektorn

Mål för kommuner och landsting – balanskravet: Budgeten för nästa kalenderår ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. Om ett underskott ändå uppstår, ska det negativa resultatet balanseras med motsvarande överskott under de närmast följande tre åren.

Kommunsektorns resultat förbättrades kraftigt 2005 jämfört med 2004 (se diagram 134). Endast 17 kommuner och 3 landsting redovisade negativa resultat i fjol (se diagram 135 och diagram 136), jämfört med nära 100 kommuner och 10 landsting 2004. Statsbidragen ökade ovanligt mycket 2005 och förklarar en stor del av kommunsektorns intäktsökning.

Både kommunerna och landstingen väntas i allmänhet också de närmaste åren klara balanskravet. Resultaten har successivt förbättrats sedan balanskravet infördes och andelen kommuner och landsting med positiva resultat har ökat markant.

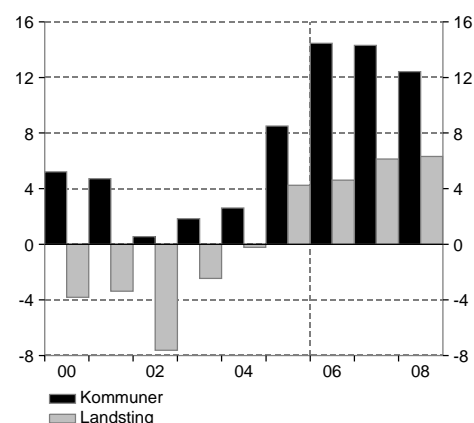
Skatte- och bidragsfrågor

Utbytet för arbetslös vid övergång till arbete är knappt 15 procent

Drivkrafterna för arbete kan mätas på olika sätt. Ett mått är den s.k. *marginella utbytesgraden*¹³, vilket är den andel av en arbetskostnadsökning som netto tillfaller den som ökar sin arbetsinsats efter ökad skatt, ökade avgifter och minskade bidrag. Den s.k. *diskretionära utbytesgraden* är den andel av arbetskostnaden som netto tillfaller den som övergår från arbetslöshet till arbete. Båda dessa mått beaktar bl.a. arbetsgivaravgifter, förmåner och indirekta skatter.

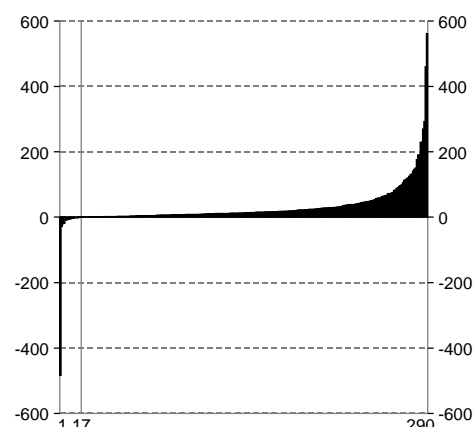
¹³ I specialstudie nr 9, maj 2006 "Marginell utbytesgrad – ett mått på drivkrafterna för arbete" redogjorts för Konjunkturinstitutets metod att beräkna den marginella utbytesgraden.

Diagram 134 Resultat i kommunsektorn exklusive extraordinära poster
Miljarder kronor

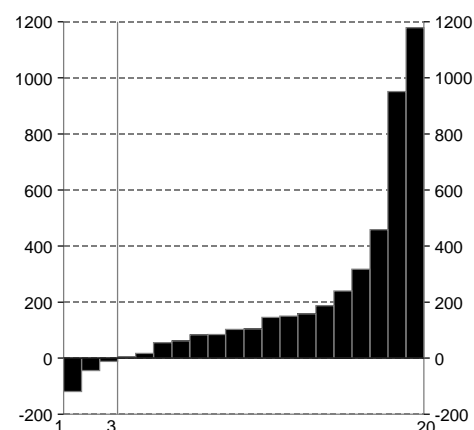
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 135 Kommunernas resultat exklusive extraordinära poster 2005
Miljoner kronor

Anm. Av de 290 kommunerna hade 17 negativa resultat 2005.
Källa: SCB.

Diagram 136 Landstingens resultat exklusive extraordinära poster 2005
Miljoner kronor

Anm. Av de 20 landstingen hade 3 negativa resultat 2005.
Källa: Sveriges Kommuner och Landsting.

Tabell 31 Utbytesgrader 2006

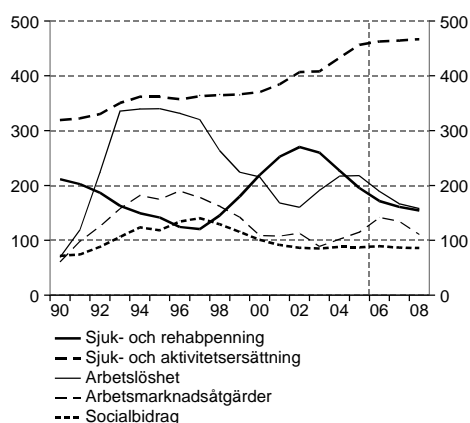
Procent

	Medelvärde
Marginell utbytesgrad	40,2
Exkl. arbetsgivaravgifter, indirekta skatter och förändrade förmåner	58,6
Marginaleffekt (=100-58,6)	41,4
Varav Inkomstskatter	39,1
Bidrag	2,3
Diskretionär utbytesgrad	14,8
Exkl. arbetsgivaravgifter, indirekta skatter och förändrade förmåner	21,5
Tröskeeffekt (=100-21,5)	78,5
Varav Inkomstskatter	13,5
Bidrag	65,0

Anm. Beräkningarna utförs på information om hushållens inkomster 2004 framskrivna till 2006.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 137 Sociala ersättningar, 20–64 år
Helårsekvivalenter i olika ersättningssystem
Tusental

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Medelvärdet av alla arbetande svenskers marginella utbytesgrad uppgår i år till 40,2 procent (se tabell 31). Vid en arbetskostnadsökning på 10 000 kronor tillfaller således 4 020 kronor den som ökar sin arbetsinsats.

Den diskretionära utbytesgraden vid övergång från arbetslöshet till arbete är 14,8 procent¹⁴ (se tabell 31). För ett jobb med en arbetskostnad på 300 000 kronor per år får därmed den som övergår från arbetslöshet till arbete 44 400 kronor mer per år netto jämfört med att vara arbetslös.

Färre personer försörjs med sociala ersättningar

Antalet personer som försörjs med sociala ersättningar minskar med nästan 100 000 från 2005 till 2008 (se tabell 32 och diagram 137). Minskningen är i huvudsak konjunkturrell eftersom personer med arbetsmarknadsersättningar svarar för 65 procent av nedgången.

Antalet personer med *sjuk- och rehabiliteringspenning* minskar delvis som en följd av Försäkringskassans hårdare tillämpning av sjukförsäkringsreglerna. Den starka ökningen av personer med *sjuk- och aktivitetsersättning* avtar. Det beror främst på att antalet nybeviljade ersättningar är färre (se diagram 133). Samtidigt ökar övergångarna till ålderspension. Sammantaget minskar antal personer med ersättningarna för *ohälsa* med 31 000 från 2005 till 2008.

Läget på arbetsmarknaden ljusnade under 2005 och arbetslösheten minskar under 2006–2008. Till följd av utökade arbetsmarknadspolitiska åtgärder, med bl.a. plusjobb och utbildningsvikariat, minskar det sammanlagda antalet personer med *arbetsmarknadsersättningar* endast marginellt 2006. Först under

¹⁴ Mättet avser den utbytesgrad som vägs med arbetslöshetstidens längd.

2007 och 2008 kommer antalet personer att minska som en följd av den allt ljusare arbetsmarknaden.

Antalet personer som försörjs med *socialbidrag* ökar 2006, men minskar 2007 och 2008 som en följd av den allt bättre arbetsmarknaden.

Tabell 32 Personer försörjda med sociala ersättningar
Helårsekvivalenter¹ 20–64 år, tusental

	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Ohälsa</i>	668	660	652	635	625	621
Varav Sjuk- och rehabpenning	260	227	195	172	161	154
Sjuk- och aktivitets- ersättning (förtidspension)	408	433	457	463	464	467
<i>Arbetsmarknadsersättningar</i>	280	319	333	331	301	268
Varav Arbetslöshet	191	217	218	189	167	158
Arbetsmarknadsprogram	89	102	115	142	135	111
<i>Socialbidrag</i>	85	88	87	89	87	86
Summa	1 033	1 067	1 072	1 054	1 013	975
Förändring från föregående år	-3	34	5	-17	-41	-38
Procentuell förändring	-0,3	3,3	0,4	-1,6	-3,9	-3,7

¹ En helårsekvivalent motsvarar en person som försörjs med full ersättning ett helt år. Det vill säga två personer som varit arbetslösa i ett halvt år var blir en helårsekvivalent tillsammans. En helårsekvivalent är alltså en statistisk konstruktion och beräknas för att ge ett jämförbart mått över tiden på den outnyttjade arbetskraften.

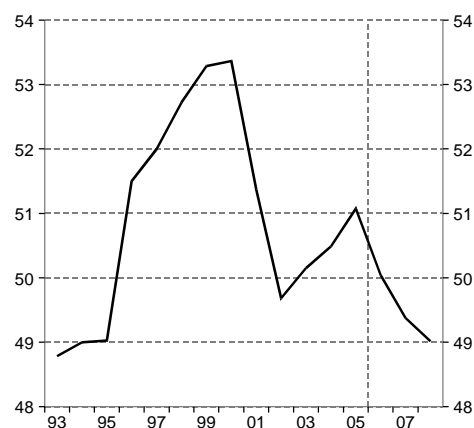
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Offentliga sektorns inkomster och utgifter

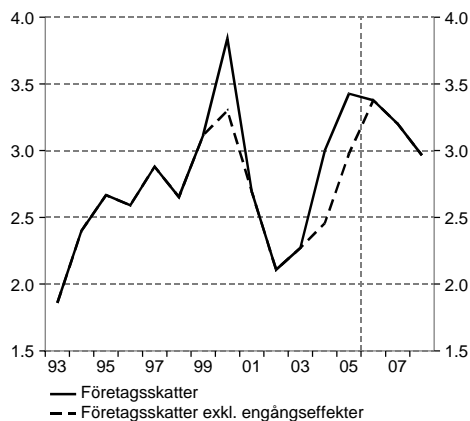
Skattekvoten fortsätter att sjunka framöver

Skattekvoten, dvs. summan av skatter och avgifter som andel av BNP, har sjunkit markant sedan toppnivån 2000 (se diagram 138). Skattekvoten är 50,1 procent 2006 och fortsätter falla kommande år (se tabell 33). Minskningen framöver beror bl.a. på att kapital- och företagsskatter går ner som andel av BNP.

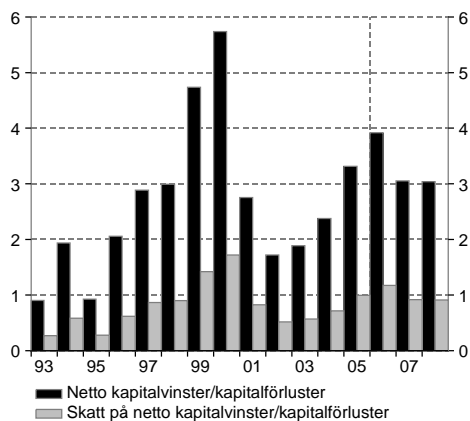
Diagram 138 Skatter och avgifter
Procent av BNP

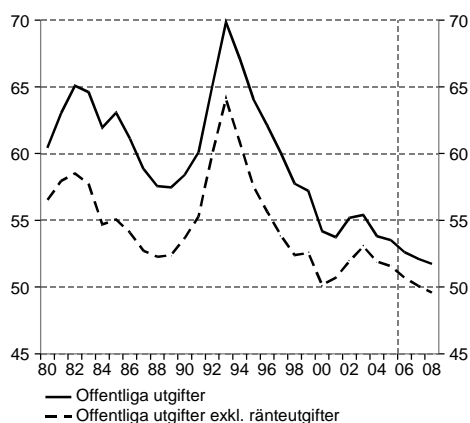
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 139 Företagsskatter
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Diagram 140 Hushållens kapitalvinster och skatter
Procent av BNP

Källa: Konjunkturinstitutet.

Diagram 141 Offentliga sektorns utgifter
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Tabell 33 Skatter och avgifter

Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Skattekvot	50,5	51,1	50,1	49,4	49,0
Varav					
Hushållens skatter och avgifter ¹	16,5	16,5	16,1	15,7	15,6
Företagens direkta skatter ¹	3,0	3,4	3,4	3,2	3,0
Socialavgifter	13,8	13,8	13,1	13,1	13,1
Mervärdesskatt	9,3	9,5	9,4	9,4	9,4
Övriga indirekta skatter	7,9	7,8	8,2	8,0	8,0
Varav					
EU-skatter	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2
Offentliga sektorns skatter	50,2	50,8	49,8	49,1	48,8
Staten	28,2	29,0	28,1	27,5	27,2
Kommunsektor	16,3	16,2	16,1	16,0	16,0
Ålderspensionssystemet	5,7	5,6	5,6	5,6	5,6

¹ Preliminärt utfall 2005 enligt nationalräkenskapernas beräkning.

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Kraftigt stigande företagsskatter bidrog till att skattekvoten ökade något 2004 och 2005. Uppgången berodde både på regeländringar och på företagens ökande vinster. Från och med 2005 tas ränta ut på vinster som företag avsatt i periodiseringsfonder. Det har medfört både att tidigare års avsättningar har återförts till beskattning i förtid och att nya avsättningar minskat. Därigenom utvecklades företagens inkomstskatter mycket starkt 2004. Bortsett från effekterna av räntebeläggningen av periodiseringsfonderna är företagsskatterna som andel av BNP som högst 2006 (se diagram 139). Åren 2007 och 2008 minskar andelen något till följd av bl.a. stigande enhetsarbetskostnader. Företagsskatterna är trots detta fortsatt högre än den historiskt genomsnittliga nivån.

De senaste årens börsutveckling har medfört att hushållens skatt på kapitalvinster har ökat markant (se diagram 140). I år beräknas skatterna motsvara 1,2 procent av BNP, vilket är en fördubbling jämfört med det mycket svaga året 2002. De kommande åren väntas skatterna på kapitalvinster gå ner mot det historiska genomsnittet på knappt 1 procent av BNP.

Utgiftskvoten fortsätter att minska

År 2005 var utgiftskvoten, dvs. de totala offentliga utgifterna som andel av BNP, den lägsta på över 25 år (se tabell 34 och diagram 141). Minskningen från 2004 till 2005 beror främst på att transfereringarna till hushållen minskade som andel av BNP. I år och nästa år fortsätter utgiftskvoten att minska.

Tabell 34 Offentliga sektorns utgifter

Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Utgifter	53,8	53,5	52,6	52,1	51,7
Offentlig konsumtion	27,4	27,2	26,9	26,8	26,7
Offentliga investeringar	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Transfereringar till hushåll	18,7	18,3	17,8	17,2	16,8
Transfereringar till företag	1,6	1,8	1,6	1,6	1,5
Transfereringar till utland	1,4	1,5	1,6	1,6	1,6
Ränteutgifter	1,9	1,9	1,9	2,0	2,1

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

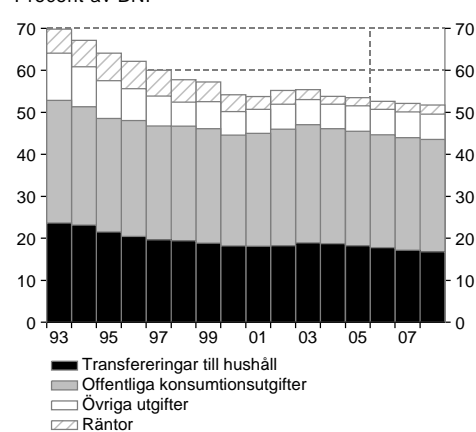
Den offentliga *konsumtionen* utgör drygt hälften av de totala offentliga utgifterna (se diagram 142). Under de senaste tio åren har den offentliga konsumtionen legat mellan 27 och 28 procent av BNP. Trots att konsumtionen utvecklas relativt starkt 2006–2008 sjunker andelen till något under 27 procent då BNP ökar i snabbare takt.

Transfereringarna till *företag* ökade som andel av BNP 2005, främst genom statens ersättning till Vattenfall på 4,1 miljarder kronor för det indragna drifttillståndet för reaktor 2 i Barsebäckverket. I år sjunker andelen tillbaka till 2004 års nivå för att sedan sjunka något ytterligare 2008.

Transfereringarna till *utlandet* ökar som andel av BNP 2006. Detta beror på högre EU-avgift samt växande utgifter för internationellt bistånd.

Transfereringarna till *hushållen* utgör drygt en tredjedel av de offentliga utgifterna. Sedan 1993 har transfereringarna till hushållen stadigt minskat som andel av BNP bortsett från en mindre ökning 2003 och 2004. År 2005 minskade dessa transfereringar som andel av BNP med nästan en halv procentenhet (se tabell 35). Nedgången beror bl.a. på att utgifterna för ålderdom, arbetsmarknad och ohälsa ökar långsammare än BNP. Under perioden 2006–2008 minskar andelen ytterligare. Utgifterna för ålderdom minskar främst till följd av att garantipensionen och efterlevnads pensionen minskar som andel av BNP. Arbetsmarknadsutgifterna minskar på grund av att sysselsättningen förbättras. Den 1 juli i år höjs inkomsttaket i sjukförsäkringen från 24 800 till 33 100 kronor i månaden vilket beräknas kosta nära en halv miljard kronor 2006 och 1 miljard kronor fr.o.m. 2007. Trots det höjda inkomsttaket minskar utgifterna för ohälsa som andel av BNP till följd av att antalet sjukskrivningsdagar blir färre (se avsnittet ”Den ekonomiska politikens mål och inriktning”). Däremot ökar transfereringarna avseende barn/studier som andel av BNP i år. Det beror delvis på att barnbidraget höjdes med 100 kronor per barn och månad i oktober i fjol, vilket ökar kostnaderna för barnbidraget med 2,4 miljarder kronor 2006. Men ökningen beror även på att den lägsta ersättningen i föräldraförsäkringen höjs från 60 till 180 kronor per dag samt att inkomsttaket även i föräldraförsäkringen höjs från 24 800 till 33 100 kronor i månaden. Dessa regeländringar ökar

Diagram 142 Offentliga sektorns utgifter

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

utgifterna för föräldraförsäkringen med en halv miljard 2006 och ytterligare en halv miljard 2007. Trots att transfereringar avseende barn/studier ökar även 2007 och 2008 sjunker de som andel av BNP eftersom BNP ökar snabbare.

Tabell 35 Offentliga transfereringar till hushållen
Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Transfereringar till hushållen	18,7	18,3	17,8	17,2	16,8
Ålderdom	8,9	8,7	8,4	8,3	8,3
Arbetsmarknad	1,7	1,6	1,5	1,3	1,1
Ohälsa	3,6	3,5	3,3	3,1	3,0
Handikapp	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Barn/studier	2,3	2,3	2,4	2,3	2,3
Socialbidrag	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Övrigt	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9

Anm. Ålderdom = ålderspensioner, garantipensioner, avtalade pensioner samt bostadstillägg till pensionärer. Arbetsmarknad = ersättning för arbetslöshet, arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt lönegaranti. Ohälsa = sjuk- och rehabiliteringspenning, sjuk- och aktivitetsersättning samt från den 1 januari 2005 ingår bostadstillägg till personer med sjuk- eller aktivitetsersättning. Handikapp = arbetsskada, assistansersättning m.m. Barn/studier = barnbidrag, föräldraförsäkring, underhållsstöd samt studiebidrag.
Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Finansiellt sparande i delsektorer

Högt sparande i alla sektorer utom staten

Den offentliga sektorns finansiella sparande fortsatte att förbättras 2005 (se tabell 36). Förbättringen skedde inom såväl staten som kommunerna och landstingen, samtidigt som överskottet inom ålderspensionssystemet låg på en fortsatt hög nivå.

Från och med 2006 överförs medel från staten till PPM med ett års förskjutning i stället för som tidigare med två års förskjutning. Det innebär en extra utbetalning 2006 och att statens finansiella sparande minskar till -0,7 procent av BNP 2006, samtidigt som sparandet i ålderspensionssystemet ökar till 2,7 procent av BNP. Därefter återgår sparandet i de två sektorerna till normala nivåer eftersom överföringen åter sker en gång per år.

Tabell 36 Finansiellt sparande i delsektorer

Procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Offentliga sektorn	1,6	2,8	2,8	2,5	2,3
Staten	-0,5	0,4	-0,7	0,0	0,0
Ålderspensionssystemet	1,9	1,9	2,7	1,8	1,7
Kommunerna	0,0	0,2	0,4	0,3	0,2
Landstingen	0,1	0,3	0,3	0,4	0,4

Källa: Konjunkturinstitutet.

Statens finanser försvagas

Det underliggande sparandet i staten är förhållandevis högt 2005 och 2006 på grund av höga inkomster i form av kapital- och företagsskatter samt för 2006 även höga aktieutdelningar från statligt ägda bolag. Både det finansiella sparandet och budgetsaldot¹⁵ försämras dock tillfälligt 2006 genom att staten gör en extra utbetalning på 25 miljarder kronor till PPM (se tabell 37 och diagram 143).

Tabell 37 Statens finansiella sparande och budgetsaldo

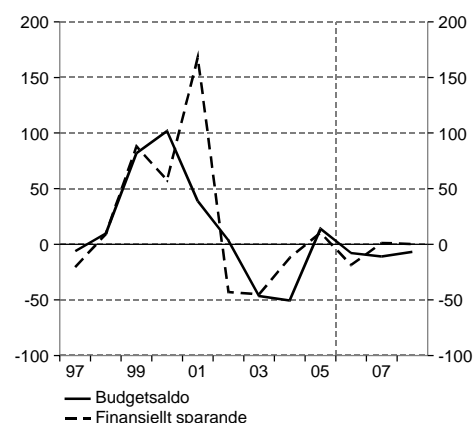
Miljarder kronor, procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Finansiellt sparande	-12	10	-19	1	0
<i>Procent av BNP</i>	<i>-0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>-0,7</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Justeringsposter					
Försäljning av aktiebolag	0	6	0	0	0
Överföring från AP-fonden	4	2	0	0	0
Utlåning, återbetalning, netto	-10	-5	-3	-4	-5
Kurs- och valutaförfluster/vinster	-19	3	-12	-4	0
Periodiseringar	-22	-12	17	-12	-13
Övrigt	8	10	9	9	11
Budgetsaldo	-51	14	-8	-11	-7
<i>Procent av BNP</i>	<i>-2,0</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,3</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,2</i>
Värdeförändring, övrigt	23	-64	24	5	0
Statsskuld, förändring	28	49	-16	6	7
Statsskuld (konsoliderad)	1 213	1 262	1 246	1 252	1 259
<i>Procent av BNP</i>	<i>47,1</i>	<i>47,2</i>	<i>44,1</i>	<i>42,0</i>	<i>40,3</i>
Maastrichtskuld	1 301	1 346	1 252	1 249	1 245
<i>Procent av BNP</i>	<i>50,6</i>	<i>50,3</i>	<i>44,3</i>	<i>41,9</i>	<i>39,8</i>

Anm. Ny definition på statsskulden 2003.

Källor: SCB, Riksgäldskontoret och Konjunkturinstitutet.

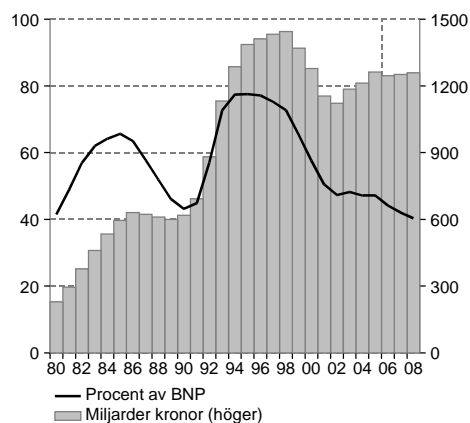
För 2007 försämras det underliggande finansiella sparandet genom att utgifterna ökar mer än inkomsterna. År 2008 ökar inkomster och utgifter i stort sett lika mycket och det finansiella sparandet blir oförändrat.

Diagram 143 Statens budgetsaldo och finansiella sparande
Miljarder kronor

Källor: SCB, Riksgäldskontoret och Konjunkturinstitutet.

¹⁵ Budgetsaldot motsvarar lånebehovet med motsatt tecken.

Diagram 144 Statsskuld
Procent av BNP respektive miljarder kronor

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Statsskulden ökar marginellt 2007–2008 men fortsätter att minska som andel av BNP och beräknas 2008 uppgå till 40,3 procent, den lägsta andelen sedan 1980 (se diagram 144).

Sparandet i ålderspensionssystemet minskar framöver

Det finansiella sparandet i ålderspensionssystemet har legat relativt stabilt på strax under 2 procent av BNP under senare år.

I år görs en extra utbetalning till PPM som medför tillfälligt högt sparande. 2007 och 2008 kommer sparandet att minska till följd av att pensionsutbetalningarna nu växer starkare allt eftersom antalet pensionärer blir fler.

Tabell 38 Ålderspensionssystemets finansiella sparande inkl. PPM

Miljarder kronor, procent av BNP

	2004	2005	2006	2007	2008
Inkomster	217	223	258	245	257
<i>Procent av BNP</i>	8,4	8,3	9,1	8,3	8,2
Sociala avgifter	174	178	184	192	200
Premiepensionsmedel	22	23	49	27	28
Kapitalavkastning	21	22	23	26	29
Utgifter	169	173	180	191	203
<i>Procent av BNP</i>	6,5	6,5	6,4	6,4	6,5
Pensioner	163	169	176	186	198
Övrigt	5	4	4	4	4
Finansiellt sparande	49	50	77	55	54
<i>Procent av BNP</i>	1,9	1,9	2,7	1,8	1,7
AP-fonderna	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7
PPM	1,0	1,0	1,8	1,0	1,0

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

EU:s statistikorgan Eurostat har fattat ett principbeslut att avgiftsbestämda fonderade pensionssystem med stort inslag av individuella val inte ska tillhöra den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna. Från och med 2007¹⁶ kommer sparandet i PPM därför att ingå i den privata sektorns sparande och redovisningen kommer att justeras för tiden efter 2004. Därmed kommer den offentliga sektorns uppmätta sparande att nedjusteras med, bortsett från engångseffekter, ca 1 procentenhet (se tabell 38).

Goda finanser i kommunerna

Fjölårets positiva finansiella sparande i kommunerna förklaras av inkomstökningar i form av skatter och höjda statsbidrag och förhållandevis försiktiga utgiftsökningar.

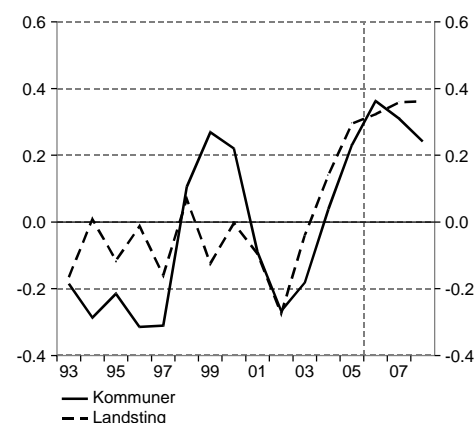
¹⁶ I denna prognos ingår PPM som en del av den offentliga sektorn.

Även fortsättningsvis är sparandet högt i kommunerna (se diagram 145). Speciellt under 2006 är statsbidragen ovanligt höga och utgifterna minskar som andel av BNP. Sparandet ligger kvar på en hög nivå även 2007 och 2008. I förhållande till 2006 sjunker sparandet dock något till följd av en dämpad ökning av statsbidragen.

Starkt finansiellt sparande i landstingen

År 2004 blev landstingens finansiella sparande positivt för första gången sedan 1998 och 2005 förbättrades sparandet ytterligare (se diagram 145). Åren 2006–2008 fortsätter landstingens finansiella sparande att öka då inkomsterna ökar snabbare än utgifterna. Sammantaget ökar således det finansiella sparandet till en hög nivå 2007 och 2008.

Diagram 145 Finansiellt sparande i kommunsektorn
Procent av BNP

Källor: SCB och Konjunkturinstitutet.

Prognosjämförelse

I detta kapitel jämförs den nya prognosen med den prognos som Konjunkturinstitutet publicerade i mars 2006. Syftet är att tydliggöra de viktigaste förändringarna i prognosen och översiktligt redogöra för de bakomliggande orsakerna till de revideringar som har gjorts.

Den internationella utvecklingen

I stora drag står sig bilden av den internationella utvecklingen från marsrapporten. Den globala tillväxten fortsätter att vara stark, samtidigt som den breddas geografiskt. Den nya informationen som inkommit sedan marsrapporten tyder på att världsekonomin t.o.m. har utvecklats något starkare än väntat. Framför allt är det länderna utanför OECD-området som har överraskat. Exempelvis är tillväxten i Kina och övriga Asien fortsatt mycket hög. Men även i Central- och Östeuropa har BNP vuxit oväntat snabbt. Ryssland gynnas bl.a. av det höga oljepriset. Under de kommande åren väntas tillväxten i dessa regioner vara högre än vad som antogs i marsrapporten. Sammantaget är den globala BNP-tillväxten uppreviderad med 0,4 procentenheter i år och 0,2 procentenheter nästa år (se tabell 1). För OECD-området är dock BNP-tillväxten något nedreviderad 2007 till följd av att oljepriset reviderats upp.

Högre oljepris

Oljepriset har under våren blivit högre än väntat. I genomsnitt uppgick priset till ca 70 dollar per fat under maj, vilket är betydligt högre än vad som prognostiserades i marsrapporten. Prisuppgången beror bl.a. på politisk oro i de viktiga producentländerna Iran och Nigeria. Oljepriset bedöms dock i likhet med i marsprognosen falla tillbaka under prognosperioden. Vid slutet av 2007 bedöms oljepriset ha fallit tillbaka till 60 dollar per fat, vilket är en upprevidering med 10 dollar per fat (se tabell 1). Uppjusteringen beror främst på att den politiska oron i viktiga produktionsländer har ökat. Denna oro bedöms kvarstå under de närmaste åren.

Fortsatt god tillväxt i USA

Den amerikanska konjunkturen förstärktes ytterligare första kvartalet i år. Den snabba tillväxten berodde bl.a. på att hushållens konsumtionsutgifter och de fasta bruttoinvesteringarna utvecklades starkt. Indikatorer för det andra kvartalet tyder dock på att tillväxten dämpas efter det mycket starka första kvartalet. Den starka inledningen på året medför dock att BNP-tillväxten för i år är marginellt uppreviderad jämfört med i marsrapporten (se tabell 1). Inflationstrycket har tilltagit i takt med att ekono-

min går mot ett läge med ett något ansträngt resursutnyttjande. Under våren har även de oväntat höga olje- och energipriserna bidragit till att inflationen blivit högre än vad som tidigare prognostiserades. För att stävja dessa inflationstendenser bedöms Fed höja räntan något mer än vad som prognostiserades i marsrapporten. BNP-tillväxten har därför justerats ner något 2007 (se tabell 1).

Tabell 1 Nuvarande prognoser för omvärlden jämfört med prognosen i mars 2006

Årlig procentuell förändring när annat inte anges

	2006		2007	
	Juni -06	Differens	Juni -06	Differens
BNP				
USA	3,5	0,1	3,1	-0,1
Japan	2,9	-0,1	2,3	-0,1
Norden ¹	2,9	-0,1	2,5	0,2
Euroområdet	2,1	0,1	2,0	-0,1
Tyskland	1,7	0,2	1,6	-0,1
Frankrike	2,0	0,0	2,1	-0,1
Storbritannien	2,4	0,2	2,7	0,1
Nya EU-länder	5,0	0,4	4,9	0,2
OECD	3,1	0,0	2,8	-0,1
Kina	9,6	0,6	9,0	0,3
Världen	4,9	0,4	4,6	0,2
Federal funds target rate ²	5,50	0,25	5,25	0,25
ECB:s referänta ³	3,00	0,25	3,50	0,25
Dollar/Euro ^{2,3}	1,28	0,07	1,30	0,07
Oljepris ^{3,4}	66	10	60	10

¹Norden avser Norden exklusive Sverige. ² Procent, vid årets slut. ³ Nivå, vid årets slut. ⁴ Dollar per fat.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i mars 2006. Ett positivt värde anger en upprevidering.

Källor: OECD och Konjunkturinstitutet.

Trög återhämtning i euroområdet

Utsikterna för euroområdet på kort sikt är relativt ljusa. Hushållens förtroende har stigit, arbetsmarknaden förstärker gradvis att förbättras och de flesta index som baseras på företagsenkäter har stigit under året. Inte minst i Tyskland är företagen och hushållen optimistiska. BNP för 2006 är därför något uppreviderat jämfört med prognosen i mars. BNP-tillväxten har dock justerats ner något 2007, till följd av framför allt högre energi- och råvarupriser (se tabell 1).

Utvecklingen i Sverige

Även den svenska konjunkturbilden står sig i stora drag från i marsrapporten. Den nya informationen som inkommit de senaste månaderna ger stöd åt bilden av en fortsatt god utveckling. De monetära förhållandena är expansiva, vinsterna i företagen är höga och inkomsterna för både offentlig sektor och hushåll utvecklas starkt, samtidigt som den internationella efterfrågetillväxten är stark. Detta stimulerar efterfrågan som förväntas växa snabbt under prognosperioden. Jämfört med marsrapporten är BNP-tillväxten marginellt uppreviderad 2006 till följd av något högre export och investeringar (se tabell 2).

Högre export trots starkare krona

Den internationell efterfrågan fortsätter att växa i snabb takt, vilket skapar förutsättningar för en gynnsam exportutveckling även om förstärkningen av kronan håller tillbaka utvecklingen något. Den internationella konjunkturen förblir dessutom investeringsledd, vilket främjar svensk exportutveckling. Under det första kvartalet i år ökade exporten med hela 2,3 procent, vilket var starkare än bedömningen i marsrapporten. Den starka utvecklingen stöds även av olika indikatorer. I den senaste Konjunkturbarometern svarar bl.a. en majoritet av industriföretagen att exportorderingen har ökat ytterligare. Exporttillväxten revideras därför upp med 0,2 procentenheter i år.

Importen har reviderats ned relativt mycket 2006. De viktigaste orsakerna till justeringen är ett oväntat svagt utfall första kvartalet 2006 som delvis förklaras av en svagare utveckling av hushållens konsumtion och en neddragning av vissa lager med stort importinnehåll. För 2007 är dock importen något uppreviderad till följd av bl.a. en starkare krona vilket ger ytterligare draghjälp åt importen. Dessa förändringar får till följd att överskottet i bytesbalansen blir betydligt större under såväl 2006 som 2007 än vad som förutsågs i marsrapporten (se tabell 2).

Investeringarna fortsätter att öka starkt

De fasta bruttoinvesteringarna ökade 2005 med 8,5 procent. Även i år ökar investeringarna starkt, drivna av en snabbt växande efterfrågan, ett högt kapacitetsutnyttjande, höga företagsvinster och ett lågt ränteläge. Investeringsstillväxten dämpas dock något framöver i takt med att räntan höjs samtidigt som mer kapacitet färdigställs. Jämfört med marsrapporten är investeringarna marginellt uppreviderade, bl.a. till följd av högre bostadsinvesteringar (se tabell 2).

Hushållens konsumtion revideras ner

Under det första kvartalet i år utvecklades konsumtionen betydligt svagare än vad som förutsågs i marsrapporten. Men starka skäl talar för att konsumtionen kommer att öka relativt snabbt framöver. Hushållens förtroendeindikatorer ligger på sin högsta nivå sedan 2000 och inkomsterna ökar starkt. Den ljusare utvecklingen på arbetsmarknaden bidrar till att hushållen är optimistiska om framtiden, vilket i sig stimulerar konsumtionsviljan. Vidare har omsättningen i detaljhandeln ökat, vilket indikerar att hushållens konsumtion börjar ta fart. Konsumtionen bedöms därför åter ta fart under andra kvartalet i år. Den svaga inledning på året medför dock att konsumtionstillväxten i år begränsas till 2,8 procent, vilket är en nedrevidering med 0,5 procentenheter jämfört med marsrapporten.

Sammantaget medför den starkare inverterings- och exportutvecklingen i kombination med den svagare konsumtions- och importutvecklingen att BNP-tillväxten är marginellt högre 2006 jämfört med prognosen i mars (se tabell 2).

Ökad arbetskraft drar upp arbetslösheten

På arbetsmarknaden syns nu en tydlig vändning. Såväl arbetade timmar som sysselsättning började öka under 2005, efter flera år av tillbakagång. I år har antalet sysselsatta fortsatt att öka och enligt AKU steg sysselsättningen med 0,4 procent första kvartalet i år jämfört med fjärde kvartalet i fjol. Även de senaste arbetsmarknadsindikatorerna är positiva. Bland annat visar Konjunkturbarometern på fortsatt ljusa anställningsplaner, i synnerhet inom bygg- och tjänstebranscherna. Även antalet lediga platser fortsätter att öka kraftigt och de är nu lika höga som i början av 2000-talet. Utvecklingen den senaste tiden ger således stöd åt bedömningen i marsprognosen att sysselsättningen kommer att fortsätta att öka i god fart under de närmaste åren. Jämfört med marsprognosen är därför sysselsättningsprognosen oförändrad för såväl 2006 som 2007. Arbetslösheten är dock uppreviderad med 0,2 procentenheter för både 2006 och 2007 (se tabell 2). Det beror bl.a. på att arbetskraften stigit mer än vad som prognostiserades i mars. Bland annat är antalet studenter och antalet sjuka utanför arbetskraften nedreviderade.

Lägre resursutnyttjande och inflationstryck

Under de senaste åren har resursutnyttjandet på arbetsmarknaden varit lågt. Ett flertal indikatorer pekar dock på att arbetsmarknadssituationen har förbättrats och att resursutnyttjandet har ökat. Enligt Konjunkturbarometern har bristen på arbetskraft i näringslivet ökat den senaste tiden, men bristtalen är alltså låga och tyder på att det fortfarande finns gott om lediga

resurser på arbetsmarknaden som helhet. Den starka sysselsättningstillväxten under de närmaste åren medför dock att resursutnyttjandet stiger successivt under prognosperioden. Arbetsmarknadsgapet beräknas därför uppgå till 0,1 procent som års-genomsnitt 2007, vilket är en nedrevidering med 0,3 procentenheter jämfört med marsprognosen. Orsaken till revideringen är att den potentiella arbetskraften har reviderats upp med 0,3 procent, vilket i sin tur medför att potentiell sysselsättning och potentiellt arbetade timmar är uppreviderade med 0,3 procent 2007 (se tabell 2). BNP-gapet är emellertid bara nedreviderat med 0,2 procentenheter 2007, eftersom produktiviteten och produktivitetsgapet har reviderats upp med 0,1 procentenheter 2007.

Det nedreviderade arbetsmarknadsgapet, jämfört med bedömningen i mars, medför att löne- och inflationstrycket blir något lägre (se tabell 2). Vidare bidrar den starkare kronan, jämfört med bedömningen i mars, till att dämpa inflationen. Sammantaget bedöms UND1X-inflationen stiga till 1,4 procent 2007, vilket är en nedrevidering med 0,1 procentenheter jämfört med marsrapporten.

Det något nedreviderade arbetsmarknadsgapet och det lägre inflationstrycket medför att Konjunkturinstitutet rekommenderar en något mer expansiv penningpolitik 2007 jämfört med rekommendationen i marsrapporten (se tabell 2).

Högre offentligt sparande i år men lägre 2007

Den offentliga sektorns inkomster har reviderats upp för 2006 jämfört med marsprognosen. Orsaken är främst att kapital- och företagsskatterna är uppreviderade. Samtidigt är de offentliga utgifterna lägre än vad som förutsågs i marsrapporten. Bland annat är den offentliga konsumtionen och statens investeringar lägre. Sammantaget medför de högre inkomsterna och de lägre utgifterna att den offentliga sektorns sparande är uppreviderat med 0,3 procentenheter 2006 jämfört med bedömningen i marsrapporten (se tabell 2).

För 2007 är däremot inkomsterna nedreviderade. Orsaken är bl.a. att viktiga skattebaser utvecklas svagare jämfört med bedömningen i marsrapporten. Exempelvis är både hushållens konsumtion och löneinkomsterna något lägre. Samtidigt kommer de offentliga utgifterna bli något högre. Förändringarna beror bl.a. på högre ränteutgifter. Det offentliga finansiella sparandet är därför något nedreviderat 2007 jämfört med bedömningen i marsrapporten (se tabell 2).

Tabell 2 Nuvarande prognos för Sverige jämfört med prognosen i mars 2006.

Årlig procentuell förändring när annat inte anges

	2006		2007	
	Juni -06	Differens	Juni -06	Differens
Nyckeltal				
KPI, årsgenomsnitt	1,4	0,0	2,1	0,0
UND1X, årsgenomsnitt	1,3	0,0	1,4	-0,1
Timlön	3,4	-0,1	3,8	-0,2
Reporänta ¹	2,25	0,00	3,50	-0,25
10-årig statsobligationsränta ¹	4,2	0,1	4,6	0,0
TCW-index ²	126,4	-3,4	125,9	-3,1
Sysselsättning	1,7	0,0	1,2	0,0
Öppen arbetslöshet ³	5,1	0,2	4,5	0,2
Bytesbalans ⁴	6,6	0,5	6,7	0,4
Offentligt finansiellt sparande ⁴	2,8	0,3	2,5	-0,4
Försörjningsbalans				
BNP	3,8	0,1	3,2	0,0
Hushållens konsumtion	2,8	-0,5	3,5	0,0
Offentlig konsumtion	1,6	0,0	1,3	0,2
Fasta bruttoinvesteringar	7,3	0,3	4,9	0,2
Lagerinvesteringar ⁵	0,0	-0,2	0,0	0,0
Export	8,2	0,2	6,7	0,0
Import	7,8	-1,2	7,2	0,3
Resursutnyttjande				
Potentiellt arbetade timmar ⁶	0,4	0,4	0,2	0,3
Faktiskt arbetade timmar ⁶	1,7	0,1	1,4	0,0
Arbetsmarknadsgap⁷	-1,0	0,0	0,1	-0,3
Potentiell BNP ⁶	2,7	0,3	2,6	0,3
Faktisk BNP ⁶	4,1	0,1	3,3	0,0
BNP-gap ⁸	-0,4	0,1	0,3	-0,2

¹ Procent, vid årets slut. ² Nivå, vid årets slut. ³ Procent av arbetskraften.

⁴ Procent av BNP. ⁵ Förändring i procent av BNP föregående år.

⁶ Kalenderkorrigerad. ⁷ Faktiska arbetade timmars avvikelse från potentiellt arbetade timmar. ⁸ BNP:s avvikelse i procent från potentiell BNP.

Anm. Differensen avser skillnaden mellan nuvarande prognos och prognosen i mars 2006. Ett positivt värde anger en upprevidering.

Källa: Konjunkturinstitutet.